

YESU U DYÉPI YOO YI DPODO

Yesu u yoo yilí ngê u ngwo pyodo, ala u danêmbum. Nkéli dnye ngê u pi Acts, Misima dnye ngê u pi Toualali, nmínê nmo, Yesu u dyépi yoo yi dpodo. Pini n:ii ngê d:êê ngê, u pi Luukî, Antiyóka pi, yi pini kpeede ngê doo ya. Dye ghi knî ngmê ngê Póól dpîmo yâmuyâmu, yi kópu u l:êê dîy:o ala kópu yinê d:êê ngê, apê, Tídówas nmo kuwo ngê, Samótídési nmî lee dniye. (Dpodo 16:11)

Mâawe ndîi ngmê, u pi Tiyopilas. Luukî ngê u yi doo kwo, Tiyopilas ngê Yesu u yoo yi l:êê ghi dmi mb:aamb:aa ngê pêdê w:ee ngê. Yi kópu u l:êê dîy:o Luukî ngê u puku miyó d:êê ngê, ngmê Yesu u danêmbum, woni ala puku, u pi Yesu u dyépi yoo yi dpodo.

Nmî lama mb:aamb:aa ngê daa tóó, Luukî ngê ala puku ló m:aani ngê a d:êê ngê. Ndo apê Yesu m:aani n:ii ngê pwene, m:ââ 28 mî loo, Luukî ngê ala puku u ngwo a d:êê ngê. U kuwó dini ghi ngê m:ââ mê 9 mî loo, Lóma tpémi y:oo Njedusalem u ngwo a pw:oo ngópu. Yi m:aani 70, ala ngwo 1970 u pwo.

Luukî ngê Tiyopilas ka u puku dê yi kakêmé u ngwo chámê ngê

¹Mw:ââkó Tiyopilas.

Ala kópu yilí a mwiyémwiyé puku yedê nî d:êê ngê, Yesu ngê kópuni yilí d:uu ngê, myenté pi knî yi nuwo kópuni yilí kwólu, u dî, wéni n:ii ngê u Mî ka mî kee wo.

Yesu ngê p:uu ndiye pyu knî ye chóóchóó u ngwo ye a kêma ngê

² Yesu dini ghi n:ii ngê pwene, mêda pii wo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ngópu, u dyépi knî ye u kópu yilí a kuwo ngê, yélini mwiyé a ngmidi ngê. * ³ Yi dpodo p:uu wo podo y:a chedê ngê, daa ng:êêntómu chóóchóó ye dpîmo a kêmakêma, wod:oo yi lama mb:aamb:aa ngê yaa wo, apê, Kî pini ndêndê ngê mêdê pii wo. Yi dini ghi ngê Yesu ngê daa ng:êêntómu chóóchóó ye a kêma ngê, Chóó Lémi kóo k:oo wowo p:uu ye dpîmo danêmbum. * ⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu p:uu ndiye pyu knî yi k:ii nipi dnye ya, Yesu ngê yepê, Njedusalem kêdmyenêngê kuwo ngmê. Yepê, M:aa u yeedeyeede mwiyé dmyinê t:âât:ââ, kópuni p:uu nmye noo a danêmbum. Yepê, Yinê wa wêdêwêdê kalê nmyo. * ⁵ Yepê, Njon ngê mbwaa paa yoo dpîmo a kmênêkmênê dé, ngmênê mâa m:ii M:aa ngê chóó u Ghê Dmi u mênê wa kmênê nmyo. *

Yesu u Mî ka u ngwo kee wo

Mak 16:19-20; Luukî 24:50-53

⁶ Dini ghi n:ii ngê Yesu u dyépi knî yi k:ii nipi a wó, u kwo póo dniye, kwo, Nmî Lémi. Kwo, W:êê tpémi y:oo ala kópu m:uu ka a vyi ngópu, apê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê wa a ngee nmo, nmo Yisîléli tpémi nmî mbodo dmi mudu yi wa yââ, kn:aa yéli yi kada pini ngê am:oo pyaa dmi. Kwo, Yi kópu ala ngwo a pyodopyodo? ⁷ Yesu ngê yepê, Kópuni wa pyódu, M:aa ngê yi

* **1:2:** Luukî 24:51 * **1:3:** Luukî 24:36-49; Dpodo 10:41 * **1:4:** Luukî 24:49; Njon 14:16-17; Dpodo 2:33 * **1:5:** Mát 3:11

dini ghi u kópu chóó wa vyi. Yepê, Yi dini ghi nmyi lama daawa yââ. * ⁸ Yepê, M:aa u Ghê Dmi dini ghi n:ii ngê nmyi pwo wa a ghîi, yepê, d:ud:umbiy:e wa wêdêwêdê kalê nmyo, pi knî ye a p:uu u nkwo anmyin:aa danê, Njedusalem tpémi ye, Njuda tpémi ye, Samédiya tpémi ye, myenté dyámê ghi yintómu knî yi mbêmê. * ⁹ U danêmbum dini ghi n:ii ngê a kêlí ngê, wod:oo Chóó Lémi ngê mbóó p:uu yi ngópu kmungo, apê, Nkalí too pee vy:o ad:uu t:iy:e.

¹⁰ Dini ghi n:ii ngê mbóó p:uu kee wo, p:uu ndiye pyu knî y:oo yi ngwolo dmi dêpê y:ee ngópu, mbóó p:uu mudnye vyuwo, wod:oo pi yi nkîgh:ê miyó adí m:uu ngmê, yi kpídí dê kpaapîkpaapî dê. ¹¹ Yi tpódu y:oo yepê, Nkálili tpémi. Yepê, Lukwe dîy:o al:ii nmye kwo té? Yepê, Lukwe anmye y:enê ngmê, mbóó p:uu? Yepê, Ye pini Yesu, pini n:ii nmyi ngópu dê kee, u Mí ka, yepê, mbóó p:uu u Mí ka ntee dê kee, dîyo dyámê mbêmê yinté amêdê diyé.
*

Mêtayas ngê Njudas u d:aa u ngwo a kââdí ngê

¹² U kuwó dini ghi ngê Yesu u dyépi knî y:oo mbu mbodo Olipi a kuwo ngópu, Njedusalem mê diyé dniye, daa ndîi máádi ghi tp:oo yi kalê ngópu. (1 km.) ¹³ Dini ghi n:ii ngê Njedusalem taa dniye, yi ngomo ghi u mênê mí kee dniye, kwéli dnya a ya. Yi pi dmi Pita ngmê, Njon myomo, Njems pyolo, Andru podo, Pilipi limo, Tomas wono, Mbatolomyu pii, Mátiyu wolo, Njems Alípayas tp:oo tówo, Saimon yono, n:ii ngê u yi doo kwo, Lóma tpémi

* **1:7:** Mak 13:32 * **1:8:** Mát 28:19; Dpodo 2:32; 5:32; Epeso 3:16 * **1:11:** Luukí 21:27; Tpyuu 1:7

nmî ngm:ii kalê té, Njudas Njems tp:oo mê ngmê.
 14 Dye ghi yintómu nipi dnyimo ngêpê, pyââ knî yi k:ii, myenté Méli Yesu u pye ghee knî mye yi k:ii.

15-16 Wo ngmê ngê pi yonoy:a mê myoy:a nipi dnye ya, yélini Yesu ka dnye kélîmî. Wod:oo Pita yi vy:o ghêédî wo, yepê, A tîdê mbwó yoo. Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Dépidi ka Njudas p:uu kópuni a vvyu, yi kópu Dépidi ngê puku yedê u nkwo a d:êê ngê, yepê, doo u ntââ Njudas ngê yi kópu daapî kn:aadi ngê, ndêndê ngê ntiye ngê. Yepê, Yi Njudas Yesu u kwódo ngê vyîlo yi ghê wo, dini ghi n:ii ngê Yesu mî mgîmî ngópu. * 17 Yepê, Njudas nmî vy:o pini ngmê, mu kópu u dîy:o Yesu ngê a ngmidi ngê, u k:ii nipi nmîmo dpodo.

18 (Dini ghi n:ii ngê Njudas Yesu u kwódo ngê ghê wo, Nju tpémi yi mâáwe ndîi knî y:oo u kwo yi ngópu, yi ye ndapî ngê Njudas ngê têpê ghi ngmê pwila ngê. Njudas ngê tpéé kópu vvyu, apê, Ayii! Yesu u kwódo ngê m:aa ghê wo. Wod:oo chóóchóó mbwámê a nâkâ ngê, têpê mbêmê dymê wo, daa pyiyé wo. Ntóó mbwó wo, km:oo pwaa wo, nûknî a pwii wo. * 19 Njedusalem tpémi y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi têpê ghi u pi ntaa ngópu, apê, Wêê u têpê ghi, yi chóó yi dnye ngê, Akeldama.)

20 Pita ngê yepê, Dépidi ngê wéti puku yedê ala kópu a d:êê ngê, apê,

U ngomo podo ngê paa pyaa we,

pi y:i daapîchoo ya.

Yepê, ala kópu myedê d:êê ngê, apê,

* 1:15-16: Psalm 41:9 * 1:18: Mát 27:3-10; Luukí 22:22

Kn:aa pini ngmê ngê dpodo têdê u d:aa pêdê kââdî ngê, *

²¹⁻²² Pita ngê yepê, Pi ngmê ngê Njudas u d:aa modo kââdî ngê, pini n:ii u lama a tóó, Ndêndê ngê Yesu a pii wo. Yepê, Yi pini ngê pi knî ye choon:aa tpaê, Yesu ndêndê ngê a pii wo. Yepê, Alanté pini u ntââ, pini n:ii dye ghi yintómu nmî vy:o doo kwo, kn:ââ Njon ngê Yesu mbwaa paa mwo a kmênê ngê, u dí Yesu u Mí ka mî kee wo.

²³ U kuwó dini ghi ngê pi miyó a pyw:ee ngópu, Mêtayas pini dê Njósép Sapaî tp:oo, u pi mo a tóó, Njastas. ²⁴ Dini ghi n:ii ngê a pyw:ee dumo, Yesu ka dnye ngêpê, kwo, Mw:ââkó nmî Lémi, doo u ntââ ala pini dê daanmî chámê dê, ngmênê nyi u ntââ, mu kópu u díy:o pi yintómu yi gha dmi lama dé. Kwo, Pini n:ii nyiné ngmîdî ngê, kwo, nmî nuw:o nêdê yimi a ténî. ²⁵ Kwo, Yi pini nyépi ngê wa pyódu, nipi u k:ii anmî dpodo, Njudas u d:aa yiné wa a kââdî, mu kópu u díy:o Njudas ngê ka a kuwo nmoo, chóó angênté kî pyodo. ²⁶ U kuwó dini ghi ngê Pita yi ngópu doo ng:oo, Mêtayas u ngwo a pyw:ângo, wod:oo yi pini ngê Njudas u d:aa yiné a kââdî ngê, dyépi y:a mê ngmê knî yi vy:o mî ghê wo.

2

Yesu u yoo knî ye Chóó Lémi u Ghê Dmi u ngwo a gho

¹ Dini ghi n:ii ngê Yesu pwene, wo limoy:a mî loo, Nju tpémi yi naa ngma a pwaa wo, u pi Péntikos.

* ² N:ii dé Yesu ka dnyimo kêlîmî, yi náali têdê

* **1:20:** Psalm 69:25; 109:8 * **2:1:** Deut 16:9-11

nipi a da wo, wod:oo mbóó p:uu yópu ndîi u dnye ngmê ny:ee ngópu. Ngomoni k:oo dnye kwo, pi yintómu knî y:oo mye ny:ee ngópu. ³ Wod:oo ndé dóó yilî m:uu ngópu, chaa wo, yi ndéni dóó yi mbêmê ntémwintémwi ghê wo. * ⁴ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yi yéli yintómu yi gha dmi a nt:ee too, u ntââ ngê pyódu too, wod:oo daa dnye ngmidi ngê dnye mbumu. Yélini Njedusalem doo kwo, yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo yoo nipi a wó.
*

⁵ Yi dini ghi ngê Nju tpémi daa dyámê pee ngmidi mbêmê dnya a ya. Epîlaham yi kn:ââ mu ngmidi, Chóó Lémi yi yâpwo mu ngmidi, ngmênê yi dnye u mo u mo dé. Dye ghi knî ngmê ngê Njedusalem naa tédê dnyimo lêpî. ⁶⁻⁸ Yi yéli y:oo Yesu u yoo yi dnye dmi dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, apê, Kî lónté kópu? Apê, K:omo tpile kî yéli yintómu Nkálili tpémi, yi dnye mu ngmidi, ngmênê nmî dnye ngê nmî dnye ngê ka mbumu té. Apê, Lukwe y:e ngmêdê pyódu? ⁹⁻¹⁰ Apê, Nmo knî ngmê Pátíya tpémi, Midiya tpémi, Elam tpémi, Mbápileon tpémi, Njuda tpémi, Kapadosiya tpémi, Pontós tpémi, Esiya tpémi, Pídichiya tpémi, Pamîpiliya tpémi, Yichip tpémi. Apê, Nmo knî ngmê Sadéni tpémi, Lipiya wee u kwo nmo ndê dniye. ¹¹ Apê, Nmo knî ngmê Lóma tpémi, woni knî yi kn:ââ Epîlaham, woni knî yi chóó Nju pi ngê pyaa dniye. Apê, Nmo knî ngmê Kíditi tpémi, nmo knî ngmê Alépiya tpémi. Apê, K:omo tpile nmî dnye daa ngmidi, ngmênê kî yéli y:oo nmî dnye ngê nmî

* **2:3:** Mát 3:11; Njon 3:8
10:44-46; 19:6; Mak 16:17

* **2:4:** Njon 14:17; Dpodo 4:31;

dn̄ye ngê ka mbumu té, Chóó Lémi ngê ndîî kópuni d:uu too, nmo ka tpaépê t:oo. * 12 Kópuni pyodo d:ud:umbiy:e dêpê w:ee ngópu, noko yepê, Kî lónté kópu? 13 Pi yilî knî y:oo yi kópu vyi ngópu, ngmênê woni knî y:oo noko yepê, Kêdê ghéti dmi, mbwaa dê nda ngmê.

Pita u kópu dyuu

14 U kuwó dini ghi ngê Yesu u dyépi y:a mē miyó yintómu ghêêdí dniye, Pita pi knî ye dpodom-biy:e mbwolo, yepê, Nju tpémi. Yepê, Yélini Njedusalem dmyinê dáâ, yepê, a ka nga a ng:aa mbê dmyeno. Yepê, Kópuni dê pyódu, u kakêmé nmye n:aa chámêchámê. 15 Yepê, Ala kópu dmye vyi ngmê, Kî tpóknî y:oo mbwaa dê nda ngmê. Yepê, Kêle, ngmênê mbwaa dp:oo ndâ, mu kópu u díy:o doo u dye ghi, kââdí ngê daa ndîî mbóó ghi yedê kuwo. 16 Yepê, Kî tpóknî yi k:i:i daa mbwaa yidpî nda, ngmênê kópu kamî nmo ngmêyi t:aa, Njowel wunê kópuni p:uu doo a danê, Chóó Lémi u komo u ngwo mwo a kââ. Yepê, Njowel ngê Chóó Lémi u kópu wunê alanté mwo a d:êê ngê, apê,

17 Dini ghi n:i:i ngê tpile yilî yintómu machedê ngê wadî pyodopyodo,

a Ghê Dmi mwiyé wanê dy:ââ,
pi yilî yintómu yi mênê wa kee.

Nmyi tp:ee dmââdíma y:oo a komo pi knî ye adnyin:aa kapî,

mââwe knî ye yi wóó k:oo a kópu dyuu ana a tpaépê dé. *

* 2:11: Tpyuu 7:9 * 2:17: Joel 2:28-32

18 Yi dini ghi ngê daa kada pini knî ye yi mo a Ghê Dmi wanê dy:ââ,
ngmênê a yoo yintómu knî ye a Ghê Dmi amyenê dy:ââ,

yélini a ka adnya a ng:aa.

Yi yéli y:oo a komo y:oo adnyin:aa kapî.

19-20 Mbóó p:uu kópu ndîi yilî anîn:aa d:uud:uu, dyámê mbêmê yinté amyenîn:aa d:uud:uu dé. Yi ngwo dini ghi ngê wêê wa pwii, ndê wa t:aa, dpudu ndîi ngê wa pyódu, kââdî mgêê nkaa vy:o wa ch:iy:e, d:ââ wêê kuu ngê wa pyódu, u kuwó dini ghi ngê pi yilî wanî kpada.

21 Yi dini ghi ngê pini n:ii ngê a ka wa vyi, Ngee nédi,

yi pini wanî ngee.

22 Pita ngê yepê, Yisîléli tpémi. Yepê, A kópu dyuu dpî ny:ee yó. Yepê, Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, Pi knî yi lama paa yaa we, awo, Chóó Lémi ngê Yesu yinê a dy:ââ ngê. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê Yesu yinê a wêdêwêdê kwólu, mbwudu yilî u ngwo doo chap. Yepê, Yi kópu nmyi lama ka tóó, mu kópu u díy:o Yesu ngê yi kópu yilî nmyi ngópu doo d:uud:uu. * 23 Yepê, Chóó Lémi ngê u dy:oo wunê a chápwo, apê, Díyo Yesu amí mgîmî ngmê, amí vya ngmê. Yepê, Yi kópu nmyi ntiye ngópu, Yesu nmyi mgîmî ngópu, Lóma tpémi ye nmyi y:ee ngópu, vya ngópu, kîdosi nédê t:ee ngópu. * 24 Yepê, Yesu nmyi vya ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê mêdê pyidu ngê. Yepê, Yi dono vy:o mêdê y:ângo, mu kópu u díy:o doo u ntââ pwapwo

* 2:22: Njon 3:2 * 2:23: Dpodo 4:27-28; 1 Pita 1:20

ngê daapêdoo tpyé. ²⁵ Yepê, King Dépidi ngê Yesu u kópu dyuu wunê alanté a d:êê ngê, apê,

A lama a tóó, A lémi ngê daawa kuwo nê, yinê a ngêêpî nê, dono daangmanê pyw:oo. *

²⁶ Yi kópu u l:êê dîy:o a gha mb:aamb:aa ngê a tóó, Chóó Lémi n:aa chaa kîgha ngê.

A Lémi, k:omo tpile wanî pw:onu, wanyinê ngee nê.

²⁷ Yélini pw:oo dniye, yi yéli yi vy:o daanyinê kuwo nê, wanyinê ngî nê, têpê ngê daawa ma nê, mu kópu u dîy:o nyi mu ngmidi a kada nye tóó.

²⁸ A ghê a ka amênyinê diyédiyé kwolo.

Dini ghi n:ii ngê am:aa m:uu ngi, a gha mb:aamb:aa ngê am:ii pyódu.

²⁹ Pita ngê Nju tpémi ye yepê, A tîdê mbwó yoo. Yepê, Nmî mâawe ndîi Dépidi u kakêmê nmye n:aa chámêchámê. Yepê, Wunê ló dini mwo a pwene, kî kmênê ngópu, awêde kpê ala p:aani ka tóó. *

³⁰ Yepê, Chóó Lémi u komo yinê dpîmo a kapî, kópuni Chóó Lémi ngê u kwo a vyu, yi kópu u lama mb:aamb:aa ngê doo ya, kwo, Nii nêdê pi ngmanê ngmidi, yi pini nyoo yi king ngê wa pyódu. Kwo,

Ntee nye tóó, yintoo king ngê wa pyódu. * ³¹ Yepê, Dépidi u lama doo ya, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, dini ghi n:ii ngê wa pw:onu, têpê ngê daawa ma, amêdê pyidu. Yepê, U l:êê dîy:o Dépidi ngê yi kópu u ngwo d:êê ngê. *

³² Yepê, Dépidi pini n:ii p:uu doo a danêmbum, yi pini ndêndê ngê Yesu. Yepê, Dini ghi n:ii ngê pwene, Chóó Lémi ngê mêdê pyidu ngê, nmo yintómu nmî ngwolo knî

* **2:25:** Psalm 16:8-11

* **2:29:** 1 Kings 2:10; Dpodo 13:36

* **2:30:** Psalm 132:11

* **2:31:** Psalm 16:10

y:oo kînmî módu, Yesu mêka a pii wo. * 33 Yepê, Chóó Lémi ka mê kee wo, u nkîgh:ê mîmî yaa wo, u che p:ââ pee ngê mîmî pyodo. Yepê, Nmî Mî ngê kópuni wunê a vuyu, yi kópu u ngwo dê d:uu, Yesu ka chóó u Ghê Dmi dê y:oo, nmo yinê myedê dy:ââ.

34 Yepê, Yesu mbóó p:uu ntee kee wo, Dépidi yinté mēdaa kee wo, ngmênê Dépidi ngê chóó u kópu dyuu alanté wunê a d:êê ngê, apê, Chóó Lémi ngê a kada pini ka kwo, Mî ndîi ngê n:aa pyépi a che p:ââ pee ngê chi ya, pi yintómu chi y:enê dé. *

35 Yélini m:uu a l:êê té, díyo anî vya té, nyi yodo u maknopwo wanî yé té.

36 Pita ngê yepê, Yisîléli tpémi. Yepê, Ala kópu ka dmyinê kélímî, Yesu pini n:ii kîdosi íedê nmyi t:ee ngópu, yi pini Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, nmî kada kââ.

37 Pi knî y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, tpéé kópu mî vyi ngópu, yi gha dmi d:ud:umbiy:e dono ngê pyodo, Pita u pyipe knî yi k:ii nipi ye póó dniye, yepê, Nmî mbwó yoo, ló kópu ngmanmî d:uu? Yepê, Chóó Lémi ngê ntââ nmo awêde wunê vyîmî. *

38 Pita ngê yepê, Nmyo ngmêngmênté nmyi dono a kuwo tóó, Yesu u pi ngê mbwaa paa nmo kmênêkmênê nmyo, yed:oo nmyi dono mēdaadî ya, Chóó Lémi ngê u kuwó wa kée té, mēdaawa a ngî té. Yepê, Yi dini ghi ngê Chóó Lémi ngê u módó yeedeyeede nmye wa a kê, chóó u

* 2:32: Dpodo 1:4,8; 7:55-56; 1 Pita 3:22 * 2:34: Psalm 110:1

* 2:37: Dpodo 16:30-33

Ghê Dmi nmyi mênê wa kee. ³⁹ Yepê, Chóó Lémi ngê chóó u Ghê Dmi nmye wa a dy:ââ, nmyi tp:ee dmââdîma yi k:ii, yélini kuughê wunê kwo mye yi k:ii. Yepê, Chóó Lémi ngê yélini wa a ngmidi, yi yéli u yoo vy:o wa kââ, chóó u Ghê Dmi ye wa a dy:ââ, yi mênê wa kee. *

⁴⁰ Pita ngê pi knî ye daa kópu ngmidi vyu, doo kwunokwuno dé, yepê, Mw:ââkó a tîdê mbwó yoo, yélini knî y:oo Yesu vya ngópu, yi yéli mwo a kuwo tóó, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê daa pêdê kpada nmyine. ⁴¹ Pi yilî Pita ka kélîmî mbê dniye, yi yéli dyépi knî y:oo Yesu u pi ngê mbwaa paa dnye kmênêkmênê dé, pi pyolo yono yono y:a yi wéni ngê Yesu u yoo vy:o ghê dniye. * ⁴² Yi yéli dyépi knî yi p:uu dnyimo ndiye, yi nuw:o dmi ngmidi ngê dpîmo ya, nipi dnyimo ngêpê, nipi dnyimo kmaapî, Yesu ngê mbîdédi ntee puwâ, wain ntee ye y:ângo, yi kópu yinté u nkwo dnyimo d:uud:uu.

Yesu u yoo ntee dnyimo ya

⁴³ Yesu u dyépi knî y:oo mbwudu yilî dnyimo chap, pi yoo yi nyepênyepê u kópu ngê dpîmo pyodopyodo, apu, Kî tpóknî y:oo lónté kópu ka d:uud:uu t:oo. * ⁴⁴ Yélini Yesu ka dnyimo kélîmî, yi nuw:o dmi ngmidi ngê dpîmo ya, yi tpile noko dnyimo yémî dé. * ⁴⁵ Yi tpile kuwa dnyimon:aa yémî dé, pi knî y:oo ye dnyimon:aa pywupwi dé. Yi tpile knî yi pywuu dnyimo a néhé, yi vy:o pinté knî ye dnyimon:aa yémî. ⁴⁶ Dye ghi yintómu Chóó Lémi u ngomo k:oo nipi dnyimo a wó, yi ngomo

* **2:39:** Epeso 2:12-13,17 * **2:41:** Dpodo 4:4; 5:14 * **2:43:**
Dpodo 5:11-12 * **2:44:** Dpodo 4:32-35

k:oo yi ngomo k:oo nté nipi dnyimo pîpî, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê dpîmo ya, dnyimo numo yeedey-eede, noko dêdnyimo mtíkó, Chóó Lémi dnyimo chaa kîgha. * ⁴⁷ Kuwa tpémi y:oo apu, K:uuchêm u yoo. Dye ghi yintómu nmî Lémi ngê pi dpîmo ngêêpî dé, u ngwo u kwo dnyimo kêlîmî, u yoo vy:o dnyimon:aa wowo, u yoo yinté yilî ngê dpîmo pyodopyodo. *

3

Pita Njon y:oo kpâlî kpêê u ngwo pyi ngópu

¹ Wo yintómu knî yi k:oo Nju tpémi Chóó Lémi u ngomo k:oo dnyimon:aa ngêpê, dini ghi n:ii ngê kââdí t:ono dpîmo wowo, u ngwo dnyimo koko. Wo ngmê ngê Pita pini dê Njon yi ngêpê têtê até yi lee knopwo. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo dpîmo koko, keñe n:ii u pi K:uuchêm u keñe, ² yi keñe nkîgh:ê pi ngmê m:uu ngópu, kpâlî dê kpêê dê. Yi pini dini ghi n:ii ngê mwo a ta, yinté dpîmo ya, kpâlî dê kpêê dê, dêdpîmo m:ii. Dye ghi yintómu yi pini u pyipe knî y:oo dnyimo dnyinêdnyinê, yi keñe nkîgh:ê dnyimon:aa yiyé. Yélini ngêpê têtê dnyimo koko, yi kpâlî kpêê ngê ndapî ye dpîmo dmyinê. * ³ Dini ghi n:ii ngê yi kpâlî kpêê ngê Pita pini dê Njon m:uu doo, yepê, Ndapî a ka ngma a kê nyoo. ⁴ Até yidpîmo y:enê, Pita ngê kwo, Ngî m:uu nyédi. ⁵ Wod:oo ye até yi vwu wo, apê ngmênê, Tpile a ka ngmê wunê kuwo ngmê. ⁶ Pita ngê kwo, Ndapî a ngópu daa tóó, ngmênê kópuni a mênê a tóó, vyîlo nga yinîné kuwo. Kwo, Yesu Kédisu

* **2:46:** Luukí 24:53 * **2:47:** Dpodo 6:7; 11:21,24 * **3:2:** Dpodo 14:8

Nasalet pi u pi ngê n:aa ghêêmî kapî ngi. * 7 Kwo, Gh:êédé. Wod:oo u wéni pee kele, ghêêmî kââ. Yi dini ghi ngê yi pini yu nd:oo dê wêdêwêdê ngê pyaa knopwo, mbêka wo, ghêêmî ghê wo, wod:oo doo paa. 8 Wod:oo yi pini Pita pini dê Njon yi p:uu kele, Chóó Lémi u ngomo k:oo nipi mé kee dniye. Yi ngomo k:oo doo m:ii, doo mbêka, Chóó Lémi modoo chaa kîgha. 9-10 Pi knî y:oo dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, mya ngópu, apê, Kî kpâlî kpêê. Apê, Dye ghi yintómu K:uuchê m u keñe t:âmo kîdpîmo yââyââ, pi knî ye y:i dpîmo ndapî dmyinê. Apê, Ala ngwo mb:aamb:aa ngê mêka m:ii, Chóó Lémi myeka chaa kîgha. Apê, Kî lónté kópu? Apê, Lukwe u ngwo ngmêdê pyódu?

Pita ngê kpâlî kpêê p:uu kópuni vyyu

11 Pita Njon y:oo pini n:ii pyi ngópu, yi pini yi kêlê kele, yi kêê dê mgîmî doo. Chóó Lémi u ngomo dini ghi n:ii ngê dnya a kuwokuwo, ghi ngmê y:i lee dniye, u pi Solomon u ngomo ghi. Yi kêlî ghê pi yintómu a da wo, Noko yepê, Vyuw! Apê, Kî tpódu y:oo kî pini lónté dê pyi ngmê? 12 Pita ngê yoo dini ghi n:ii ngê módu, yepê, Yisîléli tpémi. Yepê, Lukwe dîy:o nmye liya té? Yepê, Lukwe dîy:o nmye y:enê nyo? Yepê, Daa nyi chóó nyi wêdêwêdê ngê dnye pyi. Yepê, Daa nyi chóó nyi l:êê ghi u dîy:o kî pini dê pyiyé. 13 Yepê, Kêle. Yepê, Chóó Lémi ngê yinê dê pyi. Yepê, Nmî yâpwo njini, pini n:ii ka nmî kn:ââ Epîlaham dpîmo a ngêpê, tp:oo Yisak u kwo myedpîmo a ngêpê, Njakóp u kwo myedpîmo a ngêpê, yepê, pini n:ii ka nmî kn:ââ yoo dnyimo a ngêpê, yepê, yi yâpwo ngê ala pini yinê dê pyi, mu

* 3:6: Dpodo 3:16; 16:18

kópu u dîy:o u yi u ngwo a kwo, A dpodo pyu Yesu u pi ndîî ngê paa pyaa we. Yepê, Yi pini nmyi mgîmî ngópu, Paléti ka nmyi y:ee ngópu. Yepê, K:omo tpile Paléti ngê u yi doo kwo, Yesu nî pw:ii, yepê, ngmênê nmyi mb:ii ngópu. * ¹⁴ Yepê, Yesu ngê Chóó Lémi mu ngmidi u dnye doo nyêm, kópu dono daangmê d:uu ngê, ngmênê u wépi nmyi pwaa ngópu, Paléti ka nmyi vyi ngópu, kwonye, Yesu vya ngi, Mbadapas pw:ii ngi. ¹⁵ Yepê, Mbadapas pi vyee pyu, yi pini nmyi pw:ii ngópu, Ghê u Kn:ââ nmyi vya ngópu. Yepê, Nmyi vya ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê mêda pyidu ngê. Yepê, Yi kópu nmî chóó nmî módu. * ¹⁶ Yepê, Vyîlo yi Yesu u wêdêwêdê mbêmê ala kpâlî kpêê dnye pyi. Yepê, Kópuni dnye m:uu ngmê, kópuni nmyi lama a tóó, yepê, yi kópu Yesu u pi ngê dnye d:uu, mu kópu u dîy:o u kwo nye kêlîmî mo. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o ala pini nmyi ngópu dê pyiyé. Yepê, Nmyo yintómu kîdmye m:uu ngmê.

¹⁷ Yepê, A tîdê mbwó yoo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmyi kada pini knî yi k:ii Yesu nmyi vya ngópu, nmyi lama dêpwo ya, Yi pini Chóó lémi ngê a ngmidi ngê. * ¹⁸ Yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo wunê yinté kópu a vyi ngópu, apê, Dîyo Chóó Lémi ngê pi ngmê wa a ngmidi, yi pini ngê dono wa a pyw:oo. Yepê, Chóó Lémi ngê yi kópu yinté ntiye ngê. * ¹⁹⁻²⁰ Yepê, Nmyi dono a kuwo tóó, Chóó Lémi ka diyé dmyeno, yed:oo nmyi dono yintómu wa chedê, mb:aamb:aa ngê amê pyódu nmyo, Yesu amyedê dy:ââ, pini n:ii nmyi l:êê dîy:o a ngmidi

* **3:13:** Ex 3:6,15; Luukí 23:13-25 * **3:15:** Dpodo 2:32; 5:30

* **3:17:** Luukí 23:34; 1 Tim 1:13 * **3:18:** Luukí 24:27

ngê. ²¹ Yepê, Mbóó p:uu a tóó. Yepê, Kópu yintómu n:ií Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo wunê a vyi tumo dini ghi n:ií ngê wa pyaa dmi, yepê, Yesu dyámê mbêmê u ngwo wa a diyé. ²² Yepê, Mósisi ngê ala kópu a vyyu, apê, Nmî Lémi nmî yâpwo ngê ntee a ngmidi noo, nê ntee pini nmyi vy:o mu wa a pyw:oo, nmye wa a dy:ââ. U dnye ka mb:aamb:aa ngê dmyinê ng:aa. * ²³ Pini n:ií ngê yi pini u dnye daadí nyêm, yi pini Chóó Lémi ngê u yoo vy:o wa a pw:ii, wamye kpada. ²⁴ Yepê, Pini n:ií knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapî, kn:ââ Samuwel, nkoo nmo, yi komo kapî pyu yintómu nmî dye ghi p:uu dnyimo a danê. ²⁵ Yepê, Kópuni Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo a vyi tumo, yi kópu nmyi vy:o a pyodopyodo té. Yepê, Dini ghi n:ií ngê Epîlaham pini dê Chóó Lémi a numo kâádí doo, Chóó Lémi ngê Epîlaham ka kwo, Nii íedê pi ngmê ngê dyámê mbêmê pi yintómu wa ngee té. * ²⁶ Yepê, Chóó Lémi ngê yi pini wunê ka a dpodo kwólu, nmye mwiye a dy:ââ ngê, yinê wa ngee nmyo, nmyi l:éê ghi dono knî yi vy:o yinê amyedê y:ee nmyo.

4

Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Pita pini dê Njon u ngwo kóté kalê dumo

¹ Pita pini dê Njon y:oo pi knî ye danêmbum ghéli k:ií dépê kéli ngópu, kpêê yiyé pyu yoo, Sadyusi yoo, Chóó Lémi u ngomo y:enê pyu u k:ií y:i u ngwo taa dniye. ² Yi yéli nod:e dniye, Pita pini dê Njon ye, mu kópu u díy:o yi pini dê y:oo pi knî ye dpîmo

* **3:22:** Deut 18:15,18-19 * **3:25:** Gen 22:18; Nkal 3:8

tpapê, yipu, Yesu kî pwene, kîmêdê pii wo. Sadyusi knî y:oo noko vyi ngópu, apê, Lukwe dîy:o kî pini dê y:oo ala kópu a tpapê ngmê, Pi wa pw:onu, amêdê pyidu. Apê, Yinté daa tóó. Yi kópu u l:êê dîy:o nod:e dniye. ³Wod:oo yi pini pyile knî mgîmî tumo, mbwa k:oo kalê tumo, mu kópu u dîy:o apê, Mgîdí wunê ghayghay. Apê, Mââ wanmî kóté kalê té. * ⁴N:ii knî y:oo Pita u kópu ny:ee ngópu, yi yéli yi vy:o yilí u kwo kêlímî mbê wo. Yesu u yoo ndîi ngê u ngwo pyodo, mââ yintómu limo yono yono y:a. (5,000) *

⁵⁻⁶Womumo mw:aandiye Nju tpémi yi kada pini yoo, mâawe ndîi yoo, dêêpî pyu yoo Njedusalem mênê wó, kpêê yiyé pyu knî yi kada pini ndîi Anas u yoo knî yi k:ii, myenté Kayapas, Njon pini dê Aleksándê mye yi k:ii. ⁷Yi yéli y:oo Yesu u dyépi dê kóté kalê dumo, yepê, Angênté dpî d:uu ngmê? Yepê, Ló wêdêwêdê mbêmê dpî d:uu ngmê? Yepê, N:uu u pi ngê dpî d:uu ngmê? * ⁸Wod:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Pita a nt:ee ngê, yepê, A léma, nmî kada pini yoo. ⁹Yepê, U yi nmye a kwo, Nmyi lama yaa we, kpâlî kpêê nané pyi, kópu mb:aa n:uu ngê u ngwo d:uu, apii? ¹⁰Yepê, Nmyi lama choo ya, Yisîléli tpémi yintómu yi lama myechoo ya, Yesu Kédisu Nasalet pi, pini n:ii kídosi nédê nmyi t:ee ngópu, Chóó Lémi ngê mêda pyidu ngê, yi pini u wêdêwêdê mbêmê, u pi mbêmê ala kpâlî kpêê nyi pyi. Yepê, Ngî m:uu yó, mb:aamb:aa ngê mêka m:ii. * ¹¹Yepê, Vyílo Yesu p:uu ala kópu wunê a d:êê ngópu, apê,

* **4:3:** Dpodo 5:18 * **4:4:** Dpodo 2:41; 5:14 * **4:7:** Mát 10:19-20 * **4:10:** Dpodo 3:6,13-16

Yi pââni nmyi kée ngópu,
yi yini pââ pw:eni ngê vyílo mēyi pyodo.

* 12 Yepê, Yesu mu ngmidi nmî mbwámê. Yepê, Dyámê mbêmê pi yilî yi vy:o Chóó Lémi ngê pi mu ngmidi a ngmidi ngê, u ntââ yinê wa ngee nmo. *

13 Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Pita u kópu dyuu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, ghê dmi yi mênê ghipé wo, apê, Á! Apê, K:omo tpile daa ndiye pyu ndîi dê, ngmênê doo kede knopwo, nmo ka danêmbum mo. U kuwó dini ghi ngê a w:ee ngópu, apê, Kî pini dê Yesu p:uu dpîmo ya. 14 Yed:oo kópu mēdaa vyi ngópu, mu kópu u dîy:o Pita pini dê Njon y:oo pini n:ii pyi ngópu, yi pini yi nkîgh:ê m:uu ngópu. 15 Wod:oo yi pini pyile knî kuwa mwiyé mē dy:ââ tumo. * 16 Noko yepê, Lukwe y:e ngmanmî md:o? Noko yepê, Njedusalem pi yintómu yi lama a tóó, Wu pini dê y:oo mbwudu ngmê chaa ngmê. Noko yepê, Doo u ntââ daanmî vyi, A k:omodané mo. 17 Noko yepê, Ala kópu ndîi ngê kîngê pyódu, mwada y:i kîngê nî. Noko yepê, Wu pini dê ye paa kwódu koo, pi knî ye Yesu u pi mēkîngê vyi ngmê. * 18 Wod:oo yi pini pyile knî a dyé tumo, Pita Njon ye yepê, Kî tpódu. Yepê, Yesu u pi ngê pi kudungmê ndiye kalê ngmê. 19 Pita Njon y:oo yepê, Nmyi chóó dpî vyi yó, nmyi dnye dmi ayiny:oo nyêm, ó Chóó Lémi u dnye ayiny:oo nyêm. 20 Yepê, Kópuni nyinê m:uu too, kópuni nyinê ny:ee too, pi knî ye vyílo y:ee tpapê té, ye danêmbum daanyi yé. 21 Nju tpémi yi kada pini knî y:oo d:ud:umbiy:e ye kwódu ngópu, yed:oo mē kalê tumo. Doo u ntââ daapê kpada

* 4:11: 1 Pita 2:4,7 * 4:12: Njon 14:6 * 4:15: Njon 11:47

* 4:17: Dpodo 5:28-29,40

dumo, mu kópu u dîy:o pi yilî yintómu yi lama doo ya, Kî tpódu y:oo kpâlî kpêê y:oo pyi ngmê, Chóó Lémi u ngwo dnye chaa kîgha. ²² Yi kpâlî kpêê mââwe ndîî, u m:ââ podo y:a ka mê mbêpê wo.

Yesu u yoo Chóó Lémi ka u ngwo dnye ngêpê

²³ Pita Njon kada pini knî y:oo dini ghi n:ii ngê kalê dumo, Yesu u yoo vy:o mê diyé knopwo, Nju tpémi yi kada pini knî y:oo kópuni ye vyi ngópu, yi kópu Yesu u yoo knî ye mîmî vyi ngópu. ²⁴ Yi yéli y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Chóó Lémi ka dnye ngêpê, kwo, Nmî Lémi. Kwo, Mbóó dyámê ntii nyi l:âmo too, tpileni y:i a pyede m:ii l:âmo too. ²⁵ Kwo, Nmî kn:ââ Dépidi m:uu doo a dpodo, ñyóó Ngê Dmi ngê yiné a ngópu, ala kópu u ngwo a d:êê ngê, apê,

Kn:aa dyámê tpémi lukwe dîy:o Chóó Lémi ka a nod:enod:e nyédi?

A Lémi u pwele lukwe dîy:o a châpwo ngópu?

Dpî dêê dmi. *

²⁶ Dyámê u kada pini yoo nipi dpo wó,
u yi y:e a kwo yédi,
Chóó Lémi p:uu nmî l:êê,
pini n:ii a ngmidi ngê, p:uu myenmî l:êê.

²⁷ Kwo, Yi kópu ndêndê ngê pyodo, dini ghi n:ii ngê Helodi pini dê Pontiyas Paléti y:oo a kââdí ngópu, Yisîléli tpémi kn:aa dyámê tpémi mye yi k:ii myedê kââdí ngópu, Yesu u ngwo mb:ii ngópu. Kwo, K:omo tpile nyiné ngmidi ngê, m:uu doo dpodo, kn:aa pini p:uu dêpwo dpodo, ngmênê mye mb:ii ngópu. * ²⁸ Kwo, Yi kópu d:uu ngópu, mu

* **4:25:** Psalm 2:1-2 * **4:27:** Luukí 23:7-11

kópu u díy:o wunê nyinê vyu, anye, Yi kópu díyo wa pyódu. * 29 Kwo, K:omo tpile kada pini knî y:oo nmo dê kwódu ngmê, nkîngê nmî mênê a ngini, a ngee nmédi, ngópu dyuu pi knî ye anmîn:aa tpaê. * 30 Kwo, Ngwêdêwêdê mbêmê pi yilî dpî pyi ngi, dpî ngee nmédi, yed:oo nmodo pyu mb:aa Yesu u pi ngê mbwudu yilî anmî chap.

31 Dini ghi n:ii ngê ngêpê a kêlî ngópu, kwéli dnye ngêpê, yi ghi doo ghêdê. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yi gha dmi a nt:ee ngê, yed:oo dêdnyimo nkîngê, Chóó Lémi u kópu dyuu pi knî ye mēdnyimon:aa tpaê.

Yesu uyoo y:oo yi tpile noko u ngwo dnyimo yêêpî

32 Yesu ka yélini dnyimo ng:aa, yi gha dmi mu ngmidi, yi nuw:o dmi mu ngmidi. Pi ngê daa vyu, Ala a mo a tpile, ngmênê tpileni yilî yi ngópu dpîmo ya, noko dnyimo yêêpî. * 33 Yesu u dyépi knî y:oo pi knî ye dnyimon:aa tpaê, yipu, Ndêndê ngê Yesu ka a pii wo, nmî chóó nmî ngwolo knî y:oo nmî módu. Chóó Lémi ngê dpîmo wêdêwêdê kîgha dé, mbwudu yilî u ngwo dnyimo chap. 34 Yesu u yoo vy:o pinté dêpwo kwo, mu kópu u díy:o yélini yoo yi chóó yi têpê ghi dnyimo ya, ó yi ngomo dnyimo kwo, kuwa tpémi y:oo yi tpile yilî ye dnyimo pywupwi dé. * 35 Yélini knî y:oo ndapî yinté dnyimo kmênêkmênê, yi ndapî dyépi knî ye dnyimo yémî, yi ndapî p:uu nipi mēdnyimo kmaapî. 36 Lipi u tii nédê pini ngmê ngê yinté kópu ngmê d:uu ngê, u pi Njósép. Yi pini Saipîdîs pyodo. Dyépi knî y:oo yi

* 4:28: Dpodo 2:23 * 4:29: Epeso 6:19 * 4:32: Dpodo 2:44

* 4:34: Dpodo 2:45

pini u pi ntaa ngópu, apê, Mbanapas (u nt:u kópu, dêêpî pyu mb:aa). * 37 Yi pini ka kn:aa pini ngmê ngê u têtê ghi pwila ngê, wod:oo Mbanapas ngê yi ndapî dyépi knî ye a núwo, ye mî y:ângo.

5

Ananayas cha dyépi knî ye u ngwo my:aayede mbê knopwo

¹ Pi ngmê u pi Ananayas, u kpâm u pi Sapada. Yi têtê ghi kn:aa pini ngmê ka y:ee ngópu, ye pwila ngê. ² U kpâm k:ii ndapî knî ngmê mgîpa kalê ngópu, Ananayas ngê woni knî dyépi knî ye núw:oo too, ye mî y:ee too, yepê, Ala a têtê ghi u pywuu. * ³ Pita ngê kwo, Ananayas. Kwo, Lukwe dîy:o Setan ngê nga dê nt:ono, nga yinê dê vyi, Chóó Lémi u Ghê Dmi u ngwo chi dóó. Kwo, Lukwe dîy:o ñêpê ghi u pywuu knî m:uu chi mgîpa kwolo. * ⁴ Kwo, Têtê ghi ñyóó ñêpê ghi, u pywuu nyinê ngópu, ndapî mye ñapî. Kwo, Dini ghi n:ii ngê ndapî knî ngmê muchi mgîpa kwolo, lukwe dîy:o nmo chi vyi, Ala a têtê ghi u pywuu d:ud:umbiy:e. Kwo, Daa nmo nye k:omodanê, ngmênê Chóó Lémi ka nye k:omodanê. ⁵ Dini ghi n:ii ngê Ananayas ngê yi kópu nyongo, wod:oo a vyóó wo, yed:oo y:i pwene. Noko yepê, K:omo tpile Ananayas ngê tumu kópu yi d:uu, ngmênê nmî Lémi ngê da m:uu. Noko yepê, Pi ngê dono kópu kîngmê d:uu. Pi knî y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, nkîngê mbê dniye. ⁶ Pi mgêmî yoo ngma a loo, ntóó mî kwede ngópu, dnyinê ngópu, mî kmênê ngópu.

* **4:36:** Dpodo 11:22-26; 13:2-3 * **5:2:** Dpodo 4:34-35 * **5:3:** Njon 13:2; 1 Kódin 12:8

⁷ Kââdî liy:aa pyile mî loo, Ananayas u kpâm yi ngomo k:oo u nkwo ta. U lama dêpwo ya, M̄oo kédê pw:onu. ⁸ Pita ngê kwo, Mumdo, kwo, tēpê ghini dpî y:ee ngópu, ala d:ud:umbiy:e u pywuu? Yi pyópu ngê kwo, Nyââ, kwo, ye d:ud:umbiy:e yi tēpê ghi u pywuu. ⁹ Pita ngê kwo, Lukwe dîy:o m̄oo k:ii nmî Lémi u Ghê Dmi dpî dóó ngmê? Kwo, Wunê u Ghê Dmi ngê até da pywálî dp:o. Kwo, Pini n:ii knî y:oo m̄oo dê kmênê ngmê keñe t:âmo ngee wee, ñóó mye kmênêkmênê ngmê. * ¹⁰ Wod:oo yi pyópu y:i myedê vyóó wo, mye pwene. Pi mgêmî yoo a lee dniye, ntóó yi m:uu ngópu, apê, Atémya pw:onu. Wod:oo mye dnyiné ngópu, u moo u nkîgh:ê mî kmênê ngópu. ¹¹ Yesu u yoo yintómu knî y:oo dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, nkîngê mbê dniye, pi woni knî y:oo myeyi ny:ee ngópu, mye nkîngê mbê dniye, nkîngê ngê y:ay:a pwiyé dniye.

Dyépi knî y:oo pwopwopwe yilî u ngwo dnyimo pyipyi

¹² Dyépi knî y:oo pi knî yi ngópu mbwudu yilî dnyimo chap. Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo, ngomo ghi ngmêdoo ya, u pi Solomon u ngomo ghi. Yesu u yoo yintómu yi ngomo ghi k:oo nipi dnyimon:aa a wó. * ¹³ K:omo tpile kuwa tpémi y:oo Yesu u yoo dnyimo chaa kîgha dé, noko yipu, K:uuchêm u yoo, ngmênê ye dnyimo nkîngê, yi ngomo ghi k:oo dēdnyimo koko, yi vy:o dēdnyimon:aa wowo, apu, Ngmanmî pw:onu. ¹⁴ Ngmênê woni yoo, dini ghi n:ii ngê Yesu ka ndēndê ngê kēlîmî mbê dniye, u yoo vy:o u ngwo

* **5:9:** 1 Kódin 10:9; 12:8 * **5:12:** Dpodo 2:43; 14:3

ghê dniye, Yesu u yoo ndîî ngê u ngwo dpîmo pyodopyodo.

¹⁵ Dyépi knî y:oo kópuni dnyimo d:uud:uu dé, yi kópu knî yi l:êê dîy:o pi knî y:oo mbii pyu yoo dnyimo dnyinêdnyinê dé, maa p:uu yi ngmîtédmî yedê dnyimon:aa yiyé dé, apu, Pita dini ghi n:ii ngê pêdê lee we, u kââ mbii pyu knî yi pwo paan:aa kée ngê, u ngwo paa pyiyé dniye. ¹⁶ Njedusalem u nkîgh:ê p:aani n:ii dnye ya, yi p:aani tpémi y:oo yi mbii pyu yoo Njedusalem dnyimo a néne dé. N:ii dé y:e yi kmêna dnye kwo, Njedusalem myednyimo a néne dé. Dyépi knî y:oo yi yéli yintómu dnyimo pyipyi dé. *

Dyépi yoo u ngwo kpaka tumo

¹⁷ Yi dini ghi ngê kpêê yiyé pyu knî yi kada pini ndîî, u pyipe yoo Sadyusi yoo yi k:ii Yesu u dyépi knî ye n:ee kaa ngópu. * ¹⁸ Wod:oo Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo dy:ââ tumo, yi yéli y:oo dyépi yoo mîné mgîmî tumo, núw:o tumo, mbwa k:oo mî kalê tumo. ¹⁹⁻²⁰ Yi mgîdî ngê, Chóó Lémi u enjel ngmê ngê mbwa keñe ye kpêmî ngê, dyépi yoo kuwa pw:ii too, yepê, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo dmyinê lèpî, pi knî ye ghê kamî dmi p:uu dmyinên:aa danê. * ²¹ Dyépi knî y:oo u dnye ny:ee ngópu, yi wa wo, wod:oo Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo kee dniye, pi knî ye ghê kamî dmi p:uu dnyen:aa danêmbum.

U kuwó dini ghi ngê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u pyipe knî yi k:ii Nju tpémi yi kada pini yintómu a danê ngópu, pi knî ngmê dy:ââ ngópu,

* **5:16:** Mak 6:56; Dpodo 19:11-12

* **5:17:** Dpodo 4:1-3,6

* **5:19-20:** Dpodo 12:7-10

yepê, Yesu u yoo mbwa k:oo nye pw:ii tóó, nmo a núw:o tóó. ²²⁻²³ Yi yéli dini ghi n:ii ngê taa dniye, mbwa yi kpêmî ngópu, apê, Pi u chii daa kwo. Wod:oo mê diyé dniye, Nju tpémi yi kada pini knî ye mdoo núw:o ngópu, yepê, Dini ghi n:ii ngê mbwa chedê dpî taa dmi, keñe kuwo ngmê dpî m:uu, d:ê, Mbwa t:âât:ââ pyu dê mu kwo mo. Yepê, Mbwa keñe dini ghi n:ii ngê dpî kpêmî, mbwa k:oo pi dp:oo módu. ²⁴ Chóó Lémi u ngomo y:enê pyu, kpêê yiyé pyu yoo yi k:ii yi kópu dêpê w:ee ngópu, noko yepê, Lukwe ngê dê pw:ii té? Noko yepê, Díyo lukwe nmo angmê pyódu? ²⁵ Pi ye ngma até yedê loo, yepê, A léma. Yepê, Pini n:ii yoo mbwa k:oo munmyi km:êê t:oo, Chóó Lémi u ngomo mbwa kalê ngmê k:oo mêmînê wee, pi knî ye mînê dêêpî té. ²⁶ Wod:oo Chóó Lémi u ngomo y:enê pyu u lede knî yi k:ii lee dniye, dyépi yoo mê nya tumo. Daa gheteghete ngê nya tumo, mu kópu u díy:o nkíngê mbê dniye, apê, Pi knî y:oo chêêpî ngê wa vya nmo.

²⁷ Dyépi yoo Nju tpémi yi kada pini knî ye núw:o tumo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê yepê, Kí tpóknî. ²⁸ Yepê, Yesu u pi tpapê nmye munmî kwódu ngê, ngmênê Njedusalem wope wope u pi yi nuwo kídmye kalê ngmê. Yepê, Pi knî ye nmye tpapê ngópu, yenmyimo, Nmî kada pini yoo kn:ââ dé, Yesu y:oo vya ngópu. * ²⁹ Pita u pyipe knî yi k:ii kada pini knî ye yepê, Daa yoo yi dnye dmi yinmo nyêm, ngmênê Chóó Lémi u dnye vyílo yinmo nyêm. ³⁰ Yepê, K:omo tpile Yesu nmyi vya ngópu, kídosi nédê nmyi t:ee ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê mêdê pyidu ngê, yâpwoni ka nmî kn:ââ

* **5:28:** Dpodo 4:18-19; Mát 27:25

yoo dnyimo a ngêpê, yi yâpwo ngê mêtê pyidu ngê. ³¹ Yepê, Chóó Lémi ngê Yesu dini ghi n:i ngê a pyidu ngê, u che p:ââ pee ngê pyódu ngê, nmî kada kââ, nmî mbwámê ngê pyódu ngê. Yepê, Yisíléli tpémi yi maa yinê a yó, u yi u ngwo a kwo, Yi dono mwiyé kée téne, ala máádi u ngwo pêtê kalê y:e, Chóó Lémi yi dono p:uu mēdaapîchoo nuw:o. * ³² Yepê, Yi kópu yilí ndêndê ngê nmî chóó kînmî módu. Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yesu myewunê kêmakêma, mu kópu u dîy:o daa Yisíléli tpémi yintómu ye Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi a dy:ââ ngê, ngmênê Yesu u yoo mu ngmidi u Ghê Dmi ye a dy:ââ ngê, yélini y:oo Chóó Lémi u dnye a nyêmî ngmê. *

³³ Dini ghi n:i ngê Nju tpémi yi kada pini knî y:oo Pita u kópu ny:ee ngópu, dyépi knî ye nod:e dniye, u yi y:e doo kwo, Nmî vya té. ³⁴ Ngmênê pi yi vy:o ngmê ghêêdî wo, u pi Nkamaliyel. Yi pini Pádisi yoo yi vy:o pini ngmê, pi knî ye Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu mb:aamb:aa ngê dpîmo tpapê, pi knî y:oo u nkwo dnyimo cháâcháâ. Yi pini ngê Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu knî ye yepê, Yesu u dyépi yoo mwiyé mē pw:ii tóó. Wod:oo kuwa pw:ii tumo. ³⁵ U kuwó dini ghi ngê Nkamaliyel ngê kada pini knî ye yepê, Yisíléli tpémi. Yepê, Kí tpókni ghêlî k:ii nangê vya té. ³⁶ Yepê, M:ââ pyolo y:a d:uu lê, pi ngmê ngê u pi ndîî ngê chóó doo pyépi, yi pini u pi Táyódas. Yepê, K:omo tpile pi podó yono y:a yi Táyódas dnye yâmuyâmu, dini ghi n:i ngê yi pini mî vya ngópu, u yoo mbêpê wo, yi kópu dmi machedê ngê pyodo. ³⁷ Yepê, Myenté,

* **5:31:** Epeso 1:20; Hipîlu 12:2 * **5:32:** Dpodo 1:8

yepê, u kuwó dini ghi ngê, pi u kpââ u dye ghi ngê, pi ngmê ngê u yoo myedê danê ngê, u pi Njudas, Nkálili pi. Yepê, Yi pini dini ghi n:ii ngê vya ngópu, u yoo mye mbêpê wo. ³⁸⁻³⁹ Nkamaliyel ngê yepê, Yesu ngê u yoo myedê danê ngê, mye pwene, u yoo wamyê mbêpê dmi. Yepê, Chóó Lémi ngê daadî ngêêpî dé, ye yi kópu dmi machedê ngê wa pyódu. Yepê, Ngmênê Chóó Lémi ngê adî ngêêpî dé, ye doo u ntââ yi kópu dmi daanmyi chedê ngmê. Yepê, Nmyi lama daa tóó, Kî tpókni n:uu p:uu a dpodo té. Yepê, Doo u ntââ daanmyi vya t:oo. Yepê, Chóó Lémi p:uu kîdmyemê d:uu.

⁴⁰ Kada pini knî y:oo Nkamaliyel u dnye ny:ee ngópu, Chóó Lémi u ngomo t:âât:ââ pyu yoo dy:ââ tumo, yepê, Yesu u dyépi yoo nya tóó, al:ii a núw:o tóó, yedê dmi ngê dpî kpaka tóó. Wod:oo núw:o tumo, mî kpaka tumo. U kuwó dini ghi ngê kada pini knî y:oo Yesu u dyépi knî ye yepê, Yesu u pi ngê ndiye ngê kêê namungê t:oo. Wod:oo dy:ââ tumo. *

⁴¹ Yesu u dyépi yoo yi lama ala kópu yi yaa wo, Chóó Lémi ngê yiné da vyi, apu, Kî a yoo mb:aamb:aa. Apu, K:omo tpile wa kpaka t:oo, ngmênê Yesu u dpodo daawa kalê ngmê. Yi kópu u l:êê dîy:o yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo. * ⁴² Dye ghi yintómu dyépi yoo pi knî ye dnyimon:aa dêêpî, Chóó Lémi u ngomo k:oo, ó p:o p:o. Pi knî ye Yesu p:uu kópu mb:aa y:i ye dnyimon:aa tpapê dé, pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, yi pini p:uu dnyimon:aa danêmbum. *

* **5:40:** Dpodo 4:18 * **5:41:** Mát 5:10-12; 1 Pita 4:13 * **5:42:** Dpodo 17:3

6

Ndapî yêêpî pyu pyudu yi danêmbum

¹ Dyépi yoo Yesu p:uu yélini ye dnyimon:aa danêmbum, woni knî Yesu ka kêlîmî mbê dniye. Yi yéli Yesu u yoo vy:o ghê dniye, Yesu u yoo yinté ndîi ngê doo pyodopyodo. Yesu u yoo vy:o woni knî Kîdiki dnye ngê dnyimo mbumu, woni knî Nju dnye ngê dnyimo mbumu. Yi yéli yi kêlî dîdîpwódu ngmê ghê wo, mu kópu u díy:o n:ii dé Kîdiki dnye ngê dnyimo mbumu, yi yéli y:oo woni knî ye yepê, Lukwe díy:o nmyi kuknwe yoo mb:aamb:aa ngê nmyinê wopwe t:oo, ngmênê nmî kuknwe yoo dnyinté nmyinê wopwe t:oo? ² Yi kópu u l:êê díy:o dyépi knî y:oo Yesu u yoo yintómu nipi a danê ngópu, yepê, Doo u ntââ pi knî ye Chóó Lémi u kópu tpaêpê daanmî yé, doo u ntââ ndapî nmî chóó kuknwe knî ye daanmî yêêpî. ³ Yepê, Nmî tîdê mbwó yoo. Yepê, Nmyi vy:o pi pyudu a pyw:ee yó, n:ii dé Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê da nt:ee té, n:ii dé yi nuw:o mbêmê a nuw:o té. Yepê, Yi yéli ndapî yêêpî u kada pini ngê anmî pyódu té. ⁴ Yepê, U kuwó dini ghi ngê nmî chóó dpodo mu ngmîdi ayinmî dódó, Chóó Lémi ka ngêpê, pi knî ye u kópu dyuu tpaêpê. ⁵ Yesu u yoo y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, wod:oo pi pyudu a pyw:ee ngópu, Stipen ngmê, pini n:ii Yesu ka dpodombiy:e dpîmo kêlîmî, pini n:ii Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê myedê nt:ee ngê, Pilipi myomo, Pídokodos pyolo, Nikano podo, Timon limo, Pamenas wono, Nikólas pii, Antiyóka pi, pini n:ii Nju pi ngê chóó mî pyodo. ⁶ Yesu u yoo y:oo yi pini pyudu knî dyépi knî ye a núw:o tumo,

dyépi knî y:oo yi kêê dmi yi mbêmê yé tumo, Chóó Lémi ka dnye ngêpê, yi dpodo u kada pini ngê u ngwo pyódu tumo. * ⁷ U kuwó dini ghi ngê yélini Chóó Lémi u kópu ka dnye kélímî, Njedusalem, yi yéli doo kaakaa, ndî ngê doo pyodopyodo. Kpêê yiyé pyu yilí yi kópu ka mye kélímî mbê dniye, Yesu u yoo vy:o mye ghê dniye. *

Stipen u ngwo mgîmî ngópu

⁸ Chóó Lémi ngê Stipen mb:aamb:aa ngê doo a ngêêpî, u wêdêwêdê ndî ngê pyódu ngê, pi knî yi vy:o mbwudu yilí dpîmo chap. ⁹ Ngmênê Nju tpémi yoo ngmê u kwo dnye kwopwepe, yi yéli yi pi dmi, Lipîtini. Woni yoo Sadéni a ndê dniye, woni yoo Aleksándîdiya a ndê dniye. Nju pi knî ngmê yi vy:o ghê dniye, woni yoo Silisiya a ndê dniye, woni yoo Esiya a ndê dniye. Yi yéli yintómu Stipen ka dnye kwopwepe. ¹⁰ Ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Stipen ka nuw:o mb:aa y:ângo, wod:oo kwopwepe têdê Stipen mbodo mudu y:i yaa wo, yi yéli dêê dniye, Stipen dêpê vy:oo ngópu. * ¹¹ Yi kópu u l:êê dîy:o pi ngmê knî ye ndapî y:ee ngópu, wod:oo yi yéli y:oo ala kópu k:omo ngê vyi ngópu, Nju tpémi ye yepê, Stipen ngê dono kópu knî ngmê kêdê vyi, Chóó Lémi pini dê Mósisi yi p:uu. * ¹² Yi kópu u mdoo dini ghi n:ii ngê a núw:o ngópu, yi kópu ngê Nju tpémi yi kada pini yoo yi némi dmi dyênê ngê, dêêpî pyu yoo yi némi dmi mye dyênê ngê, yoo yi némi dmi mye dyênê ngê, wod:oo Stipen ka lee dniye, mgîmî ngópu, Nju tpémi yi kada pini

* **6:6:** Dpodo 13:3 * **6:7:** Dpodo 16:5 * **6:10:** Luukí 21:15

* **6:11:** Mát 26:59-61

yintómu a danê ngópu, Stipen a ngî ngópu, yi ngîma mî kaa ngópu. ¹³ N:ii dé y:oo Stipen yipe ngópu, Yi yéli kóté tédê myeda núw:o tumo, yi yéli y:oo yepê, Kî pini ngê Chóó Lémi u ngomo p:uu dono kópu yilî ka a tpaê ngê, dêêpî kópuni Mósisi ngê a d:êê too, yi dêêpî kópu knî yi p:uu dono kópu yilî myeka a tpaê ngê. ¹⁴ Yepê, Ala kópu nmî ngêêdî kî vyu, Yesu Nasalet pi ngê Chóó Lémi u ngomo wa a vy:oo, l:emi ghi n:ii Mósisi ngê nmî kn:ââ knî ye y:ee too, yi l:emi ghi wa ngmêê té. ¹⁵ Pi yilî yintómu y:oo Stipen dnye y:enê, apê, Kî pini kwodo ng:oo dmi kêdê tpâlî, ka dnyednye. Enjel kwodo ng:oo dmi ntee, Stipen kwodo ng:oo dmi yinté mye pyodo.

7

Stipen Epîlaham p:uu u ngwo ye doo danêmbum

¹ Kpêê yiyé pyu knî yi kada pini ngê Stipen ka kwo, Kópuni dê vyi ngmê, yi kópu mumdoo ndê kópu? ² Stipen ngê yepê, A léma, a mbwó yoo. Yepê, A ka a ng:aa mbê dmyeno. Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ Epîlaham Mbápileon Wee u kwo doo a ya, Chóó Lémi ngê chóochóó u kwo a kema ngê, pini n:ii yâpwo, u pi ndîi. Yepê, Chóó Lémi ngê kwo, Nyoo a kuwo ngi, nyámê pee myedê kuwo ngi. * ³ Kwo, Kn:aa dyámê pee p:uu chi lêpî, ghi n:ii nga nîmo kêmakêma, y:i dpî lili. ⁴ Yepê, Wod:oo Epîlaham ngê Mbápileon wee a kuwo ngê, Halan loo, y:i doon:aa ya. Yepê, Epîlaham u mî dini ghi n:ii ngê pwene, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê ala dyámê pee p:uu u ngwo mêda núwo, awêde kwéli nmo pyede. ⁵ Yepê, Yi dini ghi ngê Chóó Lémi

* **7:2:** Gen 11:31-12:7

ngê Epîlaham ka têpê ghi daangmê y:ângo, têpê ghi tp:oo u kwo myedaa y:ângo, ngmênê Chóó Lémi ngê Epîlaham ka ndêndê ngê a vyu, kwo, Mu dini ghi ngê ala dyámê pee nga wanê kê, mwada dini ghi ngê ala dyámê pee nyoo knî yi têpê ghi ngê amyedîn:aa ya. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Epîlaham ka yi kópu ndêndê ngê vyu, yi ngwo Epîlaham tp:oo dêpwo ya. * ⁶ Yepê, Ngmênê Chóó Lémi ngê Epîlaham ka kwo, Nyoo dini ghi n:ii ngê wamî ch:aa, kn:aa dyámê pee mbêmê adnyin:aa ya, wop adnyin:aa dpodo, pi knî y:oo y:i adnyin:aa kpakakpaka dé, dono ngê adnyin:aa ya, m:ââ podo yono y:a. * ⁷ Kwo, Ngmênê u kuwó dini ghi ngê yélini yi p:uu wop adnyin:aa dpodo, yi yéli wanî kpada, nyoo yi vy:o wanê pw:ii, ala dyámê pee mbêmê wanê núw:o té, al:ii a ka adnyin:aa kpêê yiyé, a ka amyednyin:aa a ngêpê. ⁸ Stipen ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Epîlaham ka yi kópu a vyu, u kuwó dini ghi ngê a numo kââdí doo, kwo, Awêde dí ngmidi ngi, nyoo ka mb:aamb:aa ngê amy:aa a vyuwo. Kwo, A l:ii m:uu alanté dpî téni, mî njini too dpî chepwe, myenté nyoo vy:o mââ yintómu knî yi p:uu a l:ii yinté my:oon:aa kaa we. Kwo, Pini n:ii p:uu a l:ii adî ya, yini ka ana a vyuwo. Stipen ngê yepê, U kuwó dini ghi ngê Epîlaham tp:oo Yisak ta, wo wááli mî loo, Epîlaham ngê Chóó Lémi u l:ii tp:oo p:uu u ngwo t:ângo. Yepê, Myenté, yepê, Yisak mye tpamê wo, tp:oo Njakóp p:uu Chóó Lémi u l:ii mye t:ângo. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Njakóp myimî tpamê wo, Chóó Lémi u l:ii

* **7:5:** Gen 17:8 * **7:6:** Gen 15:13-14; Ex 3:12

tp:oo y:a mê miyó knî yi p:uu mye t:ângo. *

Stipen Njakóp tp:oo y:a mê miyó yi p:uu u ngwo ye doo danêmbum

⁹ Yepê, Njakóp tp:oo knî y:oo yi mbwó Njósép ka n:ee kaa ngópu, wod:oo mgîmî ngópu, kn:aa pini knî ye y:ee ngópu. Yepê, Yi yéli y:oo Njósép u mbwó knî ye pwila ngópu, Yichip núw:o ngópu, pi ngmê ngê ye pwila ngê, yi pini p:uu wop doon:aa dpodo.

* ¹⁰ Yepê, Ngmênê Chóó Lémi ngê Njósép y:i doo a ngêêpî, k:omo tpile dono kópu yilî u ngwo pyodo, ngmênê Chóó Lémi ngê yi dono chedê too. Yepê, Chóó Lémi ngê Njósép u nuw:o ndîi ngê pyódu ngê, Yichip tpémi yi king Pééló ka pi mb:aa ngê pyódu ngê, wod:oo Pééló ngê Njósép u che p:ââ pee ngê pyódu ngê. * ¹¹⁻¹² Yepê, Yi dini ghi ngê Chóó Lémi ngê Njósép myedê ngópu, u lama kwólu, kwo, Mu dini ghi ngê kââdî ndîi angmê kee, Yichip tpémi Kenan tpémi yi nté wa chedê. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o Njósép ngê witi a danê ngê, king u ngomo knî yi k:oo doo a ghada. Yepê, Dini ghi n:i ngê kââdî ndîi kee wo, Yichip tpémi Kenan tpémi yi nté chedê ngê, yi yéli y:oo dómudómu a pyw:ee ngópu. Yepê, Doo u ntââ nmî kn:ââ knî y:oo nté daapêdê pyw:ee ngópu, ngmênê Yichip tpémi y:oo Njósép ka witi dnyimon:aa pywupwi. Yepê, Njósép u mí Njakóp ngê yi kópu dini ghi n:i ngê nyongo, tp:oo yoo Yichip dy:ââ too, Njósép ka dnyen:aa witi pywupwi, ngmênê daa mya ngópu, yi lama dêpwo ya, Kî nmî mbwó. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Kenan

* **7:8:** Gen 17:9-14; 21:4 * **7:9:** Gen 37:11,28; 39:21-23 * **7:10:** Gen 41:37-44

mê diyé dniye. * 13 Yepê, Witi dini ghi n:iî ngê kmaapî ngê mî chedê ngópu, yi mî ngê Yichip mé dy:ââ too. Yepê, Yi dini ghi ngê Njósép ngê u mbwó knî ye yepê, A mbwó yoo, ala nê. Stipen ngê yepê, Yi ngwo Pééló u lama yaa wo, apê, Njósép u mî mupwoknî Kenan wunê dómudómu té. * 14-15 Yepê, Wod:oo Njósép ngê u mbwó knî ye yepê, M:aa nya yó, nmyi kpâm gheegheema mye nya tóó, al:iî a pwiyé dmyeno. Yepê, Wod:oo Njakóp mupwoknî káámi knî í:eemi knî Yichip lee dniye, yintómu pyudu y:a mê limi. Dye ghi daadîi y:i dnyen:aa ya, y:i myemî pw:oo dniye. * 16 Yepê, Njakóp mupwo Njósép yi ntóó dê Sekem mî kmênê dumo, Epîlaham kwéli kmênê ngópu. Yepê, Wunê yi têtê ghi Epîlaham ngê Hamó u yoo knî ye pwila ngê. *

Stipen Mósisi p:uu u ngwo ye doo danêmbum

17 Stipen ngê kada pini knî ye yepê, Nmî kn:ââ yoo m:ââ yilî Yichip dnya a ya, yilî ngê y:i a pyodo. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê apê, Epîlaham ka wunê kópuni nê vyu, yi kópu daa kêmakêma n:aa d:uud:uu. * 18 Yepê, Yi dini ghi ngê kn:aa king m:uu yaa wo, yi king u lama Njósép u pi dêpwo ya. 19 Yepê, Yi king ngê nmî kn:ââ yoo wop dpodo kalê too, yi dpodo têtê myednye kpakak-paka dé. Yepê, U kuwó dini ghi ngê Yichip tpémi y:oo nmî kn:ââ yoo yi tp:ee mââ tpómuni dnyimo vyee dé, pye paa dnyimo kéké dé. * 20 Yepê, Yi dini ghi ngê Mósisi mye ta, k:uuchêm u tp:ee, d:ââ

* 7:11-12: Gen 42:1-5 * 7:13: Gen 45:1-18 * 7:14-15: Gen 46:1-7; 49:33 * 7:16: Gen 33:19 * 7:17: Ex 1:7-8 * 7:19: Ex 1:10-22

pyile u pye ngê ngomo k:oo doo w:êêw:êê. * ²¹ Yepê, U kuwó dini ghi ngê Pééló tp:oo módó ngê yiné a nmyââ, chóó tp:oo ngê pyódu ngê. ²² Yepê, Yichip tpémi y:oo yi chóó yi kópu yilí Mósisi u lama kalê ngópu, mââwe ndîi ngê pyodo, u nuw:o ndîi ngê mye pyodo, kópu ndîi yilí dpîmo d:uud:uu.

²³ Yepê, Dini ghi n:iî ngê Mósisi u m:ââ podo y:a ngê doo ya, apê, A yoo Yisîléli tpémi ngîn:uu m:uu té. * ²⁴ Yepê, Ye y:i n:ee, apê, Yi dpodo tédê Yichip pi ngmê ngê Yisîléli pi ngmêmî vyee. Yepê, Wod:oo Mósisi ngê Yisîléli pi ngópu, ntââ Yichip pi ngê a vy:ungo, u nkwo vyâ. ²⁵ Yepê, Mósisi ngê u gha vy:o apê, Yisîléli tpémi y:oo wa a w:ee ngmê, Chóó Lémi ngê wa ngee nê, Yichip u mênê wanî pw:iî té, ngmênê Yisîléli tpémi y:oo dêpê w:ee ngópu, Kî nmî dyédyé pyu. ²⁶ Yepê, Womumu Mósisi ngê Yisîléli pi miyó módu, apê, Mu l:êê mo. Apê, Nî dyé dê, nê kââdî dê. Yepê, Wod:oo Mósisi ngê yepê, Kî tpódu, dpî mbwémi, lukwe dîy:o dpo l:êê mo? ²⁷ Yepê, Ngmênê n:iî ngê woni doo vyee, Mósisi dny:iî dyîngo, kwo, N:uu ngê nmî kada pini ngê pyódu nyoo, nanê nga vvu, Anyi kóté kîgha nmo? ²⁸ Kwo, Ma Yichip pi ntee nyi vy:a, lukwe yinté am:iî vya nê? ²⁹ Yepê, Yi kópu Mósisi ngê dini ghi n:iî ngê nyongo, Yichip tpémi ye nkîngê mbê wo, wod:oo mbêpê wo, Yichip Wee a kuwo ngê, Midiyên Wee u kwo loo, y:i mî yéé wo, tp:ee y:i miyó mî tpyó.

³⁰ Yepê, M:ââ podo y:a mî loo, u kuwó dini ghi ngê Mósisi ka enjel ngmê ta. Yepê, Mósisi ngê daa pi ntee tpile yi módu, ngmênê yi vvu wo, apê, Yi

* **7:20:** Ex 2:1-10 * **7:23:** Ex 2:11-15,21-22

tp:oo ndê ngê ngmêmî pîpî, ngmênê chedê ngê daa pyodopyodo. Yepê, Pî kwéli dêpwo ya, mbu ndîi vyuwo Sainay, Mósisi ngê yi yini tp:oo p:uu ndê y:i mî módu. * ³¹ Yepê, Mósisi ngê yi kópu yi módu, apê, E! Kî lónté tpile? Apê, Ngîn:uu m:uu, wod:oo u nkîgh:ê chono loo. ³² Yepê, Nmî Lémi ndîi y:i u kwo a mbwolo, kwo, Nî ng:ââ knî yi yâpwo, Epilaham u yâpwo, tp:oo Yisak mupwo Njakóp yi yâpwo. Yepê, Mósisi nkîngê mbê wo, u yi u ngwo dêpwo kwo, Yi ghi m:aa m:uu. ³³ Yepê, Nmî Lémi ndîi ngê kwo, Nyi dupó dê a ngee dé, mu kópu u dîy:o yâpwo ghê nye kwo. ³⁴ Kwo, Ndêndê ngê kídî m:uu, a yoo Yichip dnyinté minê kwo, kwo, Yichip tpémi y:oo dpodo têdê a kpakakpaka t:oo. Kwo, A ka dê ch:anê dmi, até d:a ghîi, dîn:aa ngee té. Kwo, Yichip n:aa dyede ngi.

³⁵ Stipen ngê yepê, K:omo tpile Chóó Lémi ngê Mósisi a ngmîdi ngê, ngmênê Yisîléli tpémi y:oo u wépi pwaa ngópu. Yepê, Ala kópu u kwo vyi ngópu, kwo, N:uu ngê nga vyu, nmî kada pini ngê anyi ya, anyi kóté kîgha nmo? Yepê, Yi pini Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, yi kada pini ngê pyódu ngê, yi mbwámê ngê mye pyódu ngê. Yepê, Daa chóó kada pini ngê pyodo, ngmênê yi yini tp:oo p:uu enjel n:iî módu, yi enjel ngê kada pini ngê yiné pyódu ngê. ³⁶ Yepê, Mósisi ngê nmî kn:ââ yoo Yichip u mênê yiné a pw:iî too, mbwudu y:i yilî a chópu, Ntii Mtyemtye u nkîgh:ê mbwudu m:uu a chópu. Yepê, Maa p:uu nko mênê mbwudu mê yilî a chópu, m:ââ podo y:a k:oo. * ³⁷ Yepê, Yi Mósisi ngê Yisîléli tpémi ye yepê, Chóó Lémi ngê nê ntee pini nmyi

* **7:30:** Ex 3:1-10 * **7:36:** Ex 7:3; 14:21; Num 14:33

vy:o m:uu wa a pyw:oo, nmye wa a dy:ââ, komo yinë amaan:aa kapî. * 38 Yepê, Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ yoo Sainay mbu ndîi vyuwo dnyen:aa kwo, enjel mbu mbêmê u kwo doo a mbumu, yi Mósisi yi kêlî vyîlo yedoo kwo. Yepê, Yi Mósisi ngê Chóó Lémi u kópu dyuu nmo yinë a núwo, yi kópu dyuu chedê ngê daawa pyódu. *

39 Yepê, K:omo tpile Mósisi ngê yi kópu yilî d:uu ngê, ngmênê nmî kn:ââ yoo u kwo daa ng:aa mbê dniye, mye mb:ii ngópu, u yi y:e doo kwo, Yichip moo diyé dmi. * 40 Yepê, Wod:oo pi knî y:oo Mósisi u mbwó Alon ka kwo, Yâpwo knî ngmê l:âmo ngi. Kwo, Yi yâpwo knî nmî kada vyîlo ayi ghê dmi, Yichip y:oo amê diyédiyé kalê nmo. Kwo, Nmî lama daa tóó, Mósisi ngê lukwe angmê pyódu, pini n:ii ngê Yichip u mênê a pw:ii nmoo. * 41 Yepê, Wod:oo k:omo yâpwo ngmê l:âmo ngópu, pudu-makó tp:oo mââ ntee tpile yi l:âmo ngópu. Tpileni yi chóó l:âmo ngópu, u kwo dnye kpêê yiyé, u naa mye kê ngópu. 42 Yepê, Yi dini ghi ngê k:omo yâpwo ka ngêpê kn:ââ u ngwo a chaa ngópu, m:ââ wono yono y:a mî loo, u kuwó dini ghi ngê king Manasa u dye ghi ngê yi kópu ndîi ngê yimî pyodo, wod:oo Chóó Lémi ngê yi dyaa mbâlâ dyuu yi pwo kée ngê, pudu knî ye dnyimo ngêpê, yi tp:ee dnyimo vyee dé, pudu knî ye kpêê ngê dnyimo yiyé dé. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o pi ngmê ngê Chóó Lémi u komo u ngwo kââ, ala kópu d:êê ngê, apê,

Yisíléli tpémi. Dini ghi n:ii ngê nmyi kn:ââ yoo w:amî mbêmê u ngwo dnya a paa, m:ââ podo y:a,

* 7:37: Deut 18:15 * 7:38: Ex 19:3; Deut 9:10 * 7:39: Num 14:3 * 7:40: Ex 32:1-6

na a ka daa a ka dnyimo a tpile tp:oo nk:êênî.

⁴³ Apê, Na a ka daa a wónu ngomo yidnyimo a dnyinêdnyinê,

ngmênê yi chóó yi k:omo yâpwo Molokî u wónu ngomo yidnyimo a dnyinêdnyinê,

puđuni u pi Lapanî u kwo myednyimo ngêpê.

Apê, Na a ka yi chóó tpileni l:âmo tumo, yi tpile knî ye dnye ngêpê.

Apê, Nmyo yinté yéli, yi kópu u l:êê dîy:o Mbápsilon mwada pee wanî dy:ââ nmyo.

Stipen Chóó Lémi u ngomo p:uu u ngwo ye doo danêmbum

⁴⁴ Stipen ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ yoo w:amî mbêmê dnya a paa, Chóó Lémi u wónu ngomo ngmê l:âmo ngópu. Yepê, Chóó Lémi ngê Mósisi u lama ntee kwólu, yinté l:âmo ngópu. Yepê, Yi lama doo ya, Chóó Lémi yi wónu ngomo u mênê a kwo. Yepê, Ghi ngmê dini ghi n:ii ngê dnyimo a kuwokuwo, yi wónu ngomo dnyimo a kmongokmango, dnyimo dnyinêdnyinê, kwéli dnyimon:aa taataa, wónu ngomo y:i dnyimon:aa wuwó. ⁴⁵ Yepê, Yi yéli dini ghi n:ii ngê pw:oo dniye, yi tp:ee knî y:oo Chóó Lémi u wónu ngomo Kenan u nkîgh:ê y:oo mî t:aa ngópu. Yepê, Yi dini ghi ngê Mósisi pwene, Njósuwa ngê u d:aa yinê a kââdî ngê, yi yéli yi kada ghê wo, Kenan núw:o too. Yepê, Chóó Lémi ngê Kenan tpémi ngm:ii kalê too, Yisîléli tpémi y:oo yi têpê ghi yi kêlê a pwaa tumo. Yepê, Chóó Lémi u wónu ngomo Kenan núw:o ngópu, y:i mî wó ngópu, y:i doo kwo, dye ghi daadîi, king Dépidi u dye ghi ngê y:i myedoo kwo. ⁴⁶ Yepê, Dépidi Chóó Lémi u nuu u pi ngê pyodo, Chóó Lémi ka kwo,

Nmî Lémi, Njakóp u yâpwo, u ntââ ngomo mb:aa ngmanî wó, y:i anyi kwo. * ⁴⁷ Yepê, Ngmênê Dépidi ngê Chóó Lémi u ngomo daa wó, tp:oo Solomon ngê yinê mî wó. *

⁴⁸ Yepê, K:omo tpile Solomon ngê Chóó Lémi u ngomo wó, ngmênê Chóó Lémi pââ ndîi, dyámê mbêmê ngomo ngmê k:oo daawa a vyil:a. Yepê, Wunê pi ngmê ngê Chóó Lémi u komo alanté a kââ, apê, *

⁴⁹ Nmyinê nmye dyámê pê ndîi, na a ka têtê.
Apê, A ntââ ngomo lónté ngmanmyi wó ngmê, y:i anê vyil:a?

⁵⁰ Apê, Kî tpile yilî yintómu a chóó nî l:âmo ngê, ló tpile a l:êê dîy:o ngmanmyi l:âmo ngmê?

⁵¹ Stipen ngê yepê, Nmyo nkéli wépi dnyangê pyu yoo. Yepê, Dye ghi yintómu Chóó Lémi nmye mb:iimb:ii ngópu, u kópu dyuu dp:ee nyêmî ngópu. Yepê, Nmyi kn:ââ knî y:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi wépi ntee dnyimo a pwapî, yinté u wépi my:ee pwapî ngmê. * ⁵² Yepê, Pini n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapî, nmyi kn:ââ knî y:oo daa ngmê châpu ngópu, ngmênê dono kópu yilî y:e dnyimo a d:uud:uu. Yepê, Wunê pini n:ii yoo Chóó Lémi u Dpodo Pyu Mb:aa p:uu dnyimo a danê, n:ii knî y:oo pi knî ye yipu, Díyo Chóó Lémi ngê yi pini nmo wa a dy:ââ, yepê, yi yéli nmyi kn:ââ knî y:oo a vya tumo. Yepê, Mwolo yi pini kwódo ngê munmyi ghê dniye, my:ee vya ngópu. * ⁵³ Yepê, K:omo tpile enjel knî y:oo nmî kn:ââ knî ye Chóó Lémi u dêépî

* **7:46:** 2 Sam 7:1-16 * **7:47:** 1 Kings 6:1,14 * **7:48:** Is 66:1-2

* **7:51:** Ex 32:9; Jer 9:26; Is 63:10 * **7:52:** 2 Chr 36:16

kópu dyuu a y:ee tumo, nmyi ny:ee tumo, ngmênê mēdp:ee chââchââ tumo. *

Stipen chêêpî ngê u ngwo vya ngópu

⁵⁴ Nju tpémi yi kada pini knî y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee tumo, yi kópu ngê dyênê too, yi kpéngi ti dmi kelekele dnye paa. ⁵⁵⁻⁵⁶ Ngmênê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Stipen a nt:ee ngê, mbóó p:uu vyu wo, Chóó Lémi u wuu ndîi módu, pi knî ye yepê, Mbóó kédê kpémî, Yesu Chóó Lémi u nkîgh:ê ka kwo, u che p:ââ pee ngê dê pyódu. * ⁵⁷⁻⁵⁸ Wod:oo noko dpodombiy:e mbó dniye, noko yepê, Kî pini ngê Chóó Lémi u pi ndîi kn:aa pini ka lukwe dîy:o dê núw:o? Noko yepê, Kî pini ka namê ng:aa, wod:oo yi ngópu nkooko tumo, u kwo tpé dniye, mgîmî ngópu, p:aa pee núw:o ngópu, a ngî ngópu, dny:ii d:ii ngópu, mwada y:i mî danê ngópu, wod:oo chêêpî ngê yidnye vye. Yélini y:oo Stipen chêêpî ngê dnye vye, yi yéli y:oo yi nkuwo kpîdî a ngee tumo, pi lvulu ngmê ka y:ee tumo, ye doo vyuwo. Yi pini u pi Sóól. * ⁵⁹ U dí daa pwaa ngópu, Stipen chêêpî ngê mudnye vye, wod:oo Stipen doo ngêpê, apê, Yesu a Lémi, a ghê dmi a ngépi. * ⁶⁰ Yu mbodo dê y:e ghê wo, dpodombiy:e ka wo, Yesu ka kwo, A Lémi, kópu dononi a nga ka d:uud:uu ngmê, yi kópu modo kn:ââ vyuwo dpî yé té, kidangmê ngî. Yi kópu dyuu dini ghi n:ii ngê vyu, wod:oo pwene. Pi knî y:oo Stipen dini ghi n:ii ngê vya ngópu, Sóól u nuu u kópu ngê mye pyodo. *

* **7:53:** Dpodo 7:38; Hipîlu 2:2 * **7:55-56:** Kílosa 3:1 * **7:57-58:** Dpodo 22:20 * **7:59:** Luukí 23:46 * **7:60:** Luukí 23:34

8

Nju tpémi ye Yesu u yoo u ngwo doo diya

¹⁻² Yélini y:oo Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê dnyimo cháâcháâ, yi yéli y:oo Stipen ntóó kmênê ngópu, u l:êê díy:o myednye mbê. Yi wéni ngê Nju tpémi y:oo Yesu u yoo yi kpadakpada kn:ââ chaa ngópu, Njedusalem. Yesu u yoo yintómu knî y:oo Njedusalem a kuwo ngópu, p:aani p:aani lee dniye, woni Njuda Wee u kwo p:aani p:aani lee dniye, woni Samédiya Wee u kwo p:aani p:aani lee dniye, ngmênê dyépi knî y:oo Njedusalem dêpê kuwo ngópu. *

³ Sóól ngê u yi dpîmo kwo, Yesu u yoo nî chedê, wod:oo ngomo k:oo ngomo k:oo dpîmon:aa koko, Yesu u yoo dpîmon:aa mgîmîngîmî dé, pyââ pyââ mââ mââ mbwa k:oo dpîmon:aa kmîmî dé. *

Samédiya tpémi Yesu ka u ngwo kélîmî mbê dniye

⁴ Yesu u yoo yéli n:ii mbêpê wo, yi yéli p:aani p:aani lee dniye, pi knî ye Yesu u kópu mb:aa dnyen:aa tpapê. ⁵ Pini n:ii pyudu knî mwiyé a pyw:ee tumo, ndapî yêêpî u kada pini ngê a pyódu tumo, yi vy:o pini ngmê u pi Pilipi. Yi pini ngê Njedusalem a kuwo ngê, Samédiya loo, pi knî ye yepê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, yi pini wunê kî ta, ngmênê nmî kada pini knî y:oo daa mya ngópu, kî vya ngópu, myombó Chóó Lémi ngê kîmêde pyidu ngê. Yepê, Yi pini u pi Yesu. ⁶ Samédiya tpémi Pilipi ka mb:aamb:aa ngê ng:aa mbê dniye, mu kópu u díy:o Pilipi ngê yi ngópu mb-wudu yilî dpîmo chap. ⁷ Pi yilî yi kmêna Pilipi ngê ngm:ii kalê too, wod:oo yi kmêna yoo dpodombiy:e

* **8:1-2:** Dpodo 11:19 * **8:3:** Dpodo 9:1-2; 26:9-11

u ngwo dnye kââ. Myenté kóó ntóó kpâli ntóó yilí mye pyi ngê, yélini dnyinté dnyimo paa, mye pyi too. * ⁸ Yi kópu u l:êê dîy:o Samédiya tpémi yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo.

⁹ Yi p:aani pi ngmêdoo ya, u pi Saimon, pipi kópu knî yi mbêmê kópu ndîi yilí dpîmo d:uud:uu, Samédiya tpémi yinté dpîmo liya kígha dé. Pi knî ye yipu, Nê pi ngmê. ¹⁰ Tp:ee vy:o, dmaâdí vy:o, lémi vy:o, ch:am vy:o apu, Vyuw! Apu, Kî pini nmînê nmo Chóó Lémi ntee pini, u wêdêwêdê ndîi. Wod:oo yoo yintómu u kwo dnyimo ng:aa. ¹¹ Nyââ, dye ghi daadîi kópu ndîi yilí dpîmo d:uud:uu, yi kópu u l:êê dîy:o yoo u ngwo dnyimo liya, u kwo mb:aamb:aa ngê myednyimo ng:aa. ¹² Pilipi Yesu Kédisu p:uu ye dpîmo danêmbum, Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye myedpîmo danêmbum. Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi kópu dyuu ka kêlîmî mbê dniye, wod:oo Pilipi ngê pyââ pyââ mââ mââ mbwaa paa kmênê too, Yesu u yoo vy:o kaa too. ¹³ Saimon myenté mye kêlîmî mbê wo, Pilipi ngê mbwaa paa mye kmênê ngê, wod:oo Saimon Pilipi p:uu kele. Dini ghi n:ii ngê Pilipi ngê mbwudu dpîmo chapî dé, Saimon ngê yidpîmo mumu dé, u ngwo mêdpîmo liya.

¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Yesu u dyépi knî y:oo yi kópu Njedusalem a ny:ee ngópu, apê, Samédiya tpémi Chóó Lémi u kópu dyuu ka kêdê kêlîmî mbê dmi, wod:oo Pita pini dê Njon Samédiya dy:ââ dumo. ¹⁵⁻¹⁶ Dini ghi n:ii ngê taa knopwo, a w:ee ngópu, apê, K:omo tpile Pilipi ngê kí yéli Yesu u pi ngê mbwaa paa kmênê too, ngmênê Chóó Lémi ngê u

* **8:7:** Mát 10:1; Mak 16:17

Ghê Dmi ye doongê y:ângo. ¹⁷ Wod:oo Pita Njon y:oo kêê yi mbêmê dpîmo yiyé dé, yi l:êê dîy:o dpîmo ngêpê, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi u ngwo ye dpîmo yém. *

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê Saimon ngê yi kópu módu, apê, Dini ghi n:ii ngê Pita Njon y:oo kêê nmî mbêmê dé yé ngmê, apê, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi u ngwo nmo da kê. ¹⁹ Wod:oo Saimon ngê Pita pini dê Njon ye ndapî kêlê ngmê yó, apê, Ye nî y:oo. Yepê, U ntââ u ntââ ngê u nkwo wadpî pyódu nê, pini n:ii mbêmê a kêê dê aní yé dé, yi pini ka Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi ada a yém. ²⁰ Ngmênê Pita ngê kwo, Napî ngópu choo ya, kumu chi tpyé, ndiya u ngwo nyi ghidi, mu kópu u dîy:o nga vy:o chi vyi, Chóó Lémi u módó yeedeyeede ndapî ngê nî pwila. ²¹ Kwo, Doo u ntââ ala dpodo p:uu daanyi ngee nyo, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi u lama a tóó, nga daa ntênê a tóó. ²² Kwo, Yi dono kópu ndîi a kuwo ngi, nmî Lémi ndîi ka chi ngêpê, u kwo dpî vyi ngi, kwipi, A Lémi, dono kópuni dî d:uu, u ntââ nguwó wanyi kéé, yi kópu mēdaanyi nuw:onuw:o. ²³ Kwo, Nga kîdî m:uu, ye n:ee nye yichi kââ, doo u ntââ dono u wépi daanyi puwâ. ²⁴ Saimon ngê yepê, U ntââ a l:êê dîy:o amêdpî ngêpê, kópuni a ka dpî vyi t:oo, yi kópu a nga kîngmê pyódu.

²⁵ Pita Njon y:oo Yesu p:uu kópuni m:uu tumo, Samédiya tpémi ye yi kópu mí vyi tumo, u kuwó dini ghi ngê Njedusalem mē diyé knopwo. Maa p:uu Samédiya Wee u kwo p:aa yilî a kêlî ngópu, Yesu p:uu kópu mb:aa pi knî ye dpîmo tpapê, yed:oo Njedusalem mîmî taa knopwo.

* **8:17:** Dpodo 9:17; 19:6; 2 Tim 1:6

Yitiyópiya pi ngmê Yesu ka u ngwo kêlîmî mbê wo

²⁶ Enjel ngmê ngê nmî Lémi u kópu Pilipi ka a núwo, kwo, Gh:êédé, kwo, chi lèpî, Njedusalem Nkaasa yi kèlî máádi dpî kwéli. (Yi wee u kwo pi daa tóó, kpî yi mye daa kwo, mbwaa mye doo u p:aa.) ²⁷⁻²⁸ Wod:oo Pilipi ghêédî wo, kada a y:ângo. Yi máádi p:uu pi ngmê módu, Njedusalem a ndê wo, Nkaasa doo lèpî. Yi pini mâawe ndîi ngmê, Yitiyópiya tpémi yi ch:am ndîi p:uu dpîmo dpodo, u ndapî yiné dpîmo y:enê. Yi pini Chóó Lémi ka ngêpê tédê a ndê wo, Njedusalem, u p:o modoo diyédiyé. U chádiyót mbêmê doo ya, hósi dê y:oo dpîmo a paapaa, kópuni Yisaya ngê d:êê ngê, yi pini ngê maadî doo a kpââ. * ²⁹ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Pilipi ka kwo, Kî pini u nkîgh:ê máádi nyi kwéli. ³⁰ Wod:oo Pilipi mbêpêmbêpê loo, u nkîgh:ê máádi mî kwólu, apê, Chóó Lémi u kópuni Yisaya ngê a d:êê ngê, apê, muyedê kpââ, wod:oo u kwo adî póó, kwo, Kópuni nyiné kpââ, kwo, cha w:ee? ³¹ Yi pini ngê kwo, Lónté wanê w:ee? U kakêmê nanê a ka wa chámê? Kwo, A pwiyé, a chádiyót k:oo a kee, a nkîgh:ê anyi yey, u kakêmê a ka anyi chámê ngi. Wod:oo Pilipi yi chádiyót k:oo kee wo. ³² Kópuni yi pini ngê doo a kpââ, ala yi kópu.

Sipi u vyeê tédê ntee d:uudpî gheté tóp, u vyii tédê myed:uudpî kââ, yi pini ngê yinté kópu daangmê vyu. *

³³ Pi knî y:oo yi pini p:uu yipe tee u kópu yilî t:ee ngópu,
yi kópu u l:êê díy:o kpaka ngópu, mye nkwiti ngópu.

* **8:27-28:** Is 56:3-7 * **8:32:** Is 53:7-8

Tr:oo knî yi p:uu pi ngê kópu d:uudpî vyi,
mu kópu u díy:o dyámê mbêmê u ya machedê
ngê dê pyódu.

³⁴ Yitiyópiya pi Pilipi ka póó wo, kwo, Chóó Lémi u komo kapî pyu ló pini p:uu doo a danêmbum? Kwo, Chóó p:uu doo a danêmbum ó kn:aa pini p:uu doo a danêmbum? ³⁵ Pilipi ngê ala kópu a w:ee ngê, apê, Chóó Lémi u komo kapî pyu Yesu p:uu doo a danêmbum, wod:oo Pilipi ngê danêmbum kn:ââ Yitiyópiya pi ka adî chaa, Yesu u kópu mb:aa u ngwo u kwo vyu. ³⁶ U kuwó dini ghi ngê maa p:uu mbwaa ngmê m:uu ngópu, wod:oo Yitiyópiya pi ngê Pilipi ka kwo, Óó. Kwo, Mbwaa ngmêka t:a. Kwo, U ntââ Yesu u pi ngê yi mbwááni paa wanyi kmênê nê? ³⁷ (-) ³⁸ Wod:oo chádiyót u tpiipi ka kwo, U dí y:i pwaádi, wod:oo u dí y:i adî puwâ. Pilipi k:ii mbwaa paa nipi ghêpê knopwo, Pilipi ngê yi pini y:i mî kmênê ngê. ³⁹ Mbwaa paa dini ghi n:ii ngê a kee knopwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Pilipi a y:ângo, Yitiyópiya pi ngê Pilipi mêdaa módu, ngmênê u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, chádiyót k:oo mê wo wo, wod:oo kada mêdê y:ângo. ⁴⁰ Pilipi Asídót mî ta, u kuwó dini ghi ngê p:aani p:aani doo lêpî, Yesu u kópu mb:aa pi knî ye doon:aa tpaépê, u kuwó dini ghi ngê Sisadiya mî ta. *

9

*Sóól ngê u nuw:o u ngwo ngmópu, Yesu ka u ngwo
kêlîmî mbê wo
Dpodo 22:6-16; 26:12-18*

* **8:40:** Dpodo 21:8

¹ Dini ghi n:ii ngê yi kópu dnye pyodopyodo, Sóól ngê u yi dpîmo kwo, Yesu u yoo nmî vya té, yi vyee u pi pi knî ye dpodombiy:e dpîmo tpaê. *

² U yi u ngwo myedoo kwo, Dîmaskîs nî lê, yélini Yesu u maa p:uu a m:ii, yi yéli n:uu mgîmî té, pyââ mââ yoo yi kpadakpada tédê Njedusalem mênê diyédiyé kalê té. Yi kópu u l:êê díy:o kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ka loo, yi kópu u kwo mî vyu, kwo, Nju tpémi yélini a kwo, Dîmaskîs, u ntââ yi kada pini knî ye wanyi dy:ââ nê, a kakêmê ye am:ii chámê, u ngwo ye n:aa lêpî. Kwo, Kópu dyuu ngmê d:êê ngi, ye n:aa íeíe. Wod:oo Sóól ngê pi knî ngmê núwo, Njedusalem a kuwo ngópu, Dîmaskîs dnye lêpî. ³ Daa kêmakêma Dîmaskîs dnye taataa, tpile u wuu ndîi mbóo p:uu yi pwo ngma a kwólu. ⁴ Sóól ngê yi tpile u wuu ndîi dini ghi n:ii ngê módu, wod:oo têpê mbêmê dyimê wo, dnye ngmê nyongo, kwo, Sóól, Sóól. Kwo, Lukwe díy:o dono kópu ndîi yilí a nga nye d:uud:uu? ⁵ Sóól ngê kwo, A Lémi. Kwo, Nyi n:uu? Nmî Lémi ngê kwo, Nê Yesu, pini n:ii ngê dono kópu ndîi yilí nye d:uud:uu. *

⁶ Kwo, A pyidu, kwo, Dîmaskîs chi lêpî. Kwo, Kópuni u ya a nga a kwo, y:i nga an:uu vyi, díyo yi kópu anyin:aa d:uud:uu. ⁷ Pini n:ii knî y:oo Sóól dnye yâmuyâmu, mbóo p:uu dnye dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi paa u dí dmi puwâ, noko kópu daa vyi ngópu, myenté pi myedaa m:uu ngópu. ⁸ Sóól têpê mbêmê yeda pii wo, ngwolo dê yi pywálí doo, ngmênê yélí daa módu, wod:oo kwulo kaa dniye, Dîmaskîs núw:o ngópu. ⁹ Wo pyile knî yi k:oo yélí dêpwo y:enê, tpée kópu yi ngwo mî vyu, nté mbwaa

* **9:1:** Dpodo 8:3 * **9:5:** Dpodo 5:39

chóó u kwo kwódu doo, Chóó Lémi ka doo ngêpê, kwo, U ntâa a dono yilí nguwo wanyi kéé.

¹⁰ Yesu u yoo vy:o pi ngmê Dîmaskîs doo ya, u pi Ananayas. Yi pini ngê nmî Lémi módu, kwo, Ananayas. Ananayas ngê kwo, A Lémi, ala nê.

¹¹ Nmî Lémi ngê kwo, Ala p:aani ghi a kuwo ngi, máádini u pi Kpêêlî Ghi Daa Tóó, yi máádi dp:uu kwéli, yi máádi p:uu Njudas u ngomo a kwo. Kwo, Yi ngomo k:oo pi ngma a tóó, u pi Sóól, Taasis pi. Kwo, Yi pini ye dpî poo ngi. ¹² Kwo, Yi pini wunê ngêpê, kwo, u nuw:o k:oo kêdê m:uu ngi, kwo, ala kópu dê vyi, Pi ngmê wunê pwiyé knî, u pi Ananayas, kóó dê a mbêmê wumê yiyé dê, yed:oo yéli mb:aamb:aa ngê mênê mumu. ¹³ Ananayas ngê kwo, A Lémi. Kwo, Pi yilí knî y:oo ye pini u pi a ka ka tpaê ngmê, nyoo knî y:e kópu dono yilí doo d:uud:uu, Njedusalem. ¹⁴ Kwo, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî y:oo ala kópu u kwo a vyi ngópu, Dîmaskîs chi lèpî, Yesu u yoo nyinê mgîmî tóó.

¹⁵ Nmî Lémi ngê kwo, Chi lèpî, mu kópu u dîy:o yi Sóól d:a ngmidi, a p:uu pîchoo dpodo, Yísîléli tpémi ye, king knî ye, myenté kn:aa yéli ye a pi yi lama myepaan:aa kalê ngê. * ¹⁶ Kwo, Dono kópu yilíni pi knî y:oo a l:êê dîy:o u ngwo wadnyi d:uud:uu dé, a chóó u kwo wanê kêma té. * ¹⁷ Wod:oo Ananayas ngê Sóól yi ngomo k:oo a pyw:ângo, kóó dê mbêmê yé doo, kwo, Sóól a mbwó. Kwo, Nmî Lémi ngê até dê dy:ââ nê, amêma pini n:i nyinê módu, yi pini Yesu, chóó nga até dê dy:ââ nê. Kwo, Ala p:eeni kópu u dîy:o até dê dy:ââ nê, yéli m:ee mumu, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê wunê nt:eent:ee

* **9:15:** Dpodo 25:23; Lóma 1:5 * **9:16:** 2 Kódin 11:23-28

ngi. ¹⁸ Te too pee ntee tpile dê Sóól ngîma yi ngwo a ghay knopwo, wod:oo yéîî mē módu. Yi ghêêdî wo, wod:oo Yesu u pi ngê mbwaa paa kmênê ngópu. ¹⁹ U kuwó dini ghi ngê nté yi ndîî, u wêdêwêdê u kwo mēdê diyé wo.

Sóól Yesu p:uu u ngwo ye doo danêmbum, Dîmaskîs

²⁰ Yesu u yoo yéîîni Dîmaskîs dnye ya, Sóól ngê wo knî ngmê yi vy:o chedê ngê, wod:oo Nju tpémi yi ngêpê ngomo knî yi k:oo dpîmon:aa koko, ye dpîmon:aa danêmbum, yipu, Yesu ndêndê ngê Chóó Lémi tp:oo. ²¹ N:ii knî y:oo yi kópu ny:ee ngópu, ghê dmi yi mênê ghipé wo, noko yepê, Pini n:ii ngê Yesu u yoo doo vyee dé, Njedusalem, mumdoo kî vyîlo? Apê, Mumdoo al:ii a loo, mu kópu u dîy:o u yi u ngwo doo kwo, Yesu u yoo n:uu mgîmî té, kpêê yiyé pyu knî yi kada pini knî ye n:uu y:ee té, Njedusalem? Apê, Lukwe dîy:o Yesu u pee ngê maa ghê? ²² Ngmênê Sóól ngê pi knî yi pwo mîné dyîngo. Kópuni Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo a d:êê tumo, Sóól ngê pi knî yi ngópu u nkwo dpîmo a kpââ dé, yipu, Ala kópu yilî Yesu ngê ndêndê ngê ntiye ngê. Yipu, Yi kópu u l:êê dîy:o, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, yi pini Yesu. Yi kópu Sóól ngê wêdêwêdê ngê ye dpîmo tpapê dé, Nju tpémini Dîmaskîs dnye ya, doo u ntââ Sóól u dnye daapî vya ngópu.

²³ Wo yilî mî loo, u kuwó dini ghi ngê Nju tpémi nipi a wó, noko yepê, Sóól paa vya koo, ngmênê Sóól ngê yi kópu u tuu kââ pee ngmê nyongo. ²⁴ Nju tpémi y:oo noko yepê, Sóól kîngê mbêpê, Dîmaskîs kîdangê kuwo. Yi kópu u l:êê dîy:o yi p:aani mbwa keñe w:êênî dnyimo t:âât:ââ, mgîdí

vy:o myednyimo t:âât:ââ. U yi y:e doo kwo, Sóól nmî vy:a. ²⁵ Ngmênê mgîdî ngmê ngê Sóól p:uu ndiye pyu knî y:oo Sóól a ngî ngópu, kpéni ndîi k:oo ché ngópu, yi kpéni kpê t:ee ngópu, yi p:aani mbwa mbêmê l:uu ngópu, kuwa kalê ngópu. P:uu ndiye pyu knî yedê kpê p:uu dnya a ya, yi yedê ngê kpéni dnye ghîpîghîpî, Sóól k:oo doo kwo, dini ghi n:ii ngê mbwódo mí ghê wo, wod:oo Sóól mbêpê wo.

Sóól Njedusalem u ngwo loo

²⁶ Dini ghi n:ii ngê Sóól Njedusalem mí ta, u yi u ngwo doo kwo, Yesu u yoo yi p:uu n:uu kaalî, ngmênê u kwo daa kêlîmî mbê dniye, apê, Ngmênê daa Yesu u yoo vy:o pini ngmê. Yintómu u kwo nkîngê mbê dniye. ²⁷ Ngmênê pi ngmê u kwo daa nkîngê mbê wo, u pi Mbanapas. Mbanapas ngê Yesu u dyépi knî yi vy:o yinê núwo, yepê, Dini ghi n:ii ngê Sóól Dîmaskîs doo lêpî, nmî Lémi maa p:uu módu, Sóól ka y:i a mbwolo. Yepê, Sóól Dîmaskîs Yesu u pi ngê dpodombiy:e doo dêêpî, myedaa nkîngê mbê wo. ²⁸ Wod:oo Sóól Njedusalem doo ya, p:aani pee p:aani pee dpîmon:aa dêêpî, Yesu u pi ngê dpodombiy:e doon:aa dêêpî, myedaa nkîngê mbê wo. ²⁹ Nju tpémîni Kîdiki dnye ngê dnyimo mbumu, Sóól ye dpîmon:aa dêêpî, Sóól u k:ii noko myednyimon:aa kwopwepe, ngmênê u yi y:e doo kwo, Sóól nmî vy:a. ³⁰ Yesu u yoo knî y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, Sóól Sisadiya núw:o ngópu, u p:aa njini Taasîs mí dy:ââ ngópu.

³¹ U kuwó dini ghi ngê Yesu u yoo mb:aamb:aa ngê dnye ya, pi ngê kópu dono y:e daa d:uu ngê. Ala wee pyile knî yi kwo dnye ya, Njuda Wee ngmê, Nkálili Wee myomo, Samédiya Wee pyolo. Chóó

Lémi u Ghê Dmi ngê doo a ngêêpî dé, pi yilî Yesu ka kêlîmî mbê dniye, u yoo yilî ngê u ngwo doo pyodopyodo. Nmî Lémi mb:aamb:aa ngê dnyimo cháâcháâ.

Pita ngê mbwudu n:ii dê chaa doo

³² Dye ghi yintómu Pita p:aani p:aani dpîmo lêpî, Yesu u yoo dpîmon:aa mumu dé. Wo ngmê ngê Lida u nkwo até yi loo. ³³ Yi p:aani pi ngmêdoo ya, u pi Aniyês. Yi pini yu dê ntóó dé, paa doo u ntâa ngê u kwo dpîmo ya. M:âa wáali ngmîédmi mbêmê dpîmo ya. ³⁴ Pita ngê kwo, Aniyês. Kwo, Yesu Kédisu ngê ala ngwo dê pyi ngi, ngmîédmi mbêmê a pyidu, ngmîédmi a kmongo ngi. Wod:oo Aniyês ada pyidu. ³⁵ Yi wee ndîi u kwo yélini dnye kwo, Aniyês paa tédê dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, yi yéli nmî Lémi ka u ngwo mêdê diyé dniye.

³⁶ Njopa Yesu u yoo vy:o pyâa ngmêdoo kwo, u pi Tapîta. (Kîdiki dnye ngê u pi Dókîs.) Dye ghi yintómu yi pyópu ngê kópu mb:aa yilî dpîmo d:uud:uu, pinté knî y:e. ³⁷ Yi dini ghi ngê mbii u ngwo ngmê kele, yed:oo mye pwene. Ntóó ghêê ngópu, a ngî ngópu, ngomo k:oo yé ngópu. ³⁸ Yesu u yoo n:ii Njopa doo kwo, yi lama doo ya, Pita chono a tóó, Lida, wod:oo pi miyó dê ye yepê, Lida choo lêpî, Pita lîmî k:ii ngê dpo pwiyé we. ³⁹ Wod:oo Pita ka lee knopwo, yi pini dê yi p:uu a kele, Njopa lee dniye. Dini ghi n:ii ngê taa dniye, yi pyópu ntóó ngomoni k:oo doo ya, Pita y:i km:êê ngópu. Kuknwe knî y:oo a yina ngópu, dnye mbê. Yi pyópu ngê kpîdîni dmya too, ye y:ee too, yi kpîdî Pita u ngópu dnye tpyuu dé. ⁴⁰ Pita ngê yi ngomo ghi k:oo pi yintómu pw:ii ngê, yu mbodo dê y:oo ghê

wo, wod:oo doo ngêpê. Yi pyópu ntóó ka diyé wo, kwo, Tapîta, a pyídu. Wod:oo ngwolo dê pywálí doo, Pita yi módu, wod:oo ntênê yaa wo. ⁴¹ Wod:oo Pita ngê yi pyópu ka kóó dp:ee ngê, kwulo kele, ghêêmî kââ. U kuwó dini ghi ngê Pita Yesu u yoo knî ye mbwolo, kuknwe knî ye mye mbwolo, yepê, A pwiyé dmyeno, ala pyópu ghê até maa kaalî. ⁴² Njopa tpémi ye yi kópu u mdoo yi núw:o ngópu, pi yilí nmî Lémi ka kêlímî mbê wo. ⁴³ Pita Njopa doo ya, wo yilí. Pini n:i i u ngomo k:oo doo kwo, yi pini u pi Saimon, tpile tp:oo too pee l:âmol:âmo pyu.

10

Kóniliyês u danêmbum

¹ Lóma lede Sisadiya yilí doo ya. Yi kada pini knî yi vy:o pi ngmêdoo kwo, u pi Kóniliyês. Lede yoo n:i i yi vy:o Kóniliyês doo kwo, yi yéli yi pi dmi Yitali lede yoo. ² K:omo tpile Kóniliyês daa Nju pi, ngmênê Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê dpîmo kêlímî, dye ghi yintómu u kwo dpîmo ngêpê. Yi pini u kpâm ghee knî, u dpodo pyu yoo Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê myednyimo ng:aa. Nju tpémi yi vy:o pinté yoo yilíni dnyimo kwo, Kóniliyês ngê dpîmo a wopwe dé. ³ Kóniliyês ngê Nju tpémi yi l:êê ghi dmi dpîmo d:uud:uu dé, kââdî dini ghi n:i i ngê t:ono dpîmo wowo, Chóó Lémi ka u ngwo dpîmo ngêpê. Wo ngmê ngê u ngêpê têtê enjel ngmê módu, kwo, Kóniliyês. ⁴ Kóniliyês ngê enjel dini ghi n:i i ngê módu, nkîngê mbê wo, enjel doo y:enê, kwo, A lémi, lukwe pyinê ché ngmêê? Enjel ngê kwo, Chóó Lémi ngê ngêpê kêdê ny:oo, mu kópu u díy:o pinté yoo nyinê wopwe too. Kwo,

Ala ngwo u nkwo wunê ngêêpî ngi. ⁵ Kwo, Ala ngwo pi knî ngmê dy:ââ ngi, Njopa, pi ngmê nya y:e, u pi Saimon Pita. ⁶ Kwo, Yi pini ntii chedê a tóó, ngomoni k:oo a kwo, yi ngomo chóó u pi mye Saimon, tpile tp:oo too pee l:âmol:âmo pyu. * ⁷ Enjel ngê Kóniliyês ka danêmbum dini ghi n:ii ngê a kêlî ngê, wod:oo y:aa wo. Kóniliyês u dpodo pyu miyó dê ye adî mbwólu, u lede ngmê ka mya adî mbwólu, yepê, Nga a pwiyé dmyeno. Yi lede Kóniliyês u t:âât:ââ pyu ngmê, Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê myedpîmo kêlîmî. ⁸ Kóniliyês ngê kópuni pyodo, yi kópu yi ngêêdî ada nt:o, wod:oo adî dy:ââ té, Njopa.

⁹ Womumo kâadî mââ kêlê, dini ghi n:ii ngê Njopa u nkîgh:ê dnyen:aa paa, Pita yi chêêpî ngomo pywápê ngmê pwono kee wo, y:i doon:aa ngêpê. ¹⁰ Dómu ndîi u ngwo ngmê kele, u yi u ngwo doo kwo, Nté pee ngmênî ma. ¹¹ Dini ghi n:ii ngê nté dnye ch:eech:ee, Pita yi vvu wo, apê, Mbóó ada kpêmî, apê, wónu k:ii ntee tpile yélî vyââ yi kêlî ngmêyedê ghêpê knî, kwódo páádi. ¹² Yi wónu k:ii ntee tpile k:oo tpile tp:oo knî ngmêdoo kwo, dyêêdî daa ngmidi, tpile pê dé, pyaa dé, ímê dé yi tpile k:oo myednye kwo. Yi tpile Pita ka p:ââp:ââ doo a wupwo. Yi tpile tp:oo dyêêdî yintómu Nju tpémi ye tupwótupwó dé, Nju tpémi y:oo dèdnyimo pîpî dé. ¹³ Pita ngê mbóó p:uu dnye ngmê nyongo, kwo, Gh:êêdé, kî tpile tp:oo ngmê vyee, ma ngi. ¹⁴ Ngmênê Pita ngê kwo, A Lémi, kî tpile tp:oo dyêêdî yintómu kwódu yé u tpile tp:oo dé, nmîné nmo tupwótupwó dé, doo u ntââ daa ngma aní

* **10:6:** Dpodo 9:43

ma. Kwo, Yinté tpile tp:oo tupwótupwó d:ooongmê ndî. * ¹⁵ Pita ngê myombó yi dnyeni mê nyongo, kwo, Chóó Lémi ngê tpileni p:uu ala kópu dê vyi, Kí tpile mb:aamb:aa, kwo, yi tpile p:uu nyóó kidingê vyi, Yi tpile tupwótupwó. ¹⁶ Yi ntini u wépi Pita ngê pyolo puwâ, yi kópu dyuu mu ngmidi pyolo nyongo, wod:oo yi wónu k:ii ntee tpile mbóó p:uu mê kee wo.

¹⁷⁻¹⁸ Pita ngê kópuni módu, yi kópu doo nuw:onuwo, u nt:u kópu dépêngê pyw:ângo, wod:oo pini n:ii pyile knî Kóniliyês ngê dy:ââ too, Saimon u ngomo pi knî y:oo ye adê kêma ngmê, wod:oo keñe t:âmo dnyen:aa kwo, yi ngomo chóó ka adî mbwó dmi, kwo, Pi al:ii ngma kwo, u pi Saimon Pita? ¹⁹ Pita ngê kópuni módu, u yi u ngwo doo kwo, U nt:u kópu nê pyw:oo, wod:oo Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê kwo, Pita. Kwo, Pi pyile knî y:oo ka nmy:uu ngi. * ²⁰ Kwo, Ghidi, kidimê nuw:o kîgha nédinuw:o, nyi ngm:êê té, mu kópu u dîy:o a chóó nê dy:ââ té. ²¹ Wod:oo Pita adî ghîi, yepê, Pini ka nmye vyuwo té, ala nê. Yepê, Lukwe u pyiné dmyiné ngmêê ngmê? ²² Kwo, Nmî kada pini Kóniliyês ngê yiné a dy:ââ nmo. Kwo, Yi pini pi mb:aa ngmê, k:omo tpile daa Nju pi, ngmêê Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê a cháâcháâ. Kwo, Nju tpémi yi nuu u pi ngê a too. Kwo, Chóó Lémi u enjel ngmê ngê ala kópu u kwo vyi, kwopê, Saimon Pita ngomo k:oo dpo pwiyé we, nga adîn:aa danêmbum. ²³ Pita ngê kópuni yélî vyââ yi kélî módu, yi kópu yi nuw:o kwólu, wod:oo ala kópu daa vyu, Kí pini pyile knî daa Nju pi dé, nmî ngomo k:oo kédangê

* **10:14:** Lev 11:1-47; Ezek 4:14 * **10:19:** Dpodo 10:28; 11:12

kee dmi. Yi kópu daa vyu, ngmênê yi pini pyile knî ngomo k:oo adî km:êê té, yi k:ii dpî dniye.

Womumo mw:aandiye Pita ngê Kóniliyês u dpodo pyu pyile knî adî ngm:êê té, Yesu u yoo Njopa yélini doo kwo, yi yéli woni knî yi k:ii mye lee dniye. ²⁴ Maa p:uu dpî dniye, womumo Sisadiya mî taa dniye. Kóniliyês u yoo knî yi k:ii yi yéli dnye t:âât:ââ dé. ²⁵ Pita dini ghi n:ii ngê Kóniliyês u ngomo k:oo doo koko, Kóniliyês ngê yi módu, yu mbodo dê y:e k:ame u kwo ghê wo. ²⁶ Ngmênê Pita ngê ghêemî mê kââ, kwo, Ghêemî ghé. Kwo, D:aa enjel ntee pini. Kwo, Nê dyámê mbêmê pi. ²⁷ Pita Kóniliyês ka modoo danêmbum, ngomo k:oo u ngwo mî kee knopwo, pi yilî y:i m:uu ngópu. ²⁸ Pita ngê yepê, Nmyi lama ka tóó, Nju pi ngmê kn:aa pini u ngomo k:oo d:uudpî kee, kópu y:e myed:uudpî d:uu, ngmênê Chóó Lémi ngê yi kópu a ka a kwódu ngê, doo u ntââ pi p:uu daanî vyi, kî pini tupwótupwó. ²⁹ Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o dini ghi n:ii ngê nmyinê nya noo, até dá lê, kópu dîpîngmê vyu. Yepê, Lukwe dîy:o nmyinê nya noo?

³⁰ Kóniliyês ngê kwo, Pyile tuwo alanté dini ghi ngê, dini ghi n:ii ngê kâadî t:ono ghê wo, a ngomo k:oo kínoo ngêpê, pi ngmê até y:ii módu, u kpídî dnye wu mbele, a kada mî ghê wo. ³¹ Yi pini ngê a ka pê, Kóniliyês, Chóó Lémi ngê ngêpê kîyedê nyêm, tpileni yilî pinté knî ye nye yémî, yi tpile yilî chóó Lémi u nuw:o k:oo kîyedê pyede. ³² A ka pê, Pi Njopa ngmê dy:ââ ngi, pi ngmêdpo pwiyé we, u pi Saimon Pita. A ka pê, Yi pini ntii chedê a tóó, pini n:ii u ngomo k:oo a kwo, yi pini u pi mye Saimon, tpile tp:oo too pee l:âmol:âmo pyu. ³³ Kóniliyês ngê

kwo, Yed:oo pi pyile nga kînî dy:ââ ngê, u ngwo cha lê. Kwo, Awêde al:ii até dp:o wó, Chóó Lémi u ngîma, kwo, anmî t:âât:ââ ngi, nmî Lémi ngê kópuni nga dé vyi, yi kópu nmo ngmê vyi.

Pita Kóniliyês u ngomo k:oo u ngwo doon:aa dêêpî

³⁴ Pita ngê danêmbum kn:ââ dini ghi n:ii ngê chópu, yepê, Ndêndê ngê kîd:a w:ee, yoo daa ng-midi Chóó Lémi ngê ada a ngêêpî. * ³⁵ Yepê, Pini n:ii ngê Chóó Lémi adî chââchââ, kópu mb:aa u ngwo adî d:uud:uu dé, yepê, k:omo tpile yi pini daa Nju pi, ngmênê Chóó Lémi ngê wa ngee, u yoo vy:o wa kââ. ³⁶ Yepê, Ala kópu dyuu nmyi lama a kwo, Chóó Lémi ngê kópu mb:aa nmo ngma a dy:ââ ngê, Yisîléli tpémi yi k:ii, nmopê, Yesu Kédisu ngê a ka yinê wa a kââdî nmyo. Yepê, Yi pini Yesu Chóó Lémi ngê nmo yintómu nmî kada kââ. * ³⁷ Yepê, Nkálili wee u kwo, Njuda wee u kwo, kópu ndîi n:ii dnye pyodopyodo, yi kópu nmyi lama ka pyede. Yepê, Dini ghi n:ii ngê Njon doo a dêêpî, yoo mummyedoo a mbâpitisîm kîgha dé, yi dini ghi ngê yi kópu ndîi kn:ââ u ngwo a chópu. ³⁸ Yepê, Yesu Nasalet pi u danêmbum nmyi lama a tóó, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi u mênê u ngwo a yó, u wêdêwêdê ndîi ngê u ngwo pyódu ngê. Yepê, Yi pini p:aani p:aani dpîmon:aa paa, kópu mb:aa yilî dpîmon:aa d:uud:uu, pini n:ii yoo Setan ngê dyênê too, Yesu ngê mê pyi too, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê doo a ngêêpî. ³⁹ Yepê, Yesu ngê Nju tpémi yi vy:o kópuni doo d:uud:uu dé, yi kópu yilî nmî chóó nmî ngwolo ngê nmî módu. * ⁴⁰ Yepê, Nju tpémi y:oo Yesu vya

* **10:34:** Lóma 2:11; Nkal 2:6 * **10:36:** Epeso 2:13-14 * **10:39:** 1 Kódin 15:4-7

ngópu, kîdosi ñedê t:ee ngópu, ngmênê Chóó Lémi ngê wo pyoloni ngê mêtê pyidu ngê, chóochóó nmî ngópu mêtê tpyó. ⁴¹ Yepê, Dini ghi n:ii ngê a pii wo, daa pi yintómu knî y:oo m:uu ngópu, ngmênê yélini yi k:ii nmee yâmuyâmu, Yesu nmî chóó nmî módu. Yepê, Chóó Lémi ngê yi kópu u l:êê dîy:o mwiyé a ngmîdi nmoo. Yepê, Dini ghi n:ii ngê a pii wo, u kuwó dini ghi ngê u k:ii nmee kmaapî, u k:ii nmee mbwaa ndanî. * ⁴² Yepê, Mu dini ghi ngê yiné wa kóté kalê nmo, n:ii mwiyé wa pw:oo dmi, n:ii adnyi ya, nipi wa kóté kalê nmo. Yepê, Chóó yiné dpodo kalê nmoo, wod:oo pi knî ye nmo tpapê ngê, yenmîmo, Chóó Lémi ngê vyîlo yedê ngmîdi ngê, nmî kóté kîgha pyu ngê a pyódu ngê. ⁴³ Yepê, Pini n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapî, yi pini yintómu Yesu p:uu dnyimo a danê, yipu, Pini n:ii yoo yi pini ka adnyi kélîmî, Chóó Lémi ngê yi dono yilî u kuwó wa kéé té, mêtadaadî nuw:onuw:o dé, yi pini u pi u l:êê dîy:o. *

Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi Kóniliyês u yoo knî ye u ngwo y:ângo

⁴⁴ Pita dini ghi n:ii ngê ye doo danêmbum, yélini y:oo dnye ng:aang:aa, yi yéli ye Chóó Lémi u Ghê Dmi a gho. ⁴⁵ Yesu u yoo vy:o pini n:ii yoo Pita u k:ii Njopa a ndê dniye, yi yéli yintómu Nju tpémi, mî ngwéti dniye, apê, Kí yéli daa Nju tpémi. Apê, Chóó lémi ngê chóó u Ghê Dmi ye kîmyeda dy:ââ. ⁴⁶ Apê, Kn:aa dyámê dnye ngê kn:aa dyámê dnye ngê myeka mbumu té, Chóó Lémi myeka chaa

* **10:41:** Luukî 24:42-43 * **10:43:** Is 53:5-6; Jer 31:34

kîgha ngmê. * ⁴⁷ Pita ngê u pyipe knî ye yepê, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi wunê ntee nmo a kpo, kî yéli ye yinté kîmyeda y:oo. Yepê, Yi kópu u l:êê díy:o doo u ntâa pi ngê daawa vyi, Kî yéli mbwaa ngê nangê mbápitisîm kalê té. ⁴⁸ Wod:oo u pyipe knî ye yepê, Kî yéli Yesu Kédisu u pi ngê mbápitisîm kalê tóó. U kuwó dini ghi ngê Kóniliyês u yoo y:oo Pita ka kwo, Wo miyó pyile ng:ii mwiyé mê ya kmêle. *

11

Kóniliyês u danêmbum u nkoo

¹ Yesu u yoo yintómu, Njuda wee u kwo yélini doo kwo, yi yéli Yesu u dyépi knî yi k:ii ala kópu nipi ny:ee ngópu, apê, Kn:aa dyámê tpémi y:oo Chóó Lémi u kópu kîmya ny:ee ngmê. ² Dini ghi n:ii ngê Pita Njedusalem loo, yi yéli y:oo kwo, Ngmênyi kn:aadi ngê. ³ Kwo, Lukwe díy:o kn:aa dyámê tpémi yi ngomo k:oo ny:uu kee wo. Kwo, Lukwe díy:o nté y:i myin:aa ndîi. Kwo, Yi kópu Nju pi ngmê ngê d:uudpí d:uu. ⁴ Wod:oo Pita ngê yi kópu u nt:u kópu mb:aamb:aa ngê ye ada nt:o.

⁵ Pita ngê yepê, Njopa kînoo ngêpê, tpile y:i ngmêkîni módu, Yéli vyââ yi kéli a ghêpê wo, wónu k:ii ntee tpile, kwódo páádi. ⁶ Yepê, Yi tpile a nkîgh:ê dini ghi n:ii ngê a ghêpê wo, u ménê tpile tp:oo yilí nî módu, dyêêdí daa ngmídi, tpile pé dé, pyaa dé, ímê dé y:i nî m:uu too. ⁷ Yepê, Dnye ngmêni nyongo mbóó p:uu, a ka pé, Pita. A ka pé, Gh:êêdé, kî tpile tp:oo ngmê vyee, ma ngi. ⁸ Kwono, A Lémi. Kwono, Yi kópu daanî d:uu,

* **10:46:** Dpodo 2:4; 19:6; 1 Kódin 12:10 * **10:48:** Dpodo 2:38; Mát 28:19

mu kópu u dîy:o kî tpile tp:oo dyêêdî yintómu nmo kwódu yé u tpile tp:oo dé, nmînê nmo tupwótupwó dé, doo u ntâa daa ngma anî ma. Kwono, Yinté tpile tp:oo tupwótupwó d:oongmê ndîi. ⁹ Yepê, Yi dnyeni mbóó p:uu myombó m:aa nyongo, a ka pê, Chóó Lémi ngê tpileni p:uu ala kópu dê vyi, Kî tpile mb:aamb:aa, a ka pê, yi tpile p:uu ala kópu ñyóó kidingê vyi, Yi tpile tupwótupwó. ¹⁰ Yepê, Yi kópu pyolo a nga pyodo, u kuwó dini ghi ngê yi wónu k:ii ntee tpile mbóó p:uu mê kee wo. ¹¹ Yepê, Yi ngwo pi pyile a ka taa dniye, Sisadiya a ndê dniye. ¹² Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê a ka pê, Ngm:êê té, nuw:o kîgha nédinuw:o ngê kêê kidangê t:oo. Yepê, Nmî mbwó yoo, kî pini wéni knî ka wee, yoo yi k:ii Njopa nmo ndê dniye, Sisadiya nmî lee dniye, Kóniliyês u ngomo k:oo nm:uu kee dniye. ¹³ Yepê, Yi pini ngê enjel n:ii módu, u p:êê nmî ngêêdî até yedê nté ngê. Yepê, Yi enjel ngê ala kópu u kwo vyu, kwopê, Pi ngmê dy:ââ ngi, Njopa. Kwopê, Pi ngmê nya y:e, u pi Saimon Pita. ¹⁴ Kwopê, Yi pini ngê kópuni u mdoo nmye wa a núw:o, nmî Lémi ngê u ngwo wa ngee nmyo, kóó k:oo wa kaa nmyo. * ¹⁵ Yepê, Dini ghi n:ii ngê danêmbum kn:ââ nî chópu, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi mwiyé ntee nmo a kpo, yinté ye myedê y:ângo. * ¹⁶ Pita ngê yepê, Kópuni Yesu ngê nmo a vyu, yi kópu yi ngwo n:uu nuw:o kwólu, nmopê, Njon ngê mbwaa paa yoo dpîmo kmênêkmênê dé, ngmênê M:aa ngê chóó u Ghê Dmi u mênê wa kmênê nmyo. * ¹⁷ Yepê, Chóó Lémi ngê yeedeyeedeni nmo a kpo,

* **11:14:** Dpodo 16:31 * **11:15:** Dpodo 2:4 * **11:16:** Dpodo 1:5

mu kópu u dîy:o nmî Lémi Yesu Kédisu ka nmî kélîmî mbê dniye, vyîlo yi yeedeyeede yi yéli ye myedê y:ângo. Yepê, K:omo tpile daa Nju tpémi, ngmênê yi yeedeyeede ye mye y:ângo. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o, kópuni Chóó Lémi ngê a d:uud:uu, doo u ntââ daap:aa vyu, Yi kópu u dî nî puwâ. ¹⁸ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, Pita ka kópu daamu vyi ngópu, Chóó Lémi mē chaa kalê ngópu, noko yepê, Chóó Lémi ngê kn:aa dyámê tpémi ye maa kîmyedê yé, yi dono yilî u ngwo pêdê kuwo téne, ghê kamî myepêdê pyw:ee y:e. *

Antiyóka tpémi Yesu u yoo vy:o u ngwo ghê dniye

¹⁹ Nju tpémi y:oo Stipen dini ghi n:ii ngê vya ngópu, Yesu u yoo mye kpada tumo, Yesu u yoo woni mbêpê dniye, kn:aa p:aani kn:aa p:aani mî taa dniye. Wo yéli chono daa lee dniye, woni yoo Antiyóka mî taa dniye, woni yoo Pênisiya Wee u kwo lee dniye, woni knî y:oo ntii mî ngmêê ngópu, Saipîdîs dyámê w:uu mbêpê lee dniye. Kwéli dnyimon:aa taataa, yi yéli y:oo Yesu u kópu Nju tpémi ye yi mo dnyimo tpapê, kn:aa dyámê tpémi ye dédnyimo tpapê. ²⁰ U kuwó dini ghi ngê Yesu u yoo ngmê Antiyóka lee dniye, woni yoo Saipîdîs tpémi, woni yoo Sadéni tpémi. Yi yéli y:oo nmî Lémi Yesu u kópu daa Nju tpémi ye yi mo dnyimon:aa tpapê, kn:aa yéli ye myednyimon:aa tpapê. ²¹ Yi yéli yi p:uu nmî Lémi u wêdêwêdê ndêndê ngê kele, pi yilî y:oo yi yéli yi dnye dmi ny:ee ngópu, nmî Lémi ka u ngwo mênê diyé dniye, u kwo mē kélîmî mbê dniye, yi kada pini ngê pyódu ngópu. *

* **11:18:** Dpodo 14:27 * **11:21:** Dpodo 2:41

²² Yesu u yoo Njedusalem yélini dpîmo a kwo dini ghi n:iî ngê yi kópu ny:ee ngópu, apê, Daa Nju tpémi Yesu u yoo vy:o kîmya ghê dmi, Antiyóka, yed:oo Mbanapas y:i dy:ââ ngópu. * ²³ Mbanapas Antiyóka dini ghi n:iî ngê ta, apê, Yesu u yoo yilî ngê até dê pyódu, u gha mb:aamb:aa ngê pyodo. Yesu u yoo knî ye yepê, Nmî Lémi mb:aamb:aa ngê dmyiné cháâcháâ, u nuw:o ghi p:uu dmyiné mbêpê, dye ghi yintómu. * ²⁴ Mbanapas pi mb:aa, nmî Lémi ka u kêlîmî ndîi, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u gha d:ud:umbiy:e myedê nt:ee ngê. Pi yilî Yesu u yoo vy:o yinê kââ.

²⁵ U kuwó dini ghi ngê Mbanapas Taasîs loo, Sóól ka doon:aa vyuwo. ²⁶ Dini ghi n:iî ngê a pyw:ângo, Antiyóka núwo. Yi tpódu y:oo Antiyóka m:ââ ngmê ma ngópu, Yesu u yoo knî ye dpîmon:aa dêêpî. Antiyóka tpémi y:oo Yesu u yoo yi ngwo ntaa tumo, apê, Yi pi dmi Kîdistên yoo.

²⁷ Yi dini ghi ngê Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê knî y:oo Njedusalem a kuwo ngópu, Antiyóka lee dniye. ²⁸ Yi vy:o pini ngmê, u pi Akapas, yi pini Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê a wêdêwêdê kwólu, yi pini ghêêdí wo, yepê, Dyámê mbêmê daa kêmakêma nté machedê ngê a pyodopyodo. (Dini ghi n:iî ngê Kílódiyas Lóma tpémi yi kada pini ngê doo ya, dyámê mbêmê m:uu u ngwo ghê wo. M:aani n:iî ngê Yesu pwene, m:ââ y:a mé pyile mí loo, yi m:uu u ngwo ghê wo.) * ²⁹ Yesu u yoo Antiyóka yélini doo kwo noko yepê, Nmî ndapî a kââdí koo, yepê, ndapî tp:oo nt:eemwint:eemwi m:uu koo, yepê,

* **11:22:** Dpodo 4:36 * **11:23:** Dpodo 14:22 * **11:28:** Dpodo 21:10

nmî tîdê mbwó knî ye paa dy:ââ koo, Njuda. *
³⁰ Wod:oo ndapî a kââdí ngópu, Mbanapas pini dê
 Sóól ye y:ee ngópu, yepê, Ala ndapî núw:o nyoo,
 Yesu u yoo yi kada pini knî ye dp:uu y:ee nyoo,
 Njedusalem. *

12

King Helodi ngê Pita mbwa k:oo u ngwo kmungo

¹ Yi dini ghi ngê Akídipa Helodi Nju tpémi yi king
 ngê doo ya, Lóma tpémi yi maknopwo. U lede
 yoo dy:ââ too, Yesu u yoo woni mgîmî tumo, mgîní
 vyîmî kalê tumo, ² Njems Njon u mbwó taa ngê
 mye vya ngópu. * ³ Dini ghi n:ii ngê Nju tpémi y:oo
 ny:ee ngópu, apê, Helodi ngê Njems kêdê vy:a, yi
 gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, apê, Munmîkó,
 Yesu u yoo yi kada pini ngmêdê vya ngmê. Yi kópu
 u l:êê dîy:o Helodi ngê Pita mye mgîmî ngê, mbwa
 k:oo kmungo. (Yi kópu Mbîdédi Pywápê Ngmê u
 Naa dye ghi ngê d:uu ngê.) ⁴ Dini ghi n:ii ngê Pita
 mbwa k:oo kee wo, lede páádi páádi knî y:oo Pita
 dnye t:âât:ââ, lede páádi dye ghi ngmê. Helodi
 ngê u yi doo kwo, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u Naa u
 kuwó dini ghi ngê Pita p:aa pw:ii, Nju tpémi yi
 ngópu p:aa kóté kwolo. ⁵ Nyââ, Pita mbwa k:oo doo
 kwo, ngmênê Yesu u yoo Chóó Lémi ka u l:êê dîy:o
 mîdnye ngêpê. *

Pita mbwa k:oo u ngwo pwii wo

⁶ Wéni n:ii ngê Helodi ngê u yi doo kwo, apê, Mââ
 Pita nî pw:ii, pi knî yi ngópu ní kóté kwolo, yi mgîdí

* **11:29:** Lóma 15:26 * **11:30:** Dpodo 12:25 * **12:2:** Mát 4:21

* **12:5:** Epeso 6:18; Njems 5:16

ngê Pita lede dê yi kêlî doo dpî. Puwóma té dê y:oo kóó dê kudu dumo, lede miyó kuwa dpîmo paa, mbwa y:oo dpîmo t:âât:ââ. ⁷ Wod:oo enjel ngma até yedê loo, u wuu mbwa k:oo mî kée ngê, Pita kwulo kele, u dpî ny:ââ ngê, kwo, Lîmîlîmî ngê a piidi. Yedê pii wo, wod:oo puwóma té dê kwulo yi chóó mínê pywálî knopwo. * ⁸ Enjel ngê kwo, Málêti maa téni, nyi dópo dê nye t:ee dé. Wod:oo Pita ngê yinté d:uu ngê, enjel ngê kwo, Nguwo u kpîdî mwo mye téni, kwo, a pwiyé, a ngm:êê nédi. ⁹ Wod:oo Pita ngê enjel até yi ngm:êê ngê, ngmênê u kwo doo wóó. Nanê kwopê, Enjel ngê ndêndê ngê dê pw:ii ngi? ¹⁰ Mbwa t:âât:ââ pyu yoo ngmê a kuwo ngópu, myomoni yoo myedê kuwo ngópu, nkéli chêêpî keñe u nkîgh:ê yi nî knopwo, apê, Keñe lukwe ngê até dê kpêmî? Wod:oo pwii knopwo, daa ndîi máádi ghi tp:oo yi kalê ngópu, wod:oo enjel ngê Pita a kuwo ngê. ¹¹ Pita ka u nuw:o yi mênê diyé wo, apê, Ala ndê kópu, apê, Nmî Lémi ngê enjel ngmêda dy:ââ, apê, Helodi kóó k:oo até dumo y:ee nê, apê, Nju tpémi yi ngópu mêdaawa kóté kalê nê.

¹² Dinî ghi n:ii ngê Pita ngê yi kópu a w:ee ngê, wod:oo Njon Mak u pye Méli u p:aa pee loo. Pi yilí y:i doo kwo, dnye ngêpê. ¹³ Yi ngomo u koko tédê u keñe p:uu Pita doo depedepe, dpodo módó ngmê, u pi Lóda, keñe t:âmo mî ghê wo. ¹⁴ Yi dmââdî ngê Pita u dnye adî mya, wod:oo u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, keñe daa kpêmî ngê, adî lê, u pyipe knî ye mdoo adî núw:o, yepê, Pita kuwa ka kwo. ¹⁵ U kwo daa kêlîmî mbê dniye, kwo, Kidima k:om.

* **12:7:** Dpodo 5:19; 16:26

Kwo, Chi ghéti. Ngmênê yepê, Dînî k:omodanê. Yepê, Ndêndê ngê kuwa ka kwo. Kwo, Daa vyîlo ye kwo, kwo, u enjel ye kwo. ¹⁶ Pita ngê keñe p:uu depedepe daa yó, u kuwó dini ghi ngê keñe u kwo adî kpêmî ngmê. Dini ghi n:ii ngê m:uu ngópu, ghê dmi yi mênê ghipé wo. ¹⁷ Pita ngê kêê yi ngîma mgîmî ngê, kwayi ngê ye vyyu, yepê, Tumu. Yepê, A pi tââ namê tpaê. Yepê, Nmî lémi ngê u enjel a ka ngmêda dy:ââ, mbwa k:oo yinê dê pw:ii nê. Yepê, Njems ka mdoo dpî núw:o yó, yepê, nmî tîdê mbwó knî ye myoo vyi yó. Yed:oo Pita ngê a kuwo too, kn:aa p:aani mê loo. *

¹⁸ Dini ghi n:ii ngê wa wo, lede yoo yi ghê dmi a kee wo, noko dnye póó, noko yepê, Pita anye atédê pwiyé? ¹⁹ Helodi ngê lede yoo dy:ââ too, yepê, Lee dmyeno, Pita dmyinên:aa nmy:uu. Ngmênê dêê dniye, dêpê pyw:ee ngópu, wod:oo lede n:ii knî ye Pita pwii wo, yi lede yoo Helodi ngê kóté kalê too, yepê, Pita lónté nmye dê pwii? Yepê, Ala ngwo u nkwo n:aa vyee nmyo. Wod:oo dy:ââ too, kn:aa lede knî y:oo u nkwo mî vya tumo.

U kuwó dini ghi ngê Helodi ngê Njuda Wee a kuwo ngê, Sisadiya doon:aa ya.

Helodi u ngwo pwene

²⁰ Taiya tpémi Saidon tpémi ye king Helodi ye nod:e wo, wod:oo yi nuw:onuw:o u kópu ngê pyodo, apê, Helodi ngê nté nmo wa mgîmî, u dyámé pee p:uu nté daamunmî pwila. Yi kópu u l:êê díy:o Helodi u dpodo pyu yoo yi kada pini yi pee ngê kaa ngópu, u pi Pílastas, kwo, U ntââ Helodi nmo wanyi kpéki. Wod:oo Helodi yinê ye kpéki ngê, kwo, Kî

* **12:17:** Dpodo 12:7-8

yéli y:e mb:aamb:aa u yi y:e a kwo. ²¹ Helodi ngê wéni n:ii ye ngmidi ngê, yi wéni ngê nipi a wó, Helodi kpêlê wo, u lémilémi u kpîdí dmi u mbwo t:ângo, u yââyââ têtê yaa wo, wod:oo pi knî ye doo danêmbum. ²² Yoo dpodombiy:e doo kââ, apu, Daa nmo ntee pini ye danêmbum, apu, ngmênê nmî yâpwo ye danêmbum. ²³ Chóó Lémi u enjel ngmê ngê Helodi yi danêmbum têtê atéyi vyâ, mu kópu u díy:o pi knî ye daa vvu, D:aa yâpwo. Ala kópu myedaa vvu, Nê nmyo ntee pini. Helodi u mênê mwi pê dnye kmaapî, u gha a kêlî ngópu, wod:oo pwene.

²⁴ Yi ngwo Yesu u yoo y:oo Chóó Lémi u kópu pi knî ye mudnye tpapê, Yesu u yoo yinté yilî ngê u ngwo dpîmo pyodopyodo. *

²⁵ Mbanapas pini dê Sóól y:oo yi dpodo a kêlî ngópu, Njedusalem a kuwo ngópu, Njon Mak úuw:o ngópu, Antiyóka mê diyé dniye. *

13

Mbanapas pini dê Sóól Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u ngwo a ngmidi doo

¹ Yesu u yoo vy:o Antiyóka, dêêpî pyu yoo ngmêdoo kwo, Chóó Lémi u komo y:oo dnyimo kapî, yi pi dmi Mbanapas ngmê, Simiyón myomo (u pi Too Pee Kpêdêkpêdê), Lusiyas pyolo, Sadéni pi, Manayén podo (pini n:ii Helodi k:ii nipi kaa knopwo), Sóól limo. * ² Wo ngmê ngê nté yi chóó noko kwódu ngópu, dpodo mu ngmidi yidnye dódó, nmî Lémi ka dnye ngêpê. Yi dini ghi ngê Chóó Lémi

* **12:24:** Is 55:11; Dpodo 6:7; 19:20 * **12:25:** Dpodo 11:29-30;
12:12; 3:13; 15:37 * **13:1:** Dpodo 11:27

u Ghê Dmi ngê yepê, Mbanapas pini dê Sóól d:a ngmidi dê, yi dpodo têtê dpî dy:ââ dóó. * ³ Nté ghêlî daa ma ngópu, nmî Lémi ka u ngwo dnye ngêpê, yi pini dê yi mbêmê yi kêê dmi yé ngópu, yi l:êê dîy:o dnye ngêpê, wod:oo dy:ââ dumo. *

Saipîdîs kópuni pyodo

⁴ Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Mbanapas pini dê Sóól dy:ââ doo, Njon Mak mye núw:o ngópu, Antiyóka a kuwo ngópu, Selyusiya lee dnye, liyé nkéli k:oo y:i mî wo dnye, dyámê w:uu ngmê mbêmê mî tee dnye, u pi Saipîdîs. ⁵ P:aani n:ii mî tee dnye, u pi Salamîs. Yi dnye ya, Nju tpémi yi ngêpê ngomo knî yi k:oo dnyimo koko, Chóó Lémi u kópu p:uu ye dnyimon:aa danê.

⁶ U kuwó dini ghi ngê yi dyámê w:uu mwada pee lee dnye, Papós mî taa dnye, pi y:i ngmê m:uu ngópu, u pi Mba-Yesu, Nju pi, Kîdiki dnye ngê u pi Elimas, pipi kópu knî yi mbêmê kópu ndîi yilî dpîmo d:uud:uu. Pi knî ye k:omodanê ngê dpîmo tpapê, yipu, Nê nmî yâpwo ndîi u komo kapî pyu ngmê. * ⁷ Yi pini ngê yi dyámê w:uu u kada pini dpîmo yâmuyâmu, u pi Sêênjîs Póólîs. Yi dyámê w:uu u kada pini mb:aamb:aa ngê dpîmo nuw:o, u yi u ngwo doo kwo, Yâpwo ndîi u kópu ngmênî ny:oo, u l:êê dîy:o pi knî ye yepê, Mbanapas pini dê Sóól a pwiyé dnye. ⁸ Dini ghi n:ii ngê kópu u kwo ngmêdpîmo tpapê, Elimas yi kwo doo kwopwepe, mââwe ka kópu, Ye kidimê ng:aa, ngee k:omodanê mo. U yi u ngwo dêpwo kwo, Yi mââwe Yesu u yoo vy:o ghê we. ⁹ Wod:oo Chóó Lémi

* **13:2:** Dpodo 9:15; Nkal 1:15-16

* **13:3:** Dpodo 6:6

* **13:6:**

2 Tim 3:8

u Ghê Dmi ngê Sóól a nt:ee ngê, u pi mye Póól, Elimas ka ngwolo dy:ââ ngê vyyu wo, kwo, Nyi Setan ntee pini. * ¹⁰ Kwo, Doo u ntââ kópu mb:aa daangmanyi d:uu, kwo, nmî Lémi u ndêndê kópu dyuu u wépi nyi puwâ, kwo, k:omodanê kópu yilî nyinê ngêêdí. ¹¹ Kwo, Nmî Lémi ngê ala ngwo wunê kpadakpada ngi, kwo, ngwolo kopwe ngê a pyépi ngi, yélí daanyi y:enê, u dí yinê amêdê vyi. Yi ngwo mgo kpêdêkpêdê Elimas ngîma até yi kée ngê, wod:oo doo maa nmy:uu, apê, A ngêêpî pyu ngmênê pyw:oo, maa a ka yinê pêdê kêma ngê. ¹² Dyámê w:uu u kada pini ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê módu, wod:oo nmî Lémi ka kêlîmî mbê wo. Nmî Lémi u kópu dyuu u nyepênypê u kópu ngê u kwo pyaa dniye.

Ántiyóka n:ii Pisidiya Wee u kwo a tóó, Yesu u kópu y:i u ngwo ye mî vyi ngópu

¹³ Póól u pyipe knî yi k:ii liyé nkéli k:oo mê wo dniye, Papós a kuwo ngópu, Pamîpiliya mî tee dniye, Pêêka u ngwo mî lee dniye. Njon Mak ngê u pyipe dê y:i mínê kuwo doo, Njedusalem mêdê diyé wo. ¹⁴ Póól Mbanapas y:oo Pêêka a kuwo ngópu, Pisidiya Wee u kwo lee knopwo, p:aa ndîi ngmê taa knopwo, u pi mye Antiyóka, mwiyé p:aani n:ii a ndê knopwo, yi p:aani dê yi pi mu ng-midi. Nju tpémi yi líme wo dini ghi n:ii ngê dyimé wo, ngêpê ngomo k:oo yi k:ii kee dniye, mbwódo yaa dniye. ¹⁵ Pi ngmê ngê Mósisi u dêêpî kópu dyuu ghi ngma a kp:aa ngê, pi myomoni ngê Chóó Lémi u komo kapî pyu u kópu dyuu ghi myedê kp:aa ngê, u kuwó dini ghi ngê ngêpê ngomo y:enê pyu knî y:oo

* **13:9:** Dpodo 4:8; Njon 8:44

Póól pini dê Mbanapas ye pi ngma a dy:ââ ngópu, yepê, Nmî mbwó dê. Yepê, U ntââ pi knî ye kópu ngma dpî vyi ngmê, yi gha dmi wêdêwêdê kîgha u l:êê díy:o. ¹⁶ Wod:oo Póól a ghêêdî wo, kóó ntênê ye kââ, danêmbum kn:ââ ye chópu.

Yepê, Mw:ââkó a lémi ch:ama, Yisîléli tpémi, yélini yi k:ií Chóó Lémi ka nmye ngêpê té, yepê, ala kópu ny:ee yó. ¹⁷ Yepê, Dini ghi n:ií ngê nmî kn:ââ yoo Yisîléli tpémi Yichip mudnya a ya, yepê, daa yi chóó yi dyámê pee p:uu dnya a ya, yepê, yi dini ghi ngê Chóó Lémi ngê yi yéli yilí ngê pyódu ngê, u wêdêwêdê mbêmê Yichip u mênê a pw:ií too. *

¹⁸ Yepê, K:omo tpile Chóó Lémi u nódo kópu yilí a t:ee ngópu, ngmênê myedaa kée too, yepê, maa p:uu m:ââ podo y:a a ma ngópu, Kenan u ngwo mî taa dniye. * ¹⁹ Yepê, Chóó Lémi ngê Kenan yoo dyêêdî pyudu a pw:oo ngê, yi dyámê pee chóó u yoo knî ye y:ângo. Yepê, M:ââ podo yono y:a mê limo y:a mî loo, (450) yi kópu yintómu u ngwo a pyaa dniye.

²⁰ Yepê, U kuwó dini ghi ngê yi yéli yi kada pini knî ngma a pyw:ângo, kuwókuwóni u pi Samuwel, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê. ²¹ Yepê, Dini ghi n:ií ngê yi yéli y:oo king u yi y:e ngmêdoo kwo, wod:oo Chóó Lémi ngê Sóól yi king ngê pyódu ngê, yi pini Kisi tp:oo, Mbenjîmîn u tii nédê pini ngmê. *

²² Yepê, Yi king ngê doo ya, m:ââ podo y:a, wod:oo Chóó Lémi ngê Sóól mî ngmópu, Dépidi yi king ngê mê pyódu ngê. Yepê, Chóó Lémi ngê ala kópu p:uu ye vyu, yepê, A gha ntee, Njési tp:oo Dépidi u gha

* **13:17:** Ex 6:6; 12:51 * **13:18:** Ex 16:35 * **13:21:** 1 Sam 8:5,19

mye yinté, a nuu u kópu amyedê d:uud:uu dé. *
²³ Póól ngê yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu knî
 y:oo ala kópu dnyimo a tpaê, apu, Díyo Dépidi u
 yoo vy:o Chóó Lémi ngê pi ngmê wa a ngmidi, yi
 pini ngê Yisîléli tpémi yinê wa ngee té. Póól ngê
 yepê, A tîdê mbwó yoo. Yepê, Yi kópu wunê kêdê
 pyódu. Yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidi ngê,
 yi pini nmî Mbwámê, u pi Yesu. * ²⁴ Yepê, Yesu ngê
 u dpodo kn:ââ ghêlî daa chópu, Njon Yisîléli tpémi
 ye doon:aa danêmbum, yipu, Nmyi dono yilí kée
 tóó, mbwaa paa n:aa kmênêkmênê nmyo. * ²⁵ Yepê,
 Njon ngê u dpodo ghêlî dêpê kêlî ngê, pi knî ye ala
 kópu dpîmo tpaê, yipu, Nmyinê nmye nê n:uu?
 Yipu, Pini n:ii nmye t:âât:ââ ngmê, d:aa vyîlo. Yipu,
 Né tédê. Yipu, Doo u ntââ u nkîgh:ê daa ní ní. Yipu,
 Yi pini ngê u dpodo kn:ââ doongê chópu. *

²⁶⁻²⁷ Póól ngê yepê, A tîdê mbwó yoo, yélini yi
 k:ii nmî kn:ââ Epîlaham, myenté yélini Chóó Lémi
 ka nmye ngêpê té. Yepê, Yesu daa pi yintómu
 yi mbwámê ngê pyodo, mu kópu u díy:o yélini
 Njedusalem a kwo, yi kada pini knî mye yi k:ii,
 nmî Mbwámê Yesu dpîp:e mya ngópu, yepê, yi kópu
 u l:êê díy:o yi yéli y:oo Yesu mb:ii ngópu. Yepê,
 K:omo tpile líme wo yintómu knî yi k:oo Chóó Lémi
 u komo kapî pyu yoo yi kópu dyuu pi knî y:oo yi
 ngêêdí dnyimo a kpââ dé, yepê, ngmênê yi kópu
 dyuu vyîlo yi ntiye ngópu, noko yepê, Yesu paa vya
 koo, paa pw:oo we. ²⁸ Póól ngê yepê, K:omo tpile
 Yesu u pwopwo u nt:u kópu dêpê pyw:ee ngópu,
 ngmênê Paléti ka kwo, Vya ngi. Kwo, Pw:oo we.

* **13:22:** 1 Sam 13:14; 16:13; Psalm 89:20 * **13:23:** Is 11:1

* **13:24:** Mát 3:1-2 * **13:25:** Njon 1:20,27

* 29 Yepê, Yesu p:uu kópuni puku yedê a pyede, yi kópu yilî ntiye ngópu, kîdosi íedê t:ee ngópu, u kuwó dini ghi ngê mêtê ngee ngópu, kmênê ngópu. 30-31 Yepê, Chóó Lémi ngê mêtê pyidu ngê, wo yilî yi k:oo p:uu ndiye pyu knî y:oo dnyimo mumu. Yepê, Yesu ghêlî daa pwene yélini yi k:ii Nkálili Wee a kuwo ngópu, Njedusalem u ngwo lee dniye, yepê, yi yéli y:oo ala ngwo pi knî ye a tpaê ngmê, yipu, Yesu ndêndê ngê a pii wo, nmî ngwolo knî y:oo nmî módu. * 32-33 Yepê, Ala ngwo nmyi ngîma anye kwo mo, ala kópu mb:aa nmye ngmênnye tpaê. Yepê, Chóó Lémi ngê nmî kn:ââ knî ye kópuni wunê a vyu, yi kópu nmî l:êê dîy:o kêdê pyódu, Chóó Lémi ngê Yesu a pyidu ngê. Yepê, Wéti myomoni u mênê Chóó Lémi u kópu dyuu alanté a kwo, nmî Mbwámê ka kwo, Nyi a tp:ee, awêde mî ngê dí pyódu. * 34 Yepê, Chóó Lémi ngê yi pini a pyidu ngê, mēdaawa pw:onu, kpêênî daawa mg:ee. Yepê, Chóó Lémi ngê u nuu u yoo knî ye yepê, Tpileni p:uu Dépidi ka ndêndê ngê noo a danê, yi tpile nmye wanê kê. * 35 Póól ngê yepê, Puku yedê kópu m:uu a tóó, apê, Chóó Lémi u nuu u pi kpêênî daawa mg:ee. * 36 Póól ngê yepê, Daa Dépidi p:uu dnya a d:êê, mu kópu u dîy:o dini ghi n:ii ngê Dépidi doo a ya, Chóó Lémi p:uu doo a dpodo, yed:oo pwene, u kn:ââ knî yi nkîgh:ê mî kmênê ngópu, kpêênî mgee wo. * 37 Yepê, Ngmênê pini n:ii Chóó Lémi ngê a pyidu ngê, yi pini kpêênî daa mgee wo. 38-39 Yepê, A tîdê mbwó yoo. Yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Yi

* 13:28: Mát 27:22-23

* 13:30-31: Dpodo 2:24; 1:3,8

* 13:32-33: Psalm 2:7

* 13:34: Is 55:3

* 13:35: Psalm

16:10 * 13:36: Dpodo 2:29

pini Yesu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê nmî dono yilî u kuwó wa kéé té. Yepê, Komo tpile dono yilî knî y:oo mgîmî nmyoo, Mósisi u dêêpî kópu dyuu dêê wo, daa pywálî nmyoo, ngmênê pini n:ii Yesu ka wa kêlîmî mb:anê, Yesu ngê yi dono vy:o u ngwo wa a y:oo. * ⁴⁰ Yepê, Mb:aamb:aa ngê dmyinê paa. Yepê, Chóó lémi u komo kapî pyu knî y:oo kópuni a d:êê ngópu, yi kópu nmye kîngê pyódu. ⁴¹ Yepê, Chóó Lémi u kópu yedê d:êê ngópu, apê,

A ka wépi dnyangê pyu yoo, ala kópu ny:ee yó.

Tpéé kópu wanmyi vyi ngmê, yed:oo wanmyi pw:oo dmi,

mu kópu u dîy:o kópuni nmyi dye ghi ngê wanî d:uu,

yi kópu ka daanmyi kêlîmî,

k:omo tpile pi ngê nmye wa vyi, u kwo myedaanmyi kêlîmî. *

⁴² Dini ghi n:ii ngê pwii dniye, pi knî y:oo Póól Mbanapas ye yepê, Pyimê modo diyé cho, yepê, yi kópu knî nmo m:uu dp:uu vyi nyoo. ⁴³ Dini ghi n:ii ngê nyalê wo, Nju pi yilî y:oo Póól Mbanapas dne yâmuyâmu dé, kn:aa yéli mye yi k:ii, wunê yélini Nju pi ngê a pyaa dniye. Yi tpódu y:oo yepê, Chóó Lémi ngê Tp:oo nmo a kpo, nmî Mbwámê ngê vyîlo yi pyódu ngê. Yepê, Dpodombiy:e u kwo dmyinê kêlîmî.

Nju tpémi y:oo Yesu u kópu wépi u ngwo pwaan gópu, Antiyóka

⁴⁴ U kuwó líme wo ngê mêtê diyé knopwo, Antiyóka pi dêpwo a ya, u yi y:e doo kwo, Lémi Ndîi u

* **13:38-39:** Dpodo 10:43; Lóma 10:4 * **13:41:** Hab 1:5

kópu u nkwo ngmên:uu ny:oo. ⁴⁵ Dini ghi n:i ngê Nju tpémi y:oo yi yéli m:uu tumo, ní:ee ye kaa ngópu, kópuni Póól ngê doo tpapê dé, yi kópu mîdnya a wópuwópu dé, Póól p:uu myednye peede tpapê, yepê, Kî pini nmye ka k:omodanê, u kwo kîdmyoma ng:aa. Póól u kópu yinté dnya a wópuwópu dé.

* ⁴⁶ Ngmênê Póól pini dê Mbanapas daa nkîngê mbê knopwo, Nju tpémi ye yepê, Doo u ntââ nyi chóó daanyi kée nmyo, Chóó Lémi u kópu nmye mwiyé nyi vyyu, ngmênê yi kópu u yi nmye daa kwo. Yepê, Ghê kamîni chedê ngê daawa pyódu, u wépi dmye pwaa ngmê, wod:oo nyinê kuwokuwo nmyo, kn:aa yéli ye nye lêpî mo. * ⁴⁷ Yepê, Chóó Lémi ngê pini n:i a ngmîdi ngê, yi pini ka ala kópu u kwo a vyyu, kwo,

Daa Nju tpémi yi mo yi pywápê ngê dî pyódu ngi, dyámê mbêmê tpémi yintómu yi mbwámê ngê wanyi pyódu.

Yepê, Yi kópu awêde até dmye ntiye ngmê. * ⁴⁸ Yélini daa Nju tpémi, yi kópu dini ghi n:i ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, nmî Lémi u kópu dyuu mê chaa kalê ngópu. Chóó Lémi ngê yélini a ngmîdi ngê, apê, Yi yéli y:oo ghê kamî dmi pêdê pyw:ee y:e, yi yéli Yesu ka kêlímî mbê dniye.

⁴⁹ Nmî Lémi u kópu ngê yi wee u kwo yéli a ngêêdî. ⁵⁰ Ngmênê Nju tpémi y:oo Antiyóka u kada pini yoo yi mbodo dmi vyyuwo ngópu, ch:am ndîî knî ngmê, n:i dé Chóó Lémi ka dnye ngêpê, yi mbodo dmi mye vyyuwo ngópu, Póól pini dé

* **13:45:** Dpodo 14:2; 17:5 * **13:46:** Dpodo 18:6 * **13:47:** Is 49:6

Mbanapas ngm:ii kalê dumo, yepê, Ala wee u kwo n:aamungê nî. ⁵¹ Yi tpódu y:oo yi p:aani u têpê yi yi yodo p:uu vyaa ngópu, yinté Nju tpémi ye yepê, Dp:ee Chóó Lémi u yoo. Kada u ngwo a y:ee ngópu, Yikóniyê m lee knopwo. ⁵² Yesu u yoo yélini Antiyóka doo kwo, w:aa a pyw:ee ngópu, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê myedê nt:ee too.

14

Póól Mbanapas Yikóniyê m u ngwo lee knopwo

¹ Kópuni Antiyóka y:e a pyodo, yinté kópu Yikóniyê m y:e myimê pyodo. Póól pini dê Mbanapas Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo kee knopwo, Yesu u kópu ye adê vyi ngmê, wod:oo Nju pi yilî, kn:aa yéli mye yi k:ii Yesu ka kêlîmî mbê dniye. ² Ngmênê Nju tpémi, n:ii dé daa kêlîmî mbê dniye, yi yéli y:oo kn:aa yéli yi mbodo dnye vyuwovyuwo dé, Yesu u yoo yi p:uu myednye d:uu. * ³ Ngmênê yi tpódu y:i dpîmo ya, dye ghi daadî. Daa nkîngê mbê knopwo, nmî Lémi u kópu dyuu ye mêdpîmo tpapê, kópuni nmo a kpo, yi kópu p:uu ye dpîmo danê. Nmî Lémi ngê u wêdêwêdê yi tpódu ye y:ângo, pwopwokopwe yilî yi wêdêwêdê mbêmê pyi ngópu, kópu yilî mye d:uu ngópu, nmî Lémi ngê yi tpódu yi kópu dyuu pi knî ye ndê kópu ngê yinté u ngwo pyódu ngê. * ⁴ Yikóniyê m tpémi y:oo yoo yêê ngópu, woni yoo Yesu u dyépi dê yi p:uu dnye d:uu, woni yoo yi pee ngê a ghê dniye.

⁵ U kuwó dini ghi ngê Nju tpémi, kn:aa dyámê tpémi, kada pini knî yi k:ii, nipi a wó, u yi y:e doo

* **14:2:** Dpodo 13:45 * **14:3:** Mak 16:20; Dpodo 19:11; Hipîlu 2:4

kwo, Yi tpódu nmî mgîmî dê, chêêpî ngê nmî vya dê, d:o pw:oo dniye. * ⁶ Dini ghi n:ii ngê yi tpódu y:oo yi kópu u tuu kââ pee yi ny:ee ngópu, wod:oo mbêpê knopwo, Lisitîda, Ndêêpi, Likiyóniya, yi wee pyile knî yi kwo dpîmon:aa ya. ⁷ Yi wee u kwo p:aani p:aani pi knî ye Yesu u kópu mb:aa mêdpîmon:aa tpapê.

Lisitîda kpâlî kpêê u ngwo pyi ngópu

⁸ Lisitîda pi ngmêdoo ya, kpâlî dê kpêê dê, paa daa tpyó, yinté a ta. * ⁹ Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Yesu u kópu ye doo tpapê, yi pini myedoo ng:aa. Póól ngê u ngwo a w:ee ngê, apê, Kî pini u kélîmî ndîî, apu, Yesu u ntââ, yiné a pyipyi nê. ¹⁰ Wod:oo Póól u kwo vyu wo, u kwo até yi mbwolo, kwo, Kî pini. Kwo, Gh:êêdé. Kwo, Ghêêmî ghé. Wod:oo yi pini mbêka wo, paambwi kn:ââ chópu. ¹¹ Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo yi kópu m:uu ngópu, Likiyóniya dnye ngê dpodombiy:e mbwó dniye, apê, Nmî yâpwo dê pi k:ii ntee tpile ngê atédê pyaa knî, nmo até myedê ghêpê knî. ¹² Yi yéli Chóó Lémi ka dêdnyimo ngêpê, kn:aa yâpwo yilî knî ye dnyimo ngêpê, yi yâpwo knî yi kada pini u pi Susî. Mbanapas u pyimo yi yâpwo u pi t:ee ngópu, apê, Susî, Póól u pyimo Hêêmis t:ee ngópu, mu kópu u dîy:o ye vyîlo yedoo danêmbum. ¹³ Yi p:aani u nkîgh:ê ngomo ngmêdoo kwo, pi knî y:oo Susî ka kpêê kwéli dnyimo yé. Yi yâpwo u kpêê yiyé pyu knî y:oo yi nêê té vy:ee tumo, pudumakó u ngwo kpîlê tumo, yi p:aani u mbwa keñe t:âmo mî kaa tumo. Yi p:aani tpémi kpêê yiyé pyu yoo yi

* **14:5:** Dpodo 14:19; 2 Tim 3:11 * **14:8:** Dpodo 3:2

k:ii nipi a wó, u yi y:e doo kwo, Nmî yâpwo dê ye kpêê nmî yé. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Mbanapas pini dê Sóól y:oo ny:ee ngópu, yi kpídí dê a chaa dumo, yoo pee dê yi kélî mbêpê dê a pwaa dumo, ye mbwó knopwo, yepê, Kî yéli. ¹⁵ Yepê, Lukwe dîy:o ye kópu nmye d:uud:uu ngmê? Yepê, D:ee yâpwo dê, nyo nmyo ntee pini dê. Yepê, Kópu mb:aa p:uu nmye nye danêmbum mo. Yepê, U yi nye a kwo, Nmyi k:omodanê kópu knî yi p:uu nyinê diyédiyé kígha nmyo. Yepê, Yâpwo njini ka dmyinê ngêpê, n:ii ghê a t:a, n:ii ngê mbóó dyámê l:âmo doo, ntii mbwaa nye l:âmo doo, tpileni yi ghê a pyede té, yinê nye l:âmo too. * ¹⁶ Yepê, Wunê dini ghi ngê pi yilí y:oo yi chóó yi kópu n:uu yidnye ng:uu dé, Chóó Lémi ngê kalê too, ye nye daa kwódu ngê. ¹⁷ Yepê, Dye ghi yintómu Chóó Lémi ngê chóóchóó nmye doo a kêmakêma, tpii nmye doo a dyede, kâádí nmye doo a dyede, nmyi yâpwo tédê nté nt:u mb:aamb:aa ngê doo kelekele, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê doo pyépi, kópu mb:aa nmye yilí doo a d:uud:uu, mu kópu u dîy:o u yi u ngwo doo kwo, Pi knî y:oo a pyw:ee nêne. ¹⁸ Pi knî y:oo daa kêmakêma yi tpódu ye kpêê pí yé ngópu, yi tpódu y:oo kópu yilíni ye vyi ngópu, yi dî dmi u ngwo pwaa ngópu.

¹⁹ U kuwó dini ghi ngê Nju pi knî ngmê Antiyóka p:aani dê Yikóniyêm a ndê dniye, Lisítida tpémi yi pee a kaa tumo, Póól chêêpí ngê vya ngópu, ntóó dnya a paapaa, kuwa núw:o ngópu, alanté dnye nuw:o, apê ngmênê, Dê pw:onu. * ²⁰ Dini ghi n:ii ngê Yesu u yoo kwodonkwodo a wó, ntóó a

* **14:15:** Dpodo 17:22-31; Lóma 1:19-20 * **14:19:** Dpodo 17:13; 2 Kódin 11:25; 2 Tim 3:11

yina ngópu, wod:oo Póól mêtê pii wo, yi p:aani mêtê diyé wo. Womumo mw:aandiye Mbanapas k:ii yi p:aani a kuwo ngópu, Ndêêpi lee knopwo.

Póól pini dê Mbanapas Antiyóka u ngwo mêtê diyé knopwo

²¹ Póól pini dê Mbanapas y:oo Ndêêpi tpémi ye Yesu u kópu mb:aa mî vyi ngópu, wod:oo pi yilí Yesu u yoo vy:o ghê wo. U kuwó dini ghi ngê Lisitída, Yikóniyêm, Antiyóka, yi p:aani pyile knî yi kwo mêtê diyé knopwo. ²² P:aani p:aani Yesu u yoo wêdêwêdê kalê tumo, yepê, Yesu ka dpodombiy:e dmyinê kêlímî. Yepê, Pi knî y:oo dono yilí nmî p:uu wa d:uu ngmê, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ka anmî lee dmi. * ²³ P:aani p:aani Yesu u yoo vy:o pi knî ngmê a ngmidi ngópu, yi kada pini ngê pyódu tumo. Ntê yi chóó ye kwódu ngópu, Chóó Lémi ka u ngwo dnye ngêpê, Lémini ka kêlímî mbê dniye, yi Lémi ka a kuwo tumo, yepê, Nmî Lémi nmye wada a vwuwo.

²⁴ Pisidiya Wee a kuwo ngópu, Pamîpiliya mîmî taa knopwo. ²⁵⁻²⁶ Yesu u kópu dyuu Pêêka tpémi ye vyi ngópu, u kuwó dini ghi ngê Atáliya lee knopwo, liyé nkéli k:oo y:i mî wo knopwo, Sidiya mî tee knopwo, Antiyóka u ngwo mêtê diyé knopwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê kwéli a ngmidi doo, Yesu u yoo yi l:êê dîy:o mwiyé kwéli dnye ngêpê. *

²⁷ Dini ghi n:ii ngê Antiyóka taa knopwo, Yesu u yoo a danê ngópu, kópuni Chóó Lémi ngê y:e doo d:uud:uu dé, kn:aa yéli Yesu u yoo vy:o n:ii mêtê kaa

* **14:22:** Dpodo 18:23; 2 Tim 3:12 * **14:25-26:** Dpodo 13:1-2

tumo, yi kópu yilí yi ngêêdî a nté ngópu. * 28 Yi p:aani Yesu u yoo vy:o dpîmo kwo, dye ghi daadîi.

15

Mósisu u dêêpî kópu dyuu u ngwo dnye tpiditpidi pêêdîpêêdî

¹ Nju pi ngmê knî y:oo Njuda Wee a kuwo ngópu, Antiyóka lee dniye, Yesu u yoo knî ye ala kópu dnyimon:aa tpapê, yipu, Kópuni Mósisu ngê a d:êê ngê, yi kópu dpî d:uu yó, Chóó Lémi u l:ii nmyi too pee p:uu dpî kaa we. Yipu, Chóó Lémi u l:ii nmyi too pee p:uu daawa kaa knomomê, nmî l:êê ghi dmi daanmyi d:uud:uu knomomê, yipu, ye Chóó Lémi ngê kóo k:oo daawa kaa nmyo. * ² Póól pini dê Mbanapas y:oo yi yéli yi kópu dpîmo vyee dé, u kuwó dini ghi ngê yi kópu nipi mêdnyimo tpiditpidi pêêdîpêêdî. Yesu u yoo y:oo Póól pini dê Mbanapas, kn:aa yéli yi k:ii Njedusalem dy:ââ tumo, yepê, Nmî Lémi u dyépi knî ye, kada pini knî ye dmyinê lêpî, yepê, ala kópu y:oo amî l:âmo ngmê.

³ Yélini dy:ââ ngópu, Antiyóka a kuwo ngópu, Pênisia Wee u kwo mî lee dniye, Samédiya mî taa dniye. P:aani p:aani dnyen:aa lêpî, Yesu u yoo knî ye dnye tpapê, yipu, Chóó Lémi ngê kópu ndîi yi d:uu ngê, p:aani p:aani pi yilí Yesu u yoo vy:o yiné kaa too, yipu, daa Nju tpémi yi mo, ngmêê kn:aa yéli mye yi k:ii. Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê pyodo, w:aa u ngwo a pyw:ee ngópu. ⁴ Njedusalem dini ghi n:ii ngê taa dniye, Yesu u dyépi yoo, kada pini yoo, yélini Yesu u yoo vy:o dnye kwo, yi yéli yintómu

* **14:27:** Dpodo 15:4,12 * **15:1:** Nkal 2:12; 5:2

y:oo kwuno tumo, yi kêê dmi mye mgîmî ngópu. Póól pini dê Mbanapas y:oo kópuni Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê dpîmon:aa d:uud:uu dé, yi kópu yilî ye adê nté ngmê. * ⁵ Ngmênê yélini Yesu u yoo vy:o doo kwo, woni yoo Pádisi yoo. Yi yéli ghêêdí dniye, yepê, Kn:aa yéli Yesu u yoo vy:o yélini ghê wo, Chóó Lémi u l:ii yi too pee p:uu dpî kaa we, Mósisi u dêêpî kópu yintómu myedny:oo chââchââ dé.

⁶ Kada pini yoo dyépi yoo nipi ada wó, yi kópu p:uu dnye danê. ⁷ Dye ghi daadîi yimî loo, u kuwó dini ghi ngê Pita ghêêdí wo, yepê, A mbwó yoo. Yepê, Nmyi lama ka tóó, wunê dini ghi ngê nmyi vy:o Chóó Lémi ngê ka a ngmidi noo, kn:aa yéli ye dy:ââ noo, Yesu u kópu mb:aa ye nîmo nté ngê, u ngwo Yesu ka kêlîmî mbê dniye. * ⁸ Yepê, Pini n:ii ngê nmî gha dmi u kpêê, chóó u Ghê Dmi ntee nmo a dy:ââ ngê, kn:aa yéli ye yinté myedê dy:ââ ngê, yepê, u ngwo nê w:ee ngê, nê, Chóó Lémi ngê kn:aa yéli myedê mya té, yi wépi dmi daa puwâ. ⁹ Yepê, Daa chámê nmoo, kópuni nmo doo d:uud:uu dé, kn:aa yéli y:e myedoo d:uud:uu dé, yepê, yi dono yilî u kuwó kéé too, mu kópu u dîy:o Yesu ka mye kêlîmî mbê dniye. ¹⁰ Yepê, Lukwe dîy:o Chóó Lémi mbodo l:âmo nmyinê ngêêpî ngmê. Yepê, Yesu u yoo ye dpodo ndîi yilî namê yém. Yepê, Nmî kn:ââ yoo dêê dniye, Mósisi u dêêpî kópu dyuu yilî ngê y:e pyodo, doo u ntââ yi kópu yintómu daapî d:uu ngópu. Yepê, Nmo my:oo ntee dé, yi dêêpî kópu yilî ngê nmo myaa pyódu. ¹¹ Yepê, Daa dêêpî kópu dyuu chââchââ mbêmê Chóó Lémi ngê wa ngee

* **15:4:** Dpodo 14:27 * **15:7:** Dpodo 11:4-17

nmo. Yepê, Nju tpémi, kn:aa yéli yi k:ii nmo yoo mu ngmidi, nmî Lémi Yesu ngê wâpu wunê ngêêpî nmo, u kwo nmo kêlîmî té, yiné wa ngee nmo, kóó k:oo wa kaa nmo. *

¹² Dini ghi n:ii ngê Póól pini dê Mbanapas ghêêdí knopwo, pi yilí yintómu tumu yaa wo. Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê kn:aa yéli yi vy:o mbwudu n:ii dpîmon:aa chapî dé, pini n:ii dpîmon:aa pyipyi dé, yi kópu yi ngêêdí a nté tumo. ¹³ Yi danêmbum dini ghi n:ii ngê a kêlî ngópu, wod:oo Njems ghêêdí wo, yepê, A mbwó yoo, ala kópu ngî ny:ee yó. ¹⁴ Yepê, Chóó Lémi ngê kn:aa yéli mwiyé a ngmidi too, u yoo vy:o mye kaa too, nmî lama u ngwo yaa wo, nmîmo, Chóó Lémi kn:aa yéli ye mye vuywo, yepê, yi kópu ala ngwo Saimon Pita ngê nmo kêdê vyi. ¹⁵ Yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo yinté kópu myeyi d:êê ngópu, Chóó Lémi u kópu yi d:êê ngópu, apê,

¹⁶ K:omo tpile Dépidi u yoo y:oo dono a pyw:ee ngópu,

ngmênê mu dini ghi ngê amênê diyé,
yi yéli am:aanê wêdêwêdê kalê té. *

¹⁷ Kn:aa yéli yintómu y:oo adnyi nmy:uu nê,
k:omo tpile daa Nju tpémi, ngmênê yélini nê ngmidi ngê,

yi yéli a yoo vy:o wanî kaa té.

¹⁸ Nmî Lémi ngê yi kópu ló dini a vyu.

¹⁹ Njems ngê yepê, A nuw:o ghi alanté, Chóó Lémi ka kn:aa yélini wunê diyédiyé, doo u ntâa yi yéli ye dpodo ndîi daanmî y:oo. ²⁰ Yepê, Pweepwee pee ngmê d:êê koo, nmî tîdê mbwó knî ye paa

* **15:11:** Nkal 2:16; Epeso 2:5-8 * **15:16:** Amos 9:11-12

dy:ââ koo, ala kópu pyile knî ye paa d:êê téme. Yepê, Mwiyéni alanté, Tpile tp:oo n:ii kn:aa pini ngê k:omo yâpwo u l:êê díy:o dpî vy:a, yi tpile tp:oo Yesu u yoo y:oo daapaa ma y:e. Yepê, Myomoni alanté, Pyââ ti mââ ti ngê kêê daapêdê t:ee y:e. Yepê, Pyoloni mye alanté, Tpile tp:oo kîdnyingê ntapî, ngmênê tpile tp:oo dny:oo vyee, wêê choo pywuwópywuwó, u ngwo dny:oo pîpî, yi tpile tp:oo wêê kîngê nda ngmê. * ²¹ Yepê, U ntââ ngê doo ya, kn:aa yéli y:oo Mósisi u dêêpî kópu wunê pêdê ny:ee tumo, mu kópu u díy:o m:ââ yilí yi k:oo nmî w:êê mâawe knî y:oo yi ngêpê ngomo knî yi k:oo yi kópu dyuu dnyimo a kpââ dé, yi p:uu myednyimo a dêêpî.

Dyépi knî y:oo kópuni d:êê ngópu

²² U kuwó dini ghi ngê dyépi yoo, kada pini yoo, Yesu u yoo yintómu yi k:ii nipi a wó, u yi y:e doo kwo, Nmî vy:o pi miyó nmî ngmidi, Póól pini dê Mbanapas yi p:uu nmî t:ee dê, Antiyóka nmî dy:ââ té. Wod:oo yi kada pini miyó ngmidi dumo, Sailas pini dê Njudas, pini n:ii u pi mye Mbasapas.

²³ Pweepwee pee ngmê d:êê ngópu, yi tpókni ye y:ee ngópu. Yi pweepwee pee alanté d:êê ngópu, yepê,

Nmo Yesu u dyépi yoo, kada pini yoo yi k:ii, ala pweepwee pee nmye dpo dy:ââ. Yélini daa Nju tpémi, Yesu u yoo vy:o n:ii ghê dniye, yélini Sidiya Wee u kwo, Silisiya Wee u kwo, Antiyóka yélini a kwo, munmíkó nmî tidê mbwó yoo. ²⁴ Yepê, Nmî lama até d:uu yââ, nmî vy:o pini knî ngmê nmye a lee dniye, Mósisi u dêêpî kópu p:uu nmye

* **15:20:** Lev 17:10-16

dnyen:aa danê, u ngwo mî dyênê nmyoo, ngmênê yi yéli dpîp:o dy:ââ too, yi chóó nmye dnyen:aa danêmbum. * ²⁵ Yepê, Nipi até dp:o wó, nmî nuw:o ngmidi ngê até dpî pyódu, pi miyó kudu ngmidi, nmye nmînê dyede dê, Mbanapas pini dê Póól yi p:uu wunê kelekele mo, nipi nmye wunê lêpî té. ²⁶ Yepê, Mbanapas pini dê Póól nmî nuu u pi dê, k:omo tpile pi knî y:oo pí vya dumo, ngmênê nmî Lémi Yesu Kédisu u dpodo dêpê kuwo ngópu. ²⁷ Yepê, Nyââ, Njudas pini dê Salas nmye dp:o dy:ââ dê, kópuni dp:o d:êê, yi chóó yi komo ngê nmye amîmênê nté ngmê. ²⁸ Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi u k:ii nmî nuw:o dmi ngmidi ngê dê pyódu, dpodo ndîi nmye daanmo kê, ala kópu pyile njini dmyinê d:uud:uu. * ²⁹ Yepê, Nju tpémi n:ii nmyi vy:o a wee, Yesu u yoo vy:o, yi yéli yi l:êê dîy:o, tpile tp:oo n:ii pi ngê k:omo yâpwo u l:êê dîy:o dpî vy:a, myenté tpile tp:oo n:ii ntapî u tpile tp:oo, wêê p:uu d:uudpî pw:ii ngmê, yepê, yinté tpile tp:oo myekîdmyengmê ma ngmê, mu kópu u dîy:o Nju tpémi ye tupwótupwó dé, kwódu ngmê u tpile tp:oo dé, d:uudpî ma ngmê. Yepê, Pyââ ti mââ ti ngê kêê kîdmyengê t:ee ngmê. Yepê, Yi kópu knî yi p:uu kêê daanmyi yé ngmê, ye Nju tpémi yi k:ii mb:aamb:aa ngê anmyi ya. Yepê, Nmî kópu dyuu wu u dî. *

³⁰ Wod:oo yi pini páádi knî y:oo pweepwee pee adî núw:o ngmê, Antiyóka lee dniye, Yesu u yoo yintómu a danê ngópu, wod:oo pweepwee pee ye adî y:ee ngmê. ³¹ Dini ghi n:ii ngê a kp:aa ngópu, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê mê pyodo. ³² Njudas

* **15:24:** Dpodo 15:1 * **15:28:** Mát 23:4 * **15:29:** Dpodo 15:20

pini dê Sailas, daa kópu ngmidi p:uu ye dpîmo danêmbum, yimi mê wêdêwêdê kalê tumo, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi u komo myedpîmo kapî. ³³ Wiki miyó pyile y:i dpîmo ya, u kuwó dini ghi ngê nd:uu ye mê vyi ngópu, Njedusalem mê diyé knopwo. ³⁴ (-)

³⁵ Póól pini dê Mbanapas Antiyóka dpîmo ya, dye ghi daadî. Lama pini yilî yi k:iî nmî Lémi p:uu pi knî ye dnyimo danêmbum.

Póól Mbanapas u ngwo numo chámê doo

³⁶ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê Mbanapas ka kwo, Nmî Lémi u kópu p:uu kwéli nyipun:aa danêmbum, y:i mēpaa lee knî, nmî tîdê mbwó yoo angênté wunê pyede té, mēpaan:aa m:uu téme. ³⁷⁻³⁸ Mbanapas ngê u yi doo kwo, Njon Mak nye núw:o, ngmênê Póól ngê u yi dêpwo kwo, Nye núw:o, mu kópu u dîy:o, mwiyé Pamîpiliya mîné kuwo doo, yi tpódu y:oo yi dpodo ghêlî dêpa kêlî ngópu, u ngwo mîné kuwo doo. * ³⁹ Wod:oo noko nod:e knopwo, wod:oo adê numo chámê dê. Mbanapas ngê Mak núwo, liyé nkéli k:oo wo knopwo, Saipîdîs mî tee knopwo. ⁴⁰ Póól ngê Sailas adî ngmidi, kwo, Dpodo têdê ng:iî paa lee knî. Yesu u yoo y:oo Chóó Lémi ka dmy:ee ngópu, kwo, U ntââ kî tpódu wanya a y:enê dê, p:aani n:iî a lêpî mo. ⁴¹ Wod:oo Póól Sailas y:oo Antiyóka a kuwo ngópu, Sidiya Silisiya yi wee dê yi kwo lee knopwo. P:aani n:iî dpîmo taataa, Yesu u yoo y:i dpîmo wêdêwêdê kîgha dé.

* **15:37-38:** Dpodo 12:12,25; 13:13; Kîlosa 3:10

16

Timoti Póól pini dê Sailas yi p:uu u ngwo kele

¹ Póól pini dê Sailas Ndêêpi taa knopwo, u kuwó dini ghi ngê Lisitîda lee knopwo. Yesu u yoo vy:o pini ngmê, y:i doo ya, u pi Timoti, u pye Nju pyââ, Yesu u yoo vy:o mye ghê wo. U mî daa Nju pi, ngmênê Kídiki pi. * ² Yesu u yoo yélini doo kwo Lisitîda p:aani dê Yikóniyê, apê, Timoti k:uuchê m u pi. * ³ Póól ngê u yi doo kwo, Timoti nî núw:o, wod:oo Chóó Lémi u l:ii p:uu t:ângo, Nju pi ngê u ngwo pyódu ngê, mu kópu u dîy:o p:aani p:aani Nju tpémi yi lama doo ya, Timoti u mî Kídiki pi, tp:oo p:uu Chóó Lémi u l:ii daa t:ângo. * ⁴ P:aani p:aani lee dniye, kópuni Yesu u dyépi knî y:oo Njedusalem a d:êê ngópu, yi kópu Yesu u yoo ye dnyimon:aa tpaê, yepê, Ala kópu dyuu dmyinê cháâchââ dé. * ⁵ Wod:oo p:aani p:aani Yesu u yoo wêdêwêdê ngê pyaa dniye, yilî ngê yinté doo pyodopyodo.

Luukî Póól p:uu u ngwo kele

⁶ Póól u pyipe dê yi k:ii Pídichiya Wee Nkalásiya Wee yi kêlî ghê lee dniye. Ésiya Wee u kwo daa nî dniye, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê u yi dêpwo kwo, Esiya Wee u kwo Yesu u kópu p:uu dny:oon:aa danê. ⁷ Dini ghi n:ii ngê Misiya Wee u nkîgh:ê taa dniye, u yi y:e doo kwo, Mbitiniya Wee u kwo nmî lee dmi, ngmênê Yesu u Ghê Dmi ngê yi kópu ye kwódu ngê. ⁸ Wod:oo Misiya Wee mwada pee lee dniye, Tídówas mî taa dniye, ntii chedê kwéli noo ya. ⁹ Mgîdí ngmê ngê Póól até doo wóó, u

* **16:1:** 2 Tim 1:5 * **16:2:** Pilipay 2:19-22 * **16:3:** Nkal 2:3-5

* **16:4:** Dpodo 15:23-29

wóo k:oo Másîdóniya pi ngmê módu, apê, Mu kwo. Yi pini Póól ka ngêpê mbê wo, kwo, Másîdóniya dpò pwiyé, dp:uu ngee nmédi. ¹⁰ Dini ghi n:ii ngê Póól a pii wo, wóo nmo yedê nté ngê, wod:oo ala kópu noko nmî vyu, Másîdóniya lee kmêle, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê u yi a kwo, A kópu mb:aa yi yéli ye ngmênyi vyi y:e.

Lidiya Yesu ka u ngwo kêlîmî mbê wo, Pilipay

¹¹ Liyé nkéli k:oo nmî wo dniye, Tîdówas nmo kuwo ngê, Samótîdési nm:uu tee dniye. Wom-umo mw:aandiye Samótîdési mun:oo kuwo ngê, Niyapolis nm:uu tee dniye. ¹² Yi ndini nmî yó, Pilipay nm:uu taa dniye, p:aa ndî. Másîdóniya Wee u ghi páádi knî yi vy:o, mwiyéni ghi u kwo, yi p:aani a tóó. Lóma tpémi yi p:aa ngmê, mu kópu u dîy:o Lóma pi yilí y:oo Lóma wunê a kuwo ngópu, Pilipay a lee dniye, yi p:aani y:oo mî gh:ii ngópu. ¹³ Wo miyó pyile yi p:aani nmee ya, líme wó dini ghi n:ii ngê dyimê wo, yi p:aani u nkîgh:ê mbwááni paa nmî lee dniye, Nju tpémi kwéli dnyimon:aa a wó, ngêpê u l:êê dîy:o. Mbwódo nmî yaa dniye, pyââ knî ye até nnee danêmbum. ¹⁴ Yi yéli yi vy:o pyââ ngmêdoo kwo, u pi Lidiya, Tayátida pyââ. Pi knî y:oo yi pyópu ka kpídî yadî mb:aamb:aa dnyimo pywupwi dé. Yi pyópu daa Nju pyââ, ngmêné Chóó Lémi ka dpîmo ngêpê. Nmî Lémi ngê yi kyîmwi u gha a pywáâlî ngê, Póól ka kêlîmî mbê wo. ¹⁵ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê Yesu u pi ngê mbwaa paa kmêné ngê, u yoo yintómu, yélini u ngomo k:oo doo kwo, Yesu u pi ngê mbwaa paa mye kmêné too. Yi kyîmwi ngê nmopê, K:omo tpile d:aa Nju pyââ, ngmêné a ngm:êê nódó, a ngomo k:oo nmyi k:ii nye

ya kmêle, mu kópu u dîy:o nmî Lémi ka ntênê n:aa kélîmî. Wod:oo yi kyîmwi ngê nmî nuw:o dmi mê ngmópu, u kuwó nmî ghê dniye, nmî ngm:êê ngê.
*

Póól pini dê Sailas mbwa u mênê u ngwo kee knopwo, Pilipay

¹⁶ Wo ngmê ngê ngêpê tédê até nmî lee dniye, maa p:uu dpodo módó ngmênmî módu. Yi pyópu ngê u kmêna ngmêdoo kwo. Yi kmêna ngê yi dmââdí pi knî yi kpeede ngê pyódu ngê, u kwo dpîmo tpaépê, kópu, Mu dini ghi ngê wu kópu wa pyódu. Pini n:ii knî yi p:uu yi dmââdí wâpu dpîmo dpodo, yi yéli y:oo ndapî ndîi dnyimo kmênêkmênê, dini ghi n:ii ngê yi dmââdí ngê pi knî ye dpîmo tpaépê, yipu, Mu dini ghi ngê wu kópu wa pyódu. ¹⁷ Póól u k:ii nmîmo paa, yi dmââdí ngê myedpîmo yâmuyâmu nmo, pi knî ye dpîmo kââ, yipu, Kî tpókni u dîghê yâpwo p:uu a dpodo té. Yipu, Nmyi Mbwámê ngê pini n:ii pyodo, u kópu vyîlo nmye ka tpaépê ngmê. * ¹⁸ Wo yilî yi k:oo yi dmââdí nmî kuwó dpîmo a kââ, u kuwó dini ghi ngê Póól mbodo l:âmo a ngêpa wo, yi dmââdí ka diyé wo, yi kmêna ka kwo, Yesu Kédisu u pi ngê nga d:a mbwólu, Ye dmââdí a kuwo ngi, wod:oo kmêna ngê yi dmââdí a kuwo ngê. * ¹⁹ Dini ghi n:ii ngê yi dmââdí u kada pini knî y:oo a w:ee ngópu, apê, Wod:oo ndapî daamunmî kmênê, wod:oo Póól pini dê Sailas mgîmî dumo, kóté tédê núw:o dumo. ²⁰ Yi p:aani u kada pini dê ye yepê, Kî tpódu Nju pi dê, nmî némi dmi dê dyênê ngmê. ²¹ Yepê, Kî

* **16:15:** Dpodo 16:33; 18:8 * **16:17:** Mak 1:24 * **16:18:** Mak 16:17

tpódu y:oo l:êê ghi kamî p:uu ka ndiye kîgha nmo, lémi ghi n:ii nmî kn:ââ knî y:oo nmo kwódu tumo. Yepê, Nmo Lóma tpémi, doo u ntââ yi lémi ghi p:uu daanmî ndiye. ²² Pi yilí yintómu y:e a kââdí wo, Póól pini dê Sailas yi p:uu dnye d:uu. Yi p:aani u kada pini dê y:oo lede knî ye yepê, Mgîmî dóó, yi kpîdí dê yi mbwo dpo chaa dóó, kpêê ghi ngê dpî kpaka dóó. * ²³ Wod:oo lede knî y:oo dpodombiy:e kpaka dumo, mbwa k:oo km:êê dumo, mbwa y:enê pyu ka kwo, Mb:aamb:aa ngê chi y:enê dê. Kwo, Kíngê pwii knî. ²⁴ Yi kópu u l:êê díy:o mbwa y:enê pyu ngê d:omo yu kn:ââ u mênê mênê kuwo doo, yi kpâlî páádi knî yi pââ ghi dê yi kêlí yé tumo.

²⁵ K:omo tpile Póól pini dê Sailas dpîmo mgîní vyîmî, ngmênê mgîdí ñuknîñuknî p:uu Chóó Lémi ka dpîmo ngêpê, myedpîmo wéti. Yélini mbwa k:oo doo kwo, yi yéli y:oo myednye ng:aang:aa dê. ²⁶ Wod:oo têpê doo ghêdê, mbwa dpodombiy:e myedoo ghêdê, keñe yintómu kpêmî too, puwóma té mîné ghay dniye, yélini mbwa k:oo dnye kwo u ntââ pí pwii dniye, ngmênê daa pwii dniye. ²⁷ Mbwa y:enê pyu yi nyaa wo, apê, Keñe dmi lukwe ngê mêdê kpêmî? Apê ngmênê, Pi yintómu dê mbêpê. Wod:oo u taa u paa a mbywongo, u yi u ngwo doo kwo, A chóóchóó nî vy:a. ²⁸ Póól u kwo adî mbwólu, kwo, Apuu! Kwo, Ñyóóchóó kidingê vy:a. Kwo, Nmo yintómu anmî pyede té. ²⁹ Mbwa y:enê pyu ngê pi ngmê ka kwo, Lam ngma a ñuw:e, wod:oo mbwa k:oo kee wo, Póól pini dê Sailas yi kêmatâmo dyimê wo, doo nkíngê. ³⁰ Wod:oo pw:ii doo, yepê, A lémi dê, ló kópu ngmanî d:uu,

* **16:22:** 2 Kódin 11:25; Pilipay 1:30; 1 Tes 2:2

dpî yâpwo ngê u nkwo wa ngee nê? ³¹ Yi tpódu y:oo kwo, Nmî Lémi Yesu ka chi kêlîmî, u l:êê dîy:o wa ngee ngi, yélini m:uu a t:a, wamye ngee té. ³² Wod:oo nmî Lémi u kópu p:uu u kwo dpîmo danêmbum, u kpâm ghee knî mye yi k:ii. ³³ Yi mgîdî ngê yi pini ngê Póól pini dê Sailas yi kpadama mbwómtyé adî ghêê té, wod:oo Póól ngê Yesu u pi ngê yi pini mupwoknî yi mbêmê mbwaa adî yé. * ³⁴ Wod:oo yi pini ngê yi tpódu u ngomo k:oo adî núw:o dê, ad:uu mbono dê. Yi pini mupwoknî y:oo w:aa a pyw:ee ngópu, mu kópu u dîy:o yi ngwo Chóó Lémi ka kêlîmî mbê dniye.

³⁵ Womumo mw:aandiye yi p:aani u kada pini dê y:oo lede knî ye yepê, Nju pi dê nye pw:ii dóó. ³⁶ Lede knî y:oo mbwa y:enê pyu ka yi kópu mî vyi ngópu, wod:oo yi pini ngê Póól ka kwo, Kada pini dê y:oo ala kópu da vyi ngmê, Nju pi dê nye pw:ii dóó. Póól ka kwo, Pwii choo, kwo, mb:aamb:aa ngê mîchoo lêpî. ³⁷ Ngmênê Póól ngê lede knî ye yepê, Lóma u pi nyi p:uu a t:a, lukwe dîy:o nmyi kpaka nyo. Yepê, K:omo tpile pi knî y:oo yipe nyo, kada pini dê y:oo dnyinté mye kóté kalê nyo, ngmênê pi yintómu yi ngîma nmyi kpaka nyo, mbwa k:oo módu my:ee km:êê nyo. Yepê, Kada pini dê y:oo yi chóó paa pw:ii nyo. * ³⁸ Lede knî y:oo yi kópu kada pini dê ye dini ghi n:ii ngê vyi ngópu, wod:oo nkîngê mbê knopwo, apê, Nyi lama daa ya, Yi tpódu nyo ntee pini dê, Lóma u pi yi p:uu mye t:a. Apê, Yinté pini módu pi d:uudpî kpaka. ³⁹ Yi kópu u l:êê dîy:o kada pini dê mbwa chedê yi chóó lee knopwo, Póól pini dê Sailas ye mb:aamb:aa mîmê

* **16:33:** Dpodo 16:15 * **16:37:** Dpodo 22:25

y:ee ngópu, mbwa k:oo yi chóó mē pw:ii dumo, yepê, Nyi lémi dê, U ntââ ala p:aani mb:aamb:aa ngê wadpo kuwo ngmê. ⁴⁰ Póól pini dê Sailas y:oo mbwa a kuwo ngópu, Lidiya u p:aa pee lee knopwo, u ngomo k:oo mî kee knopwo, Yesu u yoo y:i mî m:uu tumo, y:imê mē wêdêwêdê kalê tumo, yed:oo lee knopwo.

17

Póól pini dê Sailas Tesalonika u ngwo lee knopwo

¹ Póól Sailas y:oo Pilipay a kuwo ngópu, Ambipolis mî taa knopwo, yi ndini yé ngópu, Apoloniya mî taa knopwo, yi ndini mē yé ngópu, Tesalonika mî taa knopwo, Nju tpémi yi ngêpê ngomo kwéli doo kwo. * ² Póól ngê p:aani p:aani kópuni dpîmo a d:uud:uu, Tesalonika myimî d:uu ngê, lîme wo ngê ngêpê ngomo k:oo yi kee wo. Lîme wo pyile knî yi k:oo Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo yi kópu dyuu yi ngêédî doo a kpââ, u kakê mē ye doo chámêchámê. * ³ Yepê, Ala kópu dmyinê w:ee ngmê. Yepê, Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo wunê yi nuw:o ghi alanté doo a ya, apê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê pi ngmêwa a ngmidi, yi pini ngê dono wa a pyw:oo, wa vya ngmê, u kuwó dini ghi ngê amêdê pyidu. Yepê, Yi pini u pi ala ngwo nmye n:aa tpa pê. Yepê, U pi Yesu, pini n:ii ngê Chóó Lémi u komo kapî pyu yoo yi kópu yinê ntiye too. ⁴ Nju pi knî ngmê yi kópu ka kêlîmî mbê dniye, Póól pini dê Sailas yi p:uu kaa dniye, Kîdiki pi yilî yi k:ii, yélini

* **17:1:** 1 Tes 2:1-2 * **17:2:** Luukí 24:26-27; Dpodo 9:22

Chóó Lémi ka dnyimo ngêpê, ch:am ndîi knî ngmê mye yi k:ii, Póól pini dê Sailas yi p:uu mye kaa dniye.

⁵ Ngmênê Nju tpémi n:ii knî y:oo Yesu u kópu u wépi pwaa ngópu, ní:ee ye kaa ngópu, paambwi pyu dono knî ye ka dniye, yi mbodo dmi mye vyyuwo ngópu, yi p:aani tpémi yintómu yi pee kaa ngópu, dnyengi dnyeng:aa ndîi ngma a pwaa ngópu, Njeson u p:aa pee lee dniye. U yi y:e doo kwo, Njeson u ngomo keñe nmî pwââ, Póól pini dê Sailas nmo pw:ii dê, pi knî yi ngîma nmî kaa dê. ⁶ Ngmênê dêpê pyw:ee dumo, wod:oo Njeson Yesu u yoo knî ngmê yi k:ii mgîmî tumo, yi p:aani u kada pini knî ye ye níuw:o tumo, kada pini knî ye dpodombiy:e ye mbó dniye, yepê, Pini n:ii knî y:oo wee wee p:aani p:aani yi némi dmi dnyimo a dyede, mê miyó al:ii kêda lê, nmî némi dmi myaan:aa dyênê ngmê. *

⁷ Yepê, Yi pini dê Njeson u ngomo k:oo dpîmo ya. Yepê, Yi yéli y:oo Lóma tpémi yi king ndîi u kópu dyuu daa cháâcháâ ngmê, ngmênê u mo king u pi mu ka tpapê ngmê, u pi Yesu. * ⁸ Yi p:aani tpémi y:oo yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, Lóma tpémi ye nkîngê mbê dniye, dnyengi u ngwo kaa ngópu. ⁹ Kada pini knî y:oo Njeson ka kwo, Nyoo knî yi k:ii ndapî kéé yó. Kwo, Alanté dnyengi daamuwa ghê knomomê, ndapî nmye amêdê diyé. Kwo, Muwa ghê knomomê, ndapî nmye mēdaawa diyé. Wod:oo Njeson u pyipe knî yi k:ii yi ndapî kéé ngópu, yed:oo pwii dniye.

Póól pini dê Sailas Mbédiya u ngwo lee knopwo

* 17:6: Dpodo 16:20 * 17:7: Luukí 23:2

10 Yesu u yoo knî y:oo u yi y:e dêpwo kwo, Póól Sailas pw:oo dniye, wod:oo mgîdî dîni ghi n:ii ngê a ghay wo, Mbédiya dy:ââ dumo, y:i lee knopwo. Lîme wo yi k:ii y:i ye dyimê wo, Nju tpémi yi k:ii yi ngêpê ngomo k:oo mye kee dniye. 11 Tesalonika tpémi y:oo Yesu u kópu ntee mb:ii ngópu, Mbédiya tpémi y:oo yi kópu yinté daa mb:ii ngópu, ngmênê yi kópu dîni ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi gha dmi pywálî wo. U yi y:e doo kwo, Nmî lama yaa we, kópuni Póól ngê a tpaê té, ndê kópu dé ó daa ndê kópu dé, yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo wunê kópuni a d:êê tumo, dye ghi yintómu dnyimo a kpââ dé. * 12 Nju pi yilî Yesu u kópu ka kêlîmî mbê dniye, Kîdiki lémi ch:ama mye yi k:ii. * 13 Ngmênê Nju tpémi n:ii Tesalonika doo kwo dîni ghi n:ii ngê a ny:ee ngópu, apê, Póól ngê yi pini u kópu Mbédiya tpémi ye myemînê tpaê, wod:oo Mbédiya lee dniye, pi yilî yi mbodo dmi y:i mye vyuwu ngópu. * 14 Yesu u yoo y:oo Póól ntii kêpa até yi dy:ââ ngópu, ngmênê Sailas pini dê Timoti Mbédiya dpîmo a ya. 15 Póól pini n:ii knî y:oo ntii kêpa ngm:êê ngópu, liyé nkéli k:oo wo dniye, Aténi mî tee dniye, y:i mînê kuwo ngópu, yi yéli Mbédiya mê diyé dniye. Póól ngê yepê, Sailas pini dê Timoti ala ngwo a pwiyé dniye.

Póól ngê kópuni d:uu ngê, Aténi

16 Dîni ghi n:ii ngê Póól ngê Sailas pini dê Timoti Aténi doon:aa t:âât:ââ dê, u gha dono ngê pyodo, apê, Ala p:aani tpémi yi k:omo yâpwo daa ghêdê, apê, yi kópu ngê a nuw:o dê dyênê. 17 Wod:oo

* 17:11: Njon 5:39

* 17:12: Dpodo 13:50; 17:4

* 17:13:

Dpodo 14:19

Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo kee wo, Nju tpémi yi k:ii Yesu u kópu p:uu nipi dnye danê, myenté kn:aa yéli n:ii Chóó Lémi ka dnye ngêpê mye yi k:ii. Póól Aténi tpémi yi danêmbum têtê myedpîmo lêpî, pi knî yi k:ii myednyimon:aa danêmbum. ¹⁸ Kîdiki tpémi yi lama pini knî ngmê, Póól u k:ii nipi dnye danêmbum, yi yéli yi vy:o pi dyêêdî miyó doo ya, Epikudiyên yoo ngmê, Stókî yoo myomo. Pi ngmê knî y:oo apê, Kî pini mtye k:ii nmo ka danêmbum. Apê, Doo u lama ka danê. Pi ngmê knî y:oo apê, Kn:aa dyámê tpémi yi yâpwo dê yi p:uu nmo ka danêmbum. Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u dîy:o Póól Yesu p:uu ye doo danê, u pyidepyide p:uu ye myedoo danê. ¹⁹ Yélini y:oo lama pini yoo dnyimo y:enê, pi knî y:oo yi yéli ye Póól núw:o ngópu. Yi yéli y:oo kwo, Kópuni p:uu nye danê, nmî nuwo kwéli. ²⁰ Kwo, Kópu kamî n:ii chi vyi té, yi kakêmé nmo chámê ngi. ²¹ (Yi kópu vyi ngópu mu kópu u dîy:o Aténi tpémi yintómu knî y:oo kópu kamî ngmêdnyimo nyêm, wo y:i dnyimo chedêchedê dé.)

²² Yi yéli yi ngîma Póól ghêêdî wo, yepê, Aténi tpémi. Yepê, A lama ka tóó, yâpwo yilî ye nmye ngêpê té. ²³ Yepê, Ala p:aani nmyi yâpwo ka ngêpê têtê yilî nî módu, yi vy:o ngmênî módu, yi chêêpî kaa p:uu alanté d:êê ngópu, apê, Yâpwoni u pi nmî lama daa tóó. Yepê, Yâpwoni ka daa nmyi lama nmye ngêpê té, yi yâpwo u pi nmye mínî tpapê, u pi Chóó Lémi, pini n:ii ngê mbóó dyámê l:âmo doo, tpile yintómu yiné mye l:âmo ngê. ²⁴ Yepê, Daa ngomo k:oo a tóó, mu kópu u dîy:o mbóó dyámê yi kada pini. * ²⁵ Yepê, Doo u ntââ tpile

* **17:24:** Dpodo 7:48

u kwo daangmênmi y:oo, mu kópu u dîy:o tpile yilí yintómu yiné nmo wunê kuwo, ghê nmo yiné myewunê kuwo. ²⁶ Yepê, K:omo tpile pi dyêêdí daa ngmidi, ngmênê nmî kn:ââ mu ngmidi Chóó Lémi ngê yiné l:âmo ngê. Yepê, Chóó Lémi ngê pi dyêêdí yintómu yi wee u kwo yi wee u kwo dy:ââ too, kwéli wumê pyede, yi kéli ghi u nuw:o ngê mwiyé a pyw:ee too. ²⁷ Yepê, U yi u ngwo doo kwo, A ka pîdnya a vwuwo, pîdnyi nmy:uu nê, pêdê pyw:ee nêne. Yepê, Ngmênê Chóó Lémi daa kuughê wunê tóó, nmî nkîgh:ê chono a tóó. ²⁸ Yepê, Pi ngmê ngê ala kópu d:êê ngê, apê,

Wo daa vyílo, daapóno pyede,
myedaapóno m:ii té,
nmî ghê dmi myedaapê t:a.

Yepê, Nmyi vy:o pini ngmê ngê ala kópu mye d:êê ngê, apê,

Nmo my:oo tp:oo yoo.

²⁹ Yepê, Chóó Lémi nmî mí, yi kópu u l:êê dîy:o, nmo ntee dé, nmî Mí mye yinté pini, daa chêêpî ntee tpile, daa pi u kââ ntee tpile. Yepê, K:omo tpile pi u kââ silîpê ngê wanmyi l:âmo ngmê, nkól ngê wanmyi l:âmo ngmê, ngmênê nmî Mí daa yinté pini. * ³⁰ Yepê, Chóó Lémi ngê wunê kópu nmye dêpêngmê vvu, mu kópu u dîy:o nmyi lama dêpwo a ya, ngmênê ala ngwo nmyo yintómu nmye kîdí vii, u l:êê dîy:o nmyi kópu dono yilí a kuwo tóó. ³¹ Yepê, Chóó Lémi ngê wunê wo ngma a yó, wéni n:ii ngê pi yintómu ndêndê ngê wa kóté kwolo. Yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidi ngê, yi pini ngê yiné wa kóté kalé nmo. Yepê, Yi kópu nmî lama a tóó, mu

* **17:29:** Gen 1:27; Dpodo 19:26

kópu u díy:o Chóó Lémi ngê yi pini kpêênî a pyidu ngê. *

³² Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Yesu u pyidepyide u kópu ye yi vyu, woni knî y:oo Póól dnye yu-muyumu, woni knî y:oo kwo, Mu dini ghi ngê yenté kópu nmo m:uu dp:uu vyi. ³³ Wod:oo Póól ngê yi yéli a kuwo ngê. ³⁴ Pi knî ngmê p:uu kaa dniye, Yesu ka kélímî mbê dniye, yi vy:o pi ngmêdoo kwo, u pi Dayonisiyas, lama pini yoo yi kada pini ngmê. Pyââ yi vy:o my:oodoo kwo, u pi Damadîs.

18

Póól Kódin u ngwo doon:aa dpodo

¹ Póól ngê Aténi a kuwo ngê, Kódin loo. ² Yi p:aani Nju pi ngmê módu, u pi Akwila, yi pini Pontós Wee u kwo ta. Yi pini u kpâm u pi Pídisila, cha yi ngwo Yitali a ndê knopwo, mu kópu u díy:o Lóma tpémi yi king ndîî Kílódiyas ngê Nju tpémi l:êê too, yepê, Lóma a kuwo yó, kn:aa p:aani dmyinê lêpî. (Yesu m:aani n:ii ngê ta, m:ââ podoy:a mê chu mí loo, Nju tpémi y:oo Lóma u ngwo a kuwo ngópu.) ³ Póól ngê Akwila cha mí m:uu doo, yi ngomo k:oo u k:ii dnye ya, mu kópu u díy:o dpodo ngmidi p:uu dnye dpodo, tpile tp:oo too pee ngê dnyimo tpile lâmolâmo. * ⁴ Límé wo ngê Póól Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo dpîmo koko, Nju tpémi Kídiki tpémi yi k:ii Yesu p:uu y:i nipi dnyimon:aa danêmbum.

⁵ Dini ghi n:ii ngê Sailas pini dê Timoti y:oo Másídóniya Wee a kuwo ngópu, Kódin mí taa knopwo, Póól ngê u ndapî p:uu dpodo a kélî ngê,

* **17:31:** Njon 5:22; Dpodo 10:42 * **18:3:** 1 Kódin 4:12

dye ghi yintómu Nju tpémi ye dpîmo danêmbum, yipu, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidi ngê, wunê kî ta, u pi Yesu. * ⁶ Ngmênê Póól ka daa ng:aa mbê dniye, u kwo dnye kwopwepe, u kwo myednye peede tpapê, wod:oo Póól ngê u kpîdí u mbwo a ngópu, vyêêdí ngê, yepê, Chóó Lémi ngê pini n:ii a ngmidi ngê, yi pini dmye mb:ii ngmê. Yepê, Dp:ee Chóó Lémi u yoo njini. Yepê, Nmyi tupwó a kpîdí p:uu daadî ya. Yepê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê wa mb:ii nmyomomê, kîdmyongê yipe nê, nê kuu, nmyi chóó nmyo kn:ââ dé. Yepê, Wod:oo d:a kuwo nmyo, ala ngwo kn:aa yéli ye n:aa lêpî, yélini daa Nju tpémi. * ⁷ Wod:oo yi ngêpê ngomo a kuwo ngê, u chedê ngomo n:ii doo kwo, yi ngomo k:oo mî kee wo, pi knî ye y:i dpîmon:aa danêmbum. Yi ngomo chóó u pi Titiyas Njastas, daa Nju pi, ngmênê Chóó Lémi ka myedpîmo ngêpê. ⁸ Nju tpémi yi kada pini u pi Kîdisîpês. Yi pini mupwoknî nmî Lémi ka kêlîmî mbê dniye, Kódin pi yilí y:oo Yesu u kópu mye ny:ee ngópu, u kwo mye kêlîmî mbê dniye, Yesu u pi ngê mbwaa yi mbêmê mye yé ngópu.

⁹ Mgîdí ngmê ngê Póól até yedoo wóó. U wóó k:oo nmî Lémi ngê kwo, Namê nkîngê. Kwo, A p:uu danêmbum kidingê yé, a pi ye muchi tpapê. * ¹⁰ Kwo, Ala p:aani pi yilí a ka wa kêlîmî mbê dmi, yi kópu u l:êê díy:o ana a ngêêpî ngi, doo u ntââ pi ngmê ngê daawa vya ngi. ¹¹ Wod:oo Póól y:i doo ya, m:ââ n:êê ngmê d:umu ngmê Chóó Lémi u kópu p:uu doo ndiye kîgha dé.

* **18:5:** Dpodo 17:14-15 * **18:6:** Dpodo 13:46 * **18:9:** 1
Kódin 2:3

12 Dini ghi n:ii ngê Lóma tpémi y:oo Nkáliyó Kódin dy:ââ ngópu, Kídiki tpémi yi kada pini ngê u ngwo pyódu ngópu, yi dini ghi ngê Nju tpémi y:oo a kââdí ngópu, Póól mgîmî ngópu, Nkáliyó u ngópu kóté kalê ngópu. 13 Nkáliyó ka kwo, Mósisi ngê Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu n:ii a d:êê too, ala pini ngê u yi a kwo, Pi knî y:oo yi kópu dyuu kée y:e, daa yi dêêpî kópu dyuu mbêmê Chóó Lémi ka pîdny:oo ngêpê. 14 Póól ngê u yi doo kwo, Yi kópu nê wópu, ngmênê Nkáliyó ngê u dnye vyâ, Nju tpémi ye yepê, Nju tpémi. Yepê, Kî pini ngê kópu dono wongmê d:uu ngê, yepê, ye nmyi dnye dmi pîdí ny:oo. 15 Yepê, Ngmênê kópu dyuu u dîy:o, pi u pi u dîy:o, nmyi chóó nmyi l:êê ghi dmi u dîy:o u ngwo nmye nod:enod:e té, wod:oo yi kópu nmyi chóó moo lâmo yó. Yepê, Yinté kópu daangmanî lâmo. Yepê, Nê kuu. 16 Wod:oo kóté tédê pw:ii too. 17 Yélini Chóó Lémi ka dèdnye ngêpê, yi yéli y:oo Nju tpémi yi kada pini mgîmî ngópu, mye kpaka ngópu. Yi pini u pi Sosíténi. Nkáliyó ngê yi kópu yi módu, ngmênê ye daa kwódu ngê.

Póól Ántiyóka u ngwo mé diyé wo

18 Póól ngê u gha nmî Lémi ka d:ud:umbiy:e y:ângo, wod:oo Nju tpémi yi kópu ngmê d:uu ngê, yi kópu u l:ii yi t:ângo, nkéli mbwaa wain kpîpî ngê, mbodo mgamê kwólu, myedêpê châpwo. Wo yilí Kódin doo ya, Yesu u yoo vy:o, wod:oo Akwila cha yi k:ii kada a y:ee ngópu, Sénkîdiya lee dniye. Yi p:aani Póól ngê u mgamê yimênê ngêêdí, mbodo a châpwo, mbwaa mye ndâ. 19 U kuwó dini ghi ngê liyé nkéli k:oo wó dniye, Epeso mî tee dniye, Póól Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo mî kee wo, yi

tpókni yi k:ii Yesu p:uu dnyen:aa danêmbum. * 20 Yi yéli y:oo kwo, Dye ghi daadî ng:ii mwiyé mî ya kmêle. Ngmênê Póól ngê yepê, Kêle. Yepê, Doo u ntââ. 21 Yepê, Chóó Lémi ngê a ka yinê wa vyi, u ngwo amênê diyé. Wod:oo Póól liyé nkéli k:oo wo wo, Epeso a kuwo ngê, Akwila cha y:i myedê kuwo doo. *

22 Póól dini ghi n:ii ngê Sisadiya mî tee wo, Njedusalem mî loo, Yesu u yoo y:i mî módu, Ántiyóka u ngwo mê diyé wo. 23 U kuwó dini ghi ngê Ántiyóka mêtê kuwo ngê, Nkalásiya Wee u kwo loo, p:aani p:aani dpîmo taataa, Yesu u yoo dpîmo wêdêwêdê kîgha dé, u kuwó dini ghi ngê Pîdichiya Wee u kwo yinté mye loo.

Apolosa u danêmbum

24 Nju pi ngmê, u pi Apolosa, pini n:ii Aleksándîdiya ta, yi pini Epeso loo. Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo kópuni d:êê tumo, Apolosa u lama yi kópu mb:aamb:aa ngê dnyimo ya, yi kópu knî yi p:uu pi knî ye mb:aamb:aa ngê dpîmo dêêpî. 25 Nmî Lémi u kópu dyuu u lama doo kwo, yi kópu dyuu u nuu u kópu dyuu, pi knî ye mb:aamb:aa ngê dpîmo tpapê dé, ngmênê yi pini daa Yesu u pi ngê mbápitísîm kalê ngópu, wunê Njon ngê yoo ntee dpîmo a mbápitísîm kîgha dé, yi pini yinté mye mbápitísîm kalê ngópu. * 26 Apolosa daa nkîngê mbê wo, Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo Yesu p:uu danêmbum kn:ââ yi chópu. Dini ghi n:ii ngê Akwila cha y:oo u kópu dyuu ny:ee ngópu, yi

* 18:19: Dpodo 17:17 * 18:21: Lóma 1:10; 1 Kódin 4:19; Njems 4:15 * 18:25: Dpodo 19:3

chóó yi ngomo k:oo núw:o ngópu, Chóó Lémi u kópu p:uu u nuw:o yimîmê wáti ngópu. ²⁷ Apolosa ngê u yi doo kwo, Kîdiki nî lê, wod:oo Yesu u yoo n:ii Epeso doo kwo, pwweepwee pee ngmê d:êê ngópu, Apolosa u kakêmê y:i chámê ngópu, Apolosa ka y:ee ngópu. Apolosa dini ghi n:ii ngê Kîdiki Wee u kwo mî tee wo, yi pwweepwee pee u mbwó knî ye y:ângo. Kîdiki doo ya, Yesu u yoo mb:aamb:aa ngê doo ngêêpî, yélini Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê. * ²⁸ Nju tpémi yi kópu dyuu dpîmo vyee dé, yipu, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, vyîlo yi Yesu. Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo kópuni wunê a d:êê tumo, Apolosa ngê pi knî yi ngêêdî dpîmo a kpââ dé, Yesu u kópu yinté ndê kópu ngê ye dpîmo pyépi. *

19

Póól ngê Epeso kópuni d:uu ngê

¹ Dini ghi n:ii ngê Apolosa Kódin doo ya, Póól ngê Pîdichiya Wee a kuwo ngê, Epeso mî ta. * ² Yesu u yoo y:i ngmê módu, ye póó wo, yepê, Dini ghi n:ii ngê Yesu ka munmye kêlîmî mbê dniye, Chóó Lémi ngê u Ghê Dmi nmye a kpo? Kwo, Chóó Lémi u Ghê Dmi u pi awêde dpî ny:oo. * ³ Póól ngê yepê, Lónté mbápitîsîm yinmyinê ngee ngópu? Kwo, Njon ngê wunê pi ntee dpîmo mbápitîsîm kîgha dé, yinténi yino ngópu. ⁴ Póól ngê yepê, Yélini y:oo yi dono dnyimo kéké dé, Njon ngê vyîlo yidpîmo mbápitîsîm kîgha dé. Yepê, Yisîléli tpémi ye ala kópu dpîmo

* **18:27:** 2 Kódin 3:1; Kílosa 4:10 * **18:28:** Dpodo 9:22 * **19:1:** 1 Kódin 3:6 * **19:2:** Dpodo 2:38; 8:15-16

tpapê, yipu, Pini n:ii a kuwó wunê kwo, yi pini ka dpî kélîmî mbê dmyeno. Póól ngê yepê, Nmî lama ka tóó, yi pini u pi Yesu. * ⁵ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Póól ngê Yesu u pi ngê mbápitísîm kalê too. ⁶ Póól ngê kóó dê yi mbêmê doo yiyé dê, Chóó Lémi u Ghê Dmi yi pwo doo a wupwo, kn:aa dyámê dnye ngê kn:aa dyámê dnye ngê dnye mbumu, Chóó Lémi u komo myednye kapî. * ⁷ Yi yéli yintómu y:a mê miyó.

⁸ D:ââ pyile knî yi k:oo, Póól Nju tpémi yi ngêpê ngomo k:oo dpîmo koko, pi knî yi k:ii nipi dnyimo danêmbum, mywenemywene ngê kêê ye dêpê t:ângo. U yi u ngwo doo kwo, Pi knî y:oo pêdê w:ee y:e, Pini n:ii Chóó Lémi ngê nmî kada a kââ, yiné adî y:enê nmo, yi pini u pi Yesu. ⁹ Ngmênê ngmê knî y:oo Póól u dnye daa ny:ee ngópu, u kwo daa kélîmî mbê dnye, Yesu p:uu kópu dono pi knî yi ngîma yilí vyi ngópu, wod:oo Póól ngê a kuwo too, Yesu u yoo yi k:ii pwii dniye. Wo yintómu knî yi k:oo Tidanas u ndiye ngomo k:oo Póól dpîmo koko, pi knî yi k:ii y:i nipi dnyimo danêmbum. * ¹⁰ Póól ngê Epeso m:ââ miyó ndî. Nju tpémi, Kídiki tpémi, Esiya Wee u kwo yélini doo kwo, yi yéli y:oo Chóó Lémi u kópu u ngwo ny:ee ngópu.

Yesu u pi ndî ngê u ngwo pyodo, Epeso

¹¹ Póól ngê Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê mb-wudu yilí dpîmo chap. * ¹² K:omo tpile Póól p:aani p:aani dêdpîmo lêpî, ngmênê pi knî y:oo u kpídî dmi u kwo dnyimo a ny:ee dé, pwopwokopwe knî ye

* **19:4:** Mát 3:1-2,11 * **19:6:** Dpodo 2:4; 8:17; 10:44,46 * **19:9:** 2 Kódin 6:14-18 * **19:11:** Dpodo 14:3

dnyimo ñeñe dé, yed:oo yi pwopwokopwe knî dnyimo pyiyépyiyé, kmênani pi knî y:e dnyimo kwo, yi yéli myednyimo a kuwokuwo dé. * 13-14 Nju pi knî ngmê yi wee u kwo p:aani p:aani dnyimon:aa lêpî, pi knî yi kmêna yoo dnyimo ngm:ii kîgha dé. Pi mbwémi pyudu knî yinté kmêna dnyimo ngm:ii kîgha dé, yi mî u pi Sepa, Nju tpémi yi kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngmê. Yi mbwémi knî y:oo apê, Yesu u pi ngê kmêna paa ngm:ii kîgha téme, wod:oo kmêna ngmê ka vyî ngópu, kwo, Póól ngê pini n:ii u pi nmo a tpapê, Yesu, kwo, yi pini u pi ngê ye pini a kuwo ngi. ¹⁵ Ngmênê yi kmêna ngê yepê, Yesu a lama, Póól u pi nî nyongo, ngmênê nmyo ló yéli? Yepê, K:omo ngê Yesu u pi dmye vyî ngmê. Yepê, Yesu ka dmy:oonngê kêlímí mbê dniye, u wêdêwêdê nmyi mênê daa tóó. * ¹⁶ Pini n:ii yi kmêna ngê doo mbêpê kîgha, yi pini ngê vya too, yi kpîdí a chaa too, u ngomo k:oo ngm:ii kalê too, wod:oo mbêpê dniye. ¹⁷ Nju tpémi y:oo yi mo yi kópu daa ny:ee ngópu, ngmênê Epeso pi yintómu knî y:oo mye ny:ee ngópu, nkîngê mbê dniye, nmí Lémi Yesu u pi ndîi ngê u ngwo pyódu ngópu.

¹⁸ Yesu u yoo y:oo yi tîdê mbwó knî ye yi dono yu dnyimon:aa a yémî dé. ¹⁹ Pini n:ii knî y:oo pipi kópu knî yi mbêmê dono mwiyé dnyimo d:uud:uu, yi kópu kpîpî ngópu, yi pipi kópu u puku dmi a ñuw:o tumo, pi knî yi ngópu mî nk:êê tumo. Yi puku dmi yi pywuu a pyw:ee tumo, a kââdí ngópu, ndapî yintómu limo yono yono y:a. (50,000) * ²⁰ Yi kópu knî yi mbêmê Yesu u yoo dpîmo kaakaa, ndîi

* **19:12:** Dpodo 5:15 * **19:15:** Mak 1:24,34 * **19:19:** Deut 18:10-12

ngê u ngwo dpîmo pyodopyodo.

Epeso tpémi Póól ka u ngwo nod:e dniye

²¹ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê u yi doo kwo, Másídóniya Wee u kwo ní lê, Kídiki Wee u kwo my:aa lê, u kuwó dini ghi ngê Njedusalem u ngwo p:aan:aa lê, yi ndini p:aa yé, Lóma p:aan:aa lê. *

²² Wod:oo u ngêêpî pyu dê, Timoti pini dê Edastas, u kada kaa doo, Másídóniya dy:ââ doo, chóó ngmênê Esiya Wee u kwo doo ya.

²³ Yi dini ghi ngê Yesu u kópu u l:êê dîy:o kópu ndîê Epeso ngmê pyodo. * ²⁴ Epeso tpémi yi yâpwo u pi Atémîs, u ngomo ndîê y:i ngmêdoo kwo. Pi ngmê ngê yi ngomo u kââ tp:oo silîpê ngê dpîmo l:âmol:âmo dé, pi knî y:oo u nkwo u kwo dnyimo pywupwi dé. Yi pini u pi Dîmitîdiyás. U dpodo pyu knî yi k:i:i yi dpodo p:uu ndapî ndîê yilî dnyimo kmênêkmênê. ²⁵ Yi pini ngê u dpodo pyu yoo a danê ngê, yélini yinté dpodo p:uu myednyimo dpodo, yi yélini myedê danê ngê. Yepê, A léma. Yepê, Nmyi lama ka tóó, ala dpodo p:uu ndapî ndîê yuno kmênêkmênê. ²⁶ Yepê, Kópuni Póól ngê a d:uud:uu, mb:aamb:aa ngê nmyi lama mye tóó. Yepê, Póól ngê ala kópu a tpapê, apu, Pi ngê yâpwoni kîlî a l:âmol:âmo, yini daa yâpwo njini. Yepê, Pi yilî Póól ka dê kêlîmî mbê dmi, daa Epeso tpémi yi mo dê kêlîmî mbê dmi, ngmênê Esiya Wee u kwo tpémi mye yi k:i:i myaa kêlîmî mbê dmi. * ²⁷ Yepê, Ala dpodo dpî dyênê, pi knî y:oo tpile nmo daamuwa pwila ngmê. Yepê, Ala kópu mye ny:ee yó. Yepê, K:omo tpile Esiya tpémi yintómu Atémîs ka a ngêpê

* **19:21:** Lóma 1:13

* **19:23:** 2 Kódin 1:8

* **19:26:** Dpodo

17:29

té, kn:aa p:aani tpémi u kwo mye ngêpê té, ngmênê Atémîs u pi tédê ngê wa pyódu, u ngomo ndîi k:omo tpile ngê amye pyódu.

²⁸ Dini ghi n:ii ngê pi knî y:oo yi kópu ny:ee ngópu, Póól ka nod:e dniye, wod:oo kââ kn:ââ chaa ngópu, apu, Atémîs nmî yâpwo njino! ²⁹ Epeso pi yilî yi yéli yi pee ghê dniye, Másîdóniya pi miyó mgîmî ngópu, p:êê kpo núw:o dumo, Póól u pyipe dê, yi pi dê Nkayas pini dê Adistakas. * ³⁰ Póól ngê u yi doo kwo, Pi knî ye kópu ngmên:uu vyi, ngmênê Yesu u yoo y:oo kwo, Apuu! Kidingê ní. ³¹ Yi wee u kada pini knî ngmê, yélini Póól u pyipe yoo, pi u kwo dy:ââ ngópu, kwo, P:êê kpo kidingê nê. ³² Yi p:êê kpo dnyengi ndîi ngmê kaa ngópu, yi ngwo pi ka ng:aa dêpwo ya, ngmê knî y:oo kópu ngmêdnye tpapê, kââ paa dnye t:emî, woni knî y:oo kópu m:uu dnye tpapê, kââ paa myednye t:emî, mu kópu u dîy:o pi yilî yi lama dêpwo ya, Lukwe dîy:o nipi dp:o wó. ³³ Kópuni u dîy:o dnye kââ u nt:u kópu Nju pi ngmê Aleksândê ka adî vyi ngmê, wod:oo Nju tpémi y:oo núw:o ngópu, pi knî yi ngîma mîné kaa ngópu, kwo, Ala kópu ye dpî vyi ngi, Nmî kuu dé, wod:oo kóó ntênê ye kââ, yepê, Epeso tpémi. ³⁴ Ngmênê dini ghi n:ii ngê mya ngópu, apê, Kî Nju pi, wod:oo kââ kn:ââ mê chaa ngópu, kópu mu ngmîdi mîdnye tpapê, apu, Atémîs nmî yâpwo njino! Atémîs nmî yâpwo njino! Yinté dnye kââ, kââdî liy:aa miyó mî loo.

³⁵ U kuwó dini ghi ngê Epeso tpémi yi kada pini, pini n:ii Lóma lede knî y:oo kada pini ngê wunê a pyódu ngópu, yi pini até yi ghêédî wo, wod:oo

* **19:29:** Dpodo 27:2

yoo mbwódo yaa wo. Yepê, Epeso tpémi. Yepê, Nmyi dnyengi munto. Yepê, Pi yintómu yi lama ala kópu ka tóó, Epeso tpémi Atémís u ngomo ka mb:aamb:aa ngê a vwuwo té, yâpwo chêêpîni mbóó p:uu a ghay wo, u kwo mye vwuwo té. ³⁶ Yepê, Pi ngê yi kópu nmo daawa a wópu. Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o mb:aamb:aa ngê dmyinê ya, nmyi mbodo l:âmo dmi kîdnyimê a ngêpangêpa. ³⁷ Yepê, K:omo tpile ala pini dê y:oo nmî yâpwo u ngomo k:oo tpile daa ngmê t:âmo ngópu, nmî yâpwo p:uu dono kópu myedaangmê vyi ngópu, ngmênê al:ii até dmyinê núw:o d:oo. ³⁸ Yepê, Dîmitîdiyas u dpodo pyu knî yi k:ii pi ngmê p:uu yi d:uu kópu ngma t:a, yepê, kóté tédê dpî núw:o y:e, kada pini knî yi ngîma noko dp:uu vyi y:e. ³⁹ Yepê, Kópu nmyi mênê m:uu adî ya knomomê, ye pi yintómu anê dono, yi kópu nipi paa l:âmo koo. ⁴⁰ Yepê, Lóma tpémi y:oo ala kópu awêde a tpaê ngmê, Epeso tpémi yi mênê dêêpî daa tóó, yepê, yed:oo wa kpada nmo. Yepê, Ala dnyengi ndîi u nt:u kópu daa tóó. Yepê, Lóma tpémi ye ló kópu ngmanmî vyi? ⁴¹ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ye vvu, yoo yi p:o p:o mê dy:ââ too.

20

Póól Epeso a ndê wo, Kîdiki u ngwo mê diyé wo

¹ Dini ghi n:ii ngê dnyengi pwaa wo, Póól ngê Yesu u yoo a danê ngê, mê wêdêwêdê kalê too, nd:uu ye vvu, wod:oo kada a y:ângo, liyé nkéli k:oo wo wo, Másídóniya mî tee wo. ² Yi wee u kwo p:aani p:aani dpîmo lêpî, Yesu u yoo dpîmon:aa wêdêwêdê kîgha dé. U kuwó dini ghi ngê liyé nkéli k:oo y:i mê wo wo, Kîdiki u ngwo mî tee wo. ³ D:ââ pyile nt:ââ

ngê, y:i doo ya. Póól ngê u yi doo kwo, Nju tpémi yi k:ii nkéli k:oo nipi nmî wo dmi, Njedusalem naa tédê nipi nmî lee dmi, ngmênê dini ghi n:ii ngê nyongo, apê, Nju tpémi y:oo a vye u dy:oo kédê chápwo ngmê, apê, nkéli k:oo mbywémî wa kée nê, wod:oo yi nkéli k:oo mēdaa wo wo, u mo nkéli k:oo mē wo wo, Másídóniya mîmî tee wo. ⁴ U pyipe pyudu knî yi k:ii lee dniye, Sopata ngmê, Pidas tp:oo, Mbédiya pi, Nkayas myomo, Ndêêpi pi, Adistakas pini dê Síkandas pyolo podo, Tesalonika pi dê, Tikikas pini dê Tîdopimas limo wono, Esiya pi dê, Timoti pii, Lisitîda pi. * ⁵ Póól ngê yepê, Nmî kada dmyinê kwo, Tîdówas dmyinên:aa t:âât:ââ nmo. ⁶ Mbîdédi Pywápê Ngmê u Naa u kuwó dini ghi ngê liyé nkéli k:oo nmî wo dniye, Pilipay nmo kuwo ngê, liyé nkéli k:oo wo limi nmî chedê ngê, Tîdówas u ngwo nm:uu tee dniye, y:i nmee ya, wiki ngmê.

Póól ngê pi mgêmî wó u ngwo t:ângo, Tîdówas

⁷ Lîme wo ntumokwodo, kâadî dini ghi n:ii ngê gho, nipi nmo wó, u yi nmo doo kwo, Nté nipi nmî ma, Yesu ngê mbîdédi ntee puwâ, wain p:uu ndiye pyu knî ye ntee y:ângo, yinté kópu my:oonmî d:uu. Póól nmo doo danêmbum, danêmbum daa yó, mu kópu u díy:o apê, Mââ mw:aandiye paa anê y:oo. ⁸ Mudu ngomo ghi k:oo, kwéli nmee danêmbum, lam yilî doo pîpî. ⁹ Pi mgêmî nmî vy:o ngmêdoo kwo, u pi Yutikas. Yi pini windówa t:âmo doo ya, Póól y:i doo ng:aang:aa, wod:oo dpîîdpîî kn:ââ chópu. Póól doo danêmbum, mgîdí núknînúknî p:uu dini ghi yi yó, wod:oo Yutikas ngiy:a wo, yi

* **20:4:** Dpodo 19:29; 21:29; Epeso 6:21

ngomo dyêêdî pyoloni ghi k:oo mênê ghay wo, têpê mbêmê mê dyimê wo. Yinmo ngêêdî, nê ngmênê, Dê pw:onu. ¹⁰ Wod:oo Póól mbêpêmbêpê a ghêpê wo, u pwo dpî wo, dpodombiy:e mgîmî ngê, nmopê, Kîdmyimê nuw:onuw:o, ghê ka t:a. ¹¹ U kuwó dini ghi ngê Póól tââ mê kee wo, mbîdédi puwâ, pi knî ye y:ângo, ma ngópu. Póól ye modoo danêmbum, u dí kââdî mênê kee wo, wod:oo a kuwo too. ¹² Pi mgêmîni mînê ghay wo, p:o adê ñuw:o ngmê, wod:oo yi gha dmi mb:aamb:aa ngê mê pyodo.

Póól ngê Tîdówas ndini a yó, Militas u ngwo loo

¹³ Mgîdî vy:o Póól ngê nmopê, A kada ghê dmyeno, nkéli k:oo wo dmyeno, dêdê nînê lèpî, Asos dmyinên:aa t:âât:ââ nê. ¹⁴ Dini ghi n:ii ngê Póól ngê Asos mî m:uu nmoo, nmî p:uu y:i mê kele, nkéli k:oo u k:ii m:oo wo dniye, yi ndini nmî yó, Mitilini nm:uu tee dniye. ¹⁵⁻¹⁶ Yi ndini m:oo yó, u kuwó wéni ngê Kiyos nm:uu tee dniye. Womumo Epeso dpîpî tee dniye, mu kópu u dîy:o Póól ngê u yi dêpwo kwo, Esiya Wee u kwo mgî nî puwâ, apê, lîmîlîmî ngê Njedusalem nî lê, apê, Péntikos u wo a kada wa d:ii. Yi kópu u l:êê dîy:o Epeso dpîpî tee dniye, ngmênê Samos nm:uu tee dniye, u kuwó wéni ngê Militas nm:uu tee dniye.

Yesu u yoo ye Epeso, Póól ngê nd:uu u ngwo ye mênê vyyu

¹⁷ Póól ngê pi ngmê Epeso dy:ââ ngê, kwo, Yesu u yoo yi kada pini yoo ala Militas a pwiyé dniye. ¹⁸ Dini ghi n:ii ngê taa dniye, yepê, A mbwó yoo. Yepê, A dpodo kn:ââ Esiya Wee u kwo dini ghi n:ii ngê nî chópu, u dí Epeso mênên:aa

kuwo ngê, yepê, kópuni noo d:uud:uu dé, yi kópu nmyi lama mb:aamb:aa ngê ka pyede. ¹⁹ Yepê, Lémilémi ngê kêê dîp:ê t:ângo, a yoo yi l:êê dîy:o nîmo mbê, yepê, k:omo tpile a yoo y:oo a vyee u dy:oo dnyimo a châpwo, ngmênê nmî Lémi u dpodo p:uu mênîmo dpodo. ²⁰ Yepê, Pi knî yi ngîma ntee noo danêmbum, nmyi p:o nmyi p:o yinté nmye myenoon:aa danêmbum. Yepê, Kópuni knî y:oo a ngêêpî nmyo, yi kópu yilî yintómu nmye kînî vyu, myedêpêngmê wópu ngê. ²¹ Yepê, Pi yintómu knî ye yenê, Nmyi dono yilî yi l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê wa kpada nmyo. Yenê, Nmyi dono kéé tóó, yi yuu Chóó Lémi ka a y:ee tóó. Yenê, Nmî Lémi Yesu Kédisu ka dmyinê kêlîmî, yinê wa ngee nmyo.

²² Póól ngê yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê até dê dy:ââ nê, Njedusalem n:aa lêpî, a lama daa tóó ló kópu y:i a nga angmamî pyódu. * ²³ Yepê, P:aani p:aani nîmo lêpî, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê a ka dpîmo tpapê, Mu dini ghi ngê dono anyinê pyw:oo, mbwa k:oo wa km:êê ngi. * ²⁴ Yepê, K:omo tpile wanî pw:onu, ngmênê nmî Lémi Yesu ngê dpodoni a ka a kpo, nîmo, Yi dpodo nî chedê. Yepê, Yi dpodo alanté, pi knî ye ala kópu mb:aa u tpapê, Chóó Lémi ngê u yi a kwo, Nî ngee té. *

²⁵ Yepê, Dye ghi daadîi nmyi vy:o noon:aa paa, munmyenê, Chóó Lémi u dnye dmyinê nyêm, yinê ada a y:enê nmyo. Yepê, Ngmênê ala ngwo nînê kuwokuwo nmyo, daamunmyi m:uu nê. ²⁶ Yepê, Ndé kópu nmye ngmên:aa tpapê, Nmyi vy:o pini ngmê ngê Chóó Lémi u maa wa kn:aadi knomomê, chóó

* **20:22:** Dpodo 19:21 * **20:23:** Dpodo 21:11 * **20:24:** 2 Tim 4:7

kn:ââ, nê kuu. ²⁷ Yepê, Mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê kópu yilî n:ii yi dîy:oo a châpwo too, yi kópu yilî nmye kîní vyu, dèp:angmê wópu ngê. ²⁸ Yepê, Nmyi chóó nmye dmyinê a vyuwo, Chóó Lémi u yoo ye mb:aamb:aa ngê myedmyinê vyuwo, yélini tp:oo u wêê ngê pwila ngê, yi yéli chóó u yoo ngê u ngwo pyódu ngê. Yepê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê yi yéli yi y:ey:ee pyu ngê yinê pyódu nmyoo. * ²⁹ Yepê, Ye mb:aamb:aa ngê dmyinê vyuwo, mu kópu u dîy:o a kuwó kêêmî kapî pyu yoo adnya a lêpî, Yesu u yoo yi némi dmi adnyin:aa dyede, yi kêlîmî wamye dyênê ngmê. * ³⁰ Yepê, Myenté, yepê, nmyi vy:o pini knî y:oo yinté kópu knî my:oowa d:uu ngmê, daa ndêndê kópu yilî amyidnyi tpaê, u yi y:e adî kwo, Yesu u yoo kn:aa máádi p:uu nmî núw:o té. ³¹ Yepê, Nmye mb:aamb:aa ngê dmyina a vyuwo. Yepê, Ala kópu dmyinê nuw:onuw:o, nmyi nuwo kêdangê kuwo, m:ââ pyile knî yi k:oo, w:êênî nmye noo dêêpî, mgîdî vy:o nmye myenoo dêêpî, nmyi l:êê dîy:o myenîmo mbê.

³² Póól ngê yepê, Ala ngwo nînê kuwokuwo nmyo, Chóó Lémi nmye ada a vyuwo. Yepê, Kópuni nmo a kpo, nmye kîné vyu, yepê, yi kópu ngê yinê wa wêdêwêdê kalê nmyo. Yepê, Dye ghi yintómu yi kópu dyuu dmyinê vyílîvyílî, yed:oo kópu mb:aa n:ii Chóó Lémi ngê u yoo njini ngê wa d:uu, yi kópu nmye wamye d:uu. * ³³ Yepê, U ya a nga dêdpîmo kwo, Pi ngê ndapî a ka ngma a kê ngê, ó kpîdí a ka my:oo a kê ngê. ³⁴ Yepê, Nmyi lama ka tóó, a chóó a kêê dê y:e noo dpodo, yepê, yi tpile yilî u ngwo ní

* **20:28:** 1 Pita 5:2-4 * **20:29:** Mát 7:15 * **20:32:** Kílosa 1:12; 2:7

kmênê ngê, yélini a p:uu doo ya yi tpile yilí my:aa kmênê ngê. * ³⁵ Yepê, Dye ghi yintómu dpodom-biy:e noo dpodo, pwopwokopwe yoo noo ngêêpí dé, mu kópu u díy:o ala kópu nmî Lémi Yesu ngê vyu, Pini n:ii ngê tpile wa ngî té, u gha mb:aamb:aa ngê wa pyódu, ngmênê n:ii ngê u tpile wa yêê, yini u gha Chóó Lémi ngê d:ud:umbiy:e mb:aamb:aa ngê wa pyódu. Póól ngê yepê, Dmyinê a nj:ii nê, ntee noo dpodo, yinté myedmyiné dpodo, pinté yoo myedmyiné ngêêpí dé.

³⁶ Dini ghi n:ii ngê Póól ngê danêmbum a kélí ngê, wod:oo yi mbodo dmi ngê ghê dniye, nipi dnye ngêêpê. ³⁷ Wod:oo dnye mbê, nt:uunt:uu vyêpívyêpí u ngwo dóo tumo. ³⁸ Kópuni Póól ngê ye vyu, yepê, Daamunmyi m:uu nê, yi kópu ngê yi gha dmi d:ud:umbiy:e yiné dyênê ngê. Wod:oo lee dniye, Póól ngm:êê ngópu, nkéli k:oo mî ché ngópu. *

21

Póól Njedusalem u ngwo loo

¹ Nd:uu ye nm:uu vyu, wod:oo kada nmo y:ângo, Kosí nm:uu tee dniye. Womumo Lodési nm:uu tee dniye, yi ndini nmî yó, Patada nm:uu tee dniye. ² Nkéli y:i ngmênmi módu, Pênisiya doo lêpí, wod:oo yi nkéli k:oo nmî wo dniye, kada nmo y:ângo. ³ Dini ghi n:ii ngê Saipîdís nmî módu, yi pí daa tee wo, nmî kuwa kwólu, Sidiya Wee u nkígh:ê nm:uu lee dniye, Taiya nm:uu tee dniye, p:aani n:ii tpile gh:ay ngópu. ⁴ Yesu u yoo vy:o píni knî y:i ngmênmi módu, yi k:ii nmee ya, wiki ngmê. Yi yéli y:oo Chóó

* **20:34:** Dpodo 18:3; 1 Tes 2:9 * **20:38:** Dpodo 20:25

Lémi u Ghê Dmi mbêmê ala kópu a w:ee ngópu, apê, Njedusalem tpémi y:oo Póól ngê dono kópu angmêmî d:uu ngmê. Yi kópu a w:ee ngópu, wod:oo Póól ka vyi ngópu, kwo, Njedusalem n:uungmê nî. ⁵ Dini ghi n:ii ngê yi wiki nmo kêlî ngê, kada nmo y:ângo, Yesu u yoo yintómu yi kpâm gheegheema yi k:ii nkéli chedê mî dy:ââ nmo. Tii vyuwo nmî yi mbodo dmi ngê nm:uu ghê dniye, y:i nmeen:aa ngêpê. ⁶ Wod:oo nd:uu noko nmî vyu, nkéli k:oo nmî wo dniye, yi yéli yi p:o mê diyé dniye.

⁷ Taiya nmo kuwo ngê, Tpolîmas nm:uu tee dniye, Yesu u yoo y:i m:uunmî módu, yi k:ii nmee ya, wo ngmidi. ⁸ Womumo kada mono y:ângo, Sisadiya nm:uu tee dniye, Pilipi u ngomo k:oo nmeen:aa kwo, pini n:ii ngê Samédiya tpémi ye Yesu u kópu yinê núwo. Pini n:ii pyudu knî Njedusalem a ngmidi tumo, yi Pilipi yi yéli yi piini. * ⁹ Tp:oo módó kwodo páádi doo kwo, n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo kapî. * ¹⁰ Wo pyile páádi y:i nmî chedê ngê, Chóó Lémi u komo kapî pyu ngmê ta, Njuda Wee u kwo a ndê wo, u pi Akapas. * ¹¹ Nmo até yedê loo, Póól u mbalêti a ngêêdî, chóó kóó yu u ngwo kudu too, nmopê, Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ala kópu da vyi, apu, Ala mbalêti chóó Nju tpémi y:oo Njedusalem alanté wa kudu ngmê, kn:aa yéli ye wa y:ee ngmê. * ¹² Yi kópu dini ghi n:ii ngê nmî nyongo, Póól ka kwonmo, Munmîkó Njedusalem kidingê nî. ¹³ Ngmênê Póól ngê nmopê, Lukwe dîy:o nmye mbê té? Nmopê, Lukwe dîy:o nmye nkîngê kîgha nê? Nmopê, K:omo tpile wa

* **21:8:** Dpodo 8:5,40; 6:5 * **21:9:** Dpodo 2:17 * **21:10:**
Dpodo 11:28 * **21:11:** Dpodo 21:33

kudu nê, Njedusalem, wamye vya nê, nmopê, u ntââ nmî Lémi Yesu u pi ngê amy:aa pw:onu. *

¹⁴ U nuw:o l:âmol:âmo ngê nmî dêê dniye, wod:oo yi kópu u kwo dpîpîmu vyu, kwonmo, Chóó Lémi ngê kópuni u yi a kwo, yi kópu paa pyaa we.

¹⁵ U kuwó dini ghi ngê nmî tpile nmî wiye too, Sisadiya nmo kuwo ngê, Njedusalem nmî lee dniye. ¹⁶ Yesu u yoo vy:o pini knî ngmê y:oo Njedusalem mínê kuwo nmoo. Pi ngmê u ngomo k:oo y:i nmeen:aa kwo, yi pini u pi Nmason, Saipîdîs pi. Yi pini Yesu u yoo vy:o ló dini a ghê wo.

Póól ngê Njems u ngwo módu, Njedusalem

¹⁷ Dini ghi n:ii ngê Njedusalem nmî taa dniye, Yesu u yoo y:oo mb:aamb:aa ngê a chipé nmoo.

¹⁸ Womumo mw:aandiye Póól u k:ii Njems ka nmî lee dniye, Yesu u yoo yi kada pini yintómu y:i myednye kwo. ¹⁹ Póól ngê kwuno too, u dpodo u danêmbum yi ngêêdî adê nt:o. Chóó Lémi ngê kn:aa dyámê tpémi yi vy:o kópu yilîni yintómu u ngwo mínê d:uu too, yi danêmbum yi ngêêdî vyîlo yedê nté ngê. *

²⁰ Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Chóó Lémi dnye chaa kígha. Póól ka kwo, Nmî mbwó. Kwo, Nmî gha dmi mb:aamb:aa ngê dê pyódu, ngmênê kópu ngmê anmî nuw:onuwo. Kwo, Ala kópu lama a tóó. Kwo, Nju tpémi yilî tp:oo témi tap Yesu u yoo vy:o kí ghê dniye. Kwo, Mósisí ngê dêêpî kópuni d:êê too, yi yéli y:oo yi kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a cháâcháâ ngmê. ²¹ Kwo, Nmodo p:uu ala kópu ny:ee ngópu, apê, Nju tpémini kn:aa

* **21:13:** Dpodo 20:24 * **21:19:** Dpodo 15:12

dyámê pee p:uu wumê pyede, Póól ngê yi yéli ye yipu, Mósisi u dêêpî kópu dyuu kée tóó, nmyi l:êê ghi dmi mye kée tóó, nmyi tp:ee yoo yi p:uu Chóó Lémi u l:ii namungê t:oo. Kwo, K:omo tpile yi kópu dipi vyi too, ngmênê yélini Yesu ka daa kélímî té, yi nuw:o dmi yinté a tóó, u yi y:e a kwo, Nyi nmî vy:a. ²² Kwo, Dini ghi n:ii ngê yi lama wa yââ, nyi Njedusalem kêdê t:aa, kwo, wa nod:e dmi, myee u yi y:e adî kwo, wa vya ngi. Kwo, Lónté anmo vyilê té? ²³ Kwo, Alanté. Kwo, Ala kópu dpî d:uu ngi. Kwo, Pi páádi nmî vy:o a kwo, n:ii knî yi p:uu mgamê a t:a. ²⁴ Kwo, Yi pini páádi knî y:oo kn:aadi ngópu, Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê u ngwo pyaa dniye. Kwo, Yi tupwó alanté wa chedê ngmê, yi mbodo dmi wa vyi ngmê, kpêê yiyé pyu ka tpile tp:oo knî angmê y:ee ngmê. Kwo, Yi pini páádi knî yi p:uu dpî kááli, m̄odo myedo vyi ngi, tpile tp:oo yintómu ñyóó dpî pwila té. Kwo, Yi kópu pi knî yi lama dini ghi n:ii ngê wa yââ, ala kópu wa vyi ngmê, awo, Mwiyé kópuni nmî nyongo, yi kópu daa ndê kópu. Awo, Nyi ngê Mósisi u dêêpî kópu dyuu mb:aamb:aa ngê a cháâcháâ té. ²⁵ Kwo, Wu Nju tpémi yi kópu, ngmênê kn:aa yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, yi yéli yi kópu alanté. Kwo, Pweepwee pee wunê ye ngmêkînmî dy:ââ ngê, ntini n:ii k:omo yâpwo ka mwiyé dpî y:ee ngmê, yi ntini ye kînmî kwódu ngê, ntapî u tpile tp:oo n:ii p:uu wêê d:uudpî pwii ye nmî kwódu ngê, pyââ ti mââ ti ye my:oo kwódu ngê. *

²⁶ Womumo mw:aandiye Póól ngê yi pini páádi knî ngm:êê too, Nju tpémi yi l:êê ghi yingmê

* 21:25: Dpodo 15:28-29

d:uu ngópu, yi tupwó mē ghêê ngópu. U kuwó dini ghi ngê Póól loo, Chóó Lémi u ngomo k:oo mî kee wo, kpêê yiyé pyu ka kwo, Pyimê amênê diyé, kwo, yi pini páádi knî yi tpile tp:oo knî anê núw:o té. *

Póól Chóó Lémi u ngomo k:oo u ngwo mgîmî ngópu

²⁷ Wo limi wéni mî loo, Nju pi knî ngmê, yélini Esiya Wee u kwo a ndê dniye, Póól Chóó Lémi u ngomo k:oo yi m:uu ngópu, pi yilî yintómu tpaá ngópu, Póól mgîmî ngópu. ²⁸ Pi knî ye mbwó dniye, yepê, Yisîléli tpémi. Yepê, Ngee nmédi. Yepê, Pini n:ii ngê p:aani p:aani pi knî ye dpîmon:aa tpaépê, yipu, Mósisu u dêêpî kópu dyuu kée yó, Chóó Lémi u ngomo k:oo kpêê n:aamuu yé, yipu, k:omo tpile d:ii Nju pi, Chóó Lémi ngê wamye ngee ngi, yepê, yi pini ala. Yepê, Kópu m:uu kêdê d:uu, kn:aa pini knî m:uu ala ngomo k:oo kêda núw:o té, yi yéli daa Nju tpémi, yepê, ala ngomo Chóó Lémi ka tupwótupwó ngê u ngwo dê pyódu. ²⁹ (Yi kópu vyi ngópu, mu kópu u díy:o Tîdopimas Epeso pi Póól u k:ii Njedusalem paambwi tédê mwiyé m:uu dumo. Nuw:o kn:aadi ngópu, apê ngmênê, Póól ngê Tîdopimas Chóó Lémi u ngomo k:oo dê knî.) ³⁰ Dnyengi chaa wo, Nju pi yintómu Póól ngê tpaalê dniye, wod:oo mgîmî ngópu, dnaya a paapaa, kuwa pw:ii ngópu. N:ii yoo Chóó Lémi u ngomo ka dnaye vuywo, yi yéli y:oo ngomo keñe a kuwo tumo. ³¹ Yélini y:oo Póól a pw:ii ngópu, myednye vyee, u yi y:e doo kwo, Ghê nmo ngî. Wod:oo pi ngmê ngê Lóma lede yoo yi kada pini ka mdoo núwo, kwo, Pi yintómu ka l:êê té. ³² Kada pini ngê lede yoo até yedê danê ngê,

* **21:26:** 1 Kódin 9:20

yoo vy:o ch:iy:e dniye. Pi knî y:oo lede yoo dini ghi n:iî ngê m:uu tumo, Póól u vyee u ngwo yé ngópu. ³³ Kada pini Póól ka loo, lede knî ye yepê, Kî pini mgîmî yó, puwóma té miyó dê y:oo kóó dê kudu dóó. Pi knî ye adî póó, yepê, Ala ló pini? Yepê, Ló dono kópu ngmêdê d:uu? * ³⁴ Ngmê knî y:oo kópu ngmêdnye tpapê, kââ paa dnye t:emî, woni knî y:oo kópu m:uu dnye tpapê, kââ paa myednye t:emî, kada pini ka u nuw:o chaa ngópu, wod:oo kada pini ngê lede knî ye yepê, Kî pini mbwa k:oo núw:o yó. ³⁵⁻³⁶ Wod:oo núw:o ngópu, yoo u kuwó dnya a mbêpê, kââ paa ala kópu dnya a t:emî, yipu, Vya yó. Vya yó. Pi knî y:oo lede knî yi kélê Póól pêdê pwaa ngópu. Dini ghi n:iî ngê k:anê pê kn:ââ vyyuwo lee dniye, lede knî y:oo tââ dnyinê ngópu, u ngwo w:êê ngópu. *

Póól Njedusalem tpémi ye u ngwo doo danêmbum

³⁷ Mbwa k:oo ghêlî daa km:êê ngópu, Póól ngê Kídiki dnye ngê kada pini ka kwo, U ntââ kópu nga ngmanî vyi? Kada pini ngê kwo, E! Kwo, Kídiki dnye lama ka tóó. ³⁸ Kwo, Mumdo. Kwo, D:ii Yichip pi, pini n:iî ngê Nju pi yilî a danê ngê, lede ngê pyódu too, nko u mênê núw:o too, nmî p:uu l:êê tédê mî pw:oo dniye? ³⁹ Póól ngê kwo, D:aa yi pini, kwo, ngmênê nê Nju pi, Taasîs nî ta, p:aani n:iî Silisiya Wee u kwo a tóó. Kwo, A p:aa u pi ndî. Kwo, U ntââ kópu knî pi knî ye ngmanî vyi. ⁴⁰ Kada pini ngê kwo, U p:o yila. Wod:oo Póól k:anê pê nyedê a ghê wo, pi knî ye kóó a pyidu ngê, mu kópu u dîy:o u yi u ngwo doo kwo, Yoo tumu yaa

* **21:33:** Dpodo 21:11 * **21:35-36:** Dpodo 22:22; Luukí 23:18

we. Dini ghi n:ii ngê tumu yaa dniye, Póól Hipîlu dnye ngê ye doo danêmbum.

22

¹ Yepê, A léma, a mbwó yoo. Yepê, A ka a ng:aa mbê dmyeno. Yepê, Kópuni u dîy:o noo dpodo nmyi ngêêdí nînê nj:ii. ² Dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, apê, Nmî chóó nmî dnye ngê mu mbumu. Wod:oo yimi tumu mê yaa dniye.

³ Póól ngê yepê, Nê Nju pi, Taasís nî ta, Silisiya Wee u kwo p:aani, ngmênê ala Njedusalem n:uu kaa wo, Nkamáliyel p:uu noo ndiye. Yepê, Nmî kn:ââ yoo yi dêêpí kópu dyuu d:ud:umbiy:e yimi nî ndê ngê. Yepê, Nmyi gha dmi Chóó Lémi ka ntee nmyi y:ee ngópu, a gha yinté u kwo my:aa y:ângo.

* ⁴ Yepê, N:ii knî y:oo Yesu u maa dnye kîgha, noo a kpadakpada dé, woni pw:oo dniye. Yepê, Pyââ pyââ mââ mââ mbwa k:oo noo kmîmî dé. * ⁵ Yepê, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini, nmî kada pini yoo yintómu mye yi k:ii, yi kópu ndê kópu ngê nmye y:oo wa pyódu ngmê. Yi Lémi knî y:oo a kakê mê chámêchámê u pwweepwee pee ngmê d:êê ngópu, a ka a kê ngópu, mu kópu u dîy:o u ya a nga doo kwo, Dîmaskís nî lê, Yesu u yoo y:i n:uu mgîmî té, Njedusalem nê núw:o té, kada pini knî y:oo paan:aa kpada téne.

*Póól u nuw:o ngmêêpî p:uu u ngwo ye doo danê
9:1-19; 26:12-18*

⁶ Póól ngê yepê, Dini ghi n:ii ngê Dîmaskís u nkîgh:ê noo paa, kââdí mââ kêlî tpile u wuu ndîi mbóó p:uu a pwo ngma a kwólu. ⁷ Yepê, Têpê

* 22:3: Dpodo 5:34 * 22:4: Dpodo 8:3; 22:19

mbêmê nî dyimê wo, dnye y:i ngmênî nyongo, a ka pê, Sóól, Sóól. A ka pê, Lukwe dîy:o dono kópu ndîî yilî a nga nye d:uud:uu? ⁸ Kwuno, A Lémi, Nyi n:uu? A ka pê, Nê Yesu, Nasalet pi, pini n:ii ngê dono kópu ndîî yilî nye d:uud:uu. ⁹ Póól ngê yepê, Pini n:ii knî yi k:ii nmeê paa, yi tpile u wuu mye m:uu ngópu, ngmênê pini n:ii a ka a mbwolo, u dnye dêpê w:ee ngópu. ¹⁰ Yepê, Ala kópu u kwo nî vvu, kwono, A Lémi, lukwe ngmanî md:o? Yepê, Nmî Lémi ngê ala kópu a ka a vvu, a ka pê, Gh:êêdé, Dîmaskîs chi lêpî, kópuni Chóó Lémi ngê u yi wunê kwo, apê, Nê ngê paan:aa d:uu ngê, a ka pê, dîyo yi kópu nga an:uu vyi, yed:oo dp:uu d:uu ngi. ¹¹ Yepê, Yi tpile u wuu ngê a ngwolo dê dono ngê pyódu doo, wod:oo a pyipe yoo a kélê kaa dniye, Dîmaskîs núw:o noo.

¹² Póól ngê yepê, Dîmaskîs pi ngmêdoo ya, u pi Ananayas. Yepê, Yi pini ngê Chóó Lémi mb:aamb:aa ngê doo cháâcháâ, nmî dêêpî kópu dyuu mb:aamb:aa ngê myedoo cháâcháâ. Yepê, Nju tpémi yilîni Dîmaskîs dpîmo kwo, apu, K:uuchêm u pi. ¹³ Yepê, Yi pini a ka a loo, a nkîgh:ê mî ghê wo, a ka pê, Sóól a mbwó, Yélî mê m:uu ngi. Yepê, Yélî até yim:aa módu, nê, Yi pini mu kwo. ¹⁴ Yepê, Ala kópu a ka vvu, a ka pê, Nmî kn:ââ knî yi yâpwo ngê da ngmîdi ngi, u Dpodo Pyu Mb:aa nyi módu, chóó u dnye my:ee nyongo. ¹⁵ A ka pê, Yinê dê dy:ââ ngi, kópuni nyi módu, kópuni nyi nyongo, pi yintómu knî ye yi kópu anyin:aa nj:ii. ¹⁶ A ka pê, Kidingê t:ââ, gh:êêdé, nmî Lémi u pi ngê mbwaa paa nmîmo kmênêkmênê ngi, nono yilî yintómu yinê a ghêêghêê té. Yepê, Yi wéni ngê Yesu u pi ngê mbwaa paa kmênê noo, Yesu u yoo vy:o u

ngwo nî ghê wo.

Póól u dyede, kn:aa dyámê tpémi ye, Nju tpémi ye yi kópu u ngwo a nté ngê

¹⁷ Póól ngê yepê, Wo yilî Dîmaskîs nî chedê ngê, Njedusalem u ngwo m:aa diyé wo. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo noo ngêpê, nmî Lémi nî módu. ¹⁸ A ka pê, Lîmîlîmî ngê Njedusalem a kuwo ngi, mu kópu u díy:o kópuni a p:uu anyin:aa tpaépê, yélini al:ii a kwo, yi kópu ka daawa kélîmî mbê dmi. ¹⁹ Yepê, Ala kópu u kwo nî vyu, kwono, A Lémi. Kwono, Ngêpê ngomo knî yi k:oo kînoo koko, yélini nga wumê kélîmî, kînoo a mgîmîmgîmî dé, mbwa k:oo noo kîgha dé, myenoo kpakakpaka dé. * ²⁰ Kwono, Dini ghi n:ii ngê nmodo pyu ngmê Stipen vya ngópu, yi vy:o noo kwo, a nuu u kópu ngê pyodo, n:ii knî y:oo dnye vyee, yi kpîdî dyuu noo t:âât:ââ. Kwono, Yi kópu yilî yintómu ala yéli yi lama ka tóó, ndoo apê a ka wa a ng:aa mbê dmi, ala kópu wa vyi ngmê, Kî pini u nuw:o n:uu ngê dê ngmêê? * ²¹ Yepê, Ngmêê nmî Lémi ngê a ka pê, Chi lépî, daa chono dí dy:ââ ngi, daa Nju tpémi yi vy:o dí dy:ââ ngi. *

²² Pi knî y:oo Póól dnye ng:aaang:aa, ngmêê kn:aa dyámê tpémi yi pi dmi dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo dpodombiy:e dnye kââ, Lóma lede knî yi kada pini ka kwo, Vya ngi. Kwo, U némi dyêê ngi. Kwo, Doo u ntââ daadî ya. ²³ Wod:oo dnye kââ, yi kpîdî dnye kpêêkpêê dé, têpê kookoo dnye dyimî, wââ mbóó p:uu doo ntééntéé. ²⁴ Kada pini ngê u lede knî ye yepê, Kî pini mbwa k:oo

* **22:19:** Dpodo 8:3 * **22:20:** Dpodo 7:58 * **22:21:** Dpodo 9:15

ńuw:o yó, u kwo dpî póó dmyeno, kwipi, Lukwe dîy:o Nju tpémi nga a dnyengi té. Yepê, Yedê kê dmi ngê dmyinên:aa kpakakpaka, u dî nt:u kópu nmye amî vyi. ²⁵ Wod:oo mbwa k:oo ńuw:o ngópu, kudu ngópu, apê, Nmî kpaka, ngmênê Póól ngê yi lede yoo yi mââwe ndîi ka kwo, Lukwe dîy:o wanyi kpaka nê? Kwo, Lama daa tóó, Lóma u pi a p:uu a t:a? Kwo, Pini n:iî p:uu Lóma u pi a t:a, yini módó pi d:uudpî kpaka. Kwo, Pi ngê doongê kóté kalé noo, doo u ntââ daanyi kpaka nê. * ²⁶ Mââwe ndîi ngê yi kópu dini ghi n:iî ngê nyongo, wod:oo kada pini ka adî lê, kwo, A Lémi. Kwo, Lukwe dîy:o nmo chi vyi, Wu pini kpaka yó. Kwo, Lóma u pi p:uu a t:a. ²⁷ Wod:oo kada pini adî lê, chóó Póól ka ad:uu póó, kwo, Mumdoó Lóma u pi m:uu a t:a? Póól ngê kwo, Nyââ. ²⁸ Kada pini ngê Póól ka kwo, Ndapî ndîi ngmênî kéé ngê, Lóma u pi a p:uu u ngwo kele. Póól ngê kwo, Ndapî dîpî kéé ngê, ngmênê a kn:ââ knî y:oo Lóma tpémi ngee tumo, Lóma u pi wâpu yi p:uu u ngwo kele. ²⁹ Ledeni knî y:oo apê, Póól nmî kpaka, yi kópu yi ny:ee ngópu, wod:oo mēdê mbee ngópu. Kada pini mye nkîngê mbê wo, apê, Kí pini p:uu Lóma u pi a t:a, lukwe dîy:o kîpîdí kpaka.

Póól Nju tpémi yi kada pini knî yi ngîma u ngwo ghê wo

³⁰ Kada pini ngê u yi doo kwo, Nju tpémi yi dnyengi u nt:u kópu nê pyw:oo, wod:oo womumo mw:aandiye Nju tpémi yi kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini yintómu nipi a danê ngê, Póól mbwa k:oo pw:iî ngê, yi ngîma mî kââ.

* **22:25:** Dpodo 16:37-38

23

¹ Póól Nju tpémi yi kada pini knî yi ngîma doo vyyuwo, kn:aa daa vyyu wo, yepê, A mbwó yoo. Yepê, Moní ta, Chóó Lémi u ngîma noo a paa, kópu dono dípingmê d:uu ngê. ² Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini Ananayas ngê Póól u nkîgh:ê yéli ye yepê, Kî pini komo t:âmo ngmê kpêê yó, wod:oo ngmê ngê komo t:âmo puwâ. ³ Póól ngê kpêê yiyé pyu knî yi kada pini ka kwo, Ndêndê ngê Chóó Lémi ngê u nkwo wa vya ngi. Kwo, Pi knî yi ngîma nyi mb:aamb:aa, ngmênê nga dono. Kwo, Anye kóté kîgha nê, ngmênê nmî dêêpî kópu ñyóó chuu châpu ngê, wâpu ye chi vyi, Kî pini komo t:âmo ngmê kpêê yó. ⁴ Póól u nkîgh:ê yéli y:oo Póól ka kwo, Lukwe díy:o Chóó Lémi u kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ndîi ka nye dono kópu tpapê. ⁵ Póól ngê yepê, A lama wo tóó, Yi pini kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini, ye yi kópu daapîdî vyi, mu kópu u díy:o puku yedê alanté a tóó, apê, Nyoo yi kada pini p:uu dono kópu kidingmê vyi. *

⁶ Póól ngê dini ghi n:ii ngê a w:ee ngê, apê, Kada pini yoo woni Pádisi yoo, woni Sadyusi yoo, yi yéli ye kaa wo, yepê, A mbwó yoo. Yepê, Nê Pádisi, a kn:ââ yoo mye Pádisi yoo. Yepê, Awêde nmye kóté kîgha nê, mu kópu u díy:o ala kópu ka nî kêlîmî mbê wo, nê, Pi wa pw:onu, amêdê pyidu. * ⁷ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, wod:oo Pádisi yoo Sadyusi yoo noko kwopwepe mbê dniye, yoo chaa ngópu. ⁸ (Yoo chaa ngópu, mu kópu u díy:o Sadyusi knî y:oo apu, Pi dpí pw:onu, mêt:uuwodê pyidu, myenté apu, Enjel daa tóó, ghê dmi myedaa m:ii.

* 23:5: Ex 22:28 * 23:6: Dpodo 24:15,21

Ngmênê Pádisi yoo pyidepyide ka a kêlîmî té, enjel knî ye a kêlîmî té, ghê dmi knî ye mye kêlîmî té.)

* ⁹ Wod:oo dnyengi ndîi ngê pyodo, Dêêpî pyu knî ngmê, n:ii dé Pádisi yoo, ghêêdî dniye, ye a tpêpwo dniye, yepê, Kî pini ngê dono kópu daa d:uu ngê. Yepê, Ndoos apê ghê dmi u kwo yidoo danêmbum ó enjel u kwo yidoo danêmbum. ¹⁰ Dnyengi ndîi ngê mê pyodo, wod:oo Lóma lede yoo yi kada pini ngê apê, Póól wa yéti ngmê, wod:oo lede knî ye yepê, Póól yi vy:o a y:ee yó, mbwa k:oo mê km:êê yó.

¹¹ Yi mgîdî vy:o nmî Lémi Póól u nkîgh:ê ghê wo, kwo, Namê nkîngê. Kwo, Ala Njedusalem a kópu ntee ye chi vyi, Lóma yinté ye myoon:aa vyi. *

Póól u vyee u dy:oo u ngwo a châpwo ngópu

¹² Womumo mw:aandiye Nju pi ngmê knî y:oo Póól u vyee u dy:oo a châpwo ngópu, noko Chóó Lémi ngê kpaas dniye, apê, Nté ghêlî daanmî ma, mbwaa ghêlî myedaanmî nda, Póól mwiyé anm:uu vy:a. ¹³ N:ii knî y:oo Póól u vyee u dy:oo a châpwo ngópu yintómu podo y:a pwodo doon:aa ya. ¹⁴ Nju tpémi yi kada pini knî ye lee dniye, yepê, Chóó Lémi ngê nipi dpî kpaas dmi, nté ghêlî daanmî ma, mbwaa ghêlî myedaanmî nda, Póól mwiyé anm:uu vy:a. ¹⁵ Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o Lóma lede yoo yi kada pini ka pi ngmê dy:ââ yó, Póól a núw:o ngê, u póópóó u l:êê dîy:o. Yepê, Anmî t:ââ:t:ââ, al:ii ghêlî daamî t:aa, maa p:uu anmo vy:a.

¹⁶ Ngmênê Póól u chênê ngê u kênê u vyee u pi yi nyongo, wod:oo mbwa k:oo kee wo, u kênê ka yi kópu yuu adumu y:oo. ¹⁷ Wod:oo Póól lede

* **23:8:** Mát 22:23 * **23:11:** Dpodo 28:16,23

yoo yi mââwe ndîi ngmê ka mbwolo, kwo, Nga a pwiyé. Kwo, A chênê kada pini ka núw:e, kópu u mênê ngmêka tóó, u kwo amí vyi. ¹⁸ Wod:oo mââwe ngê yi pini adî núw:o, kada pini ka, kwo, Pini n:ii mbwa k:oo a kwo Póól, a ka kêda mbwólu, a ka dê, A chênê kada pini ka núw:e, kópu u mênê ngma tóó, u kwo amí vyi. ¹⁹ Kada pini Póól u chênê kwulo kele, mwada y:i núwo, y:i u kwo mî póó wo, kwo, Ló kópu mênê ngma tóó? ²⁰ Póól u chênê ngê kwo, Mââ mw:aandiye Nju tpémi yi kada pini knî y:oo nga amí vyi ngmê, Póól dpo pwiyé we, u yi nmo a kwo, U kwo yimi nmî póó dmi. ²¹ Kwo, Ngmênê ye ng:aa ngê kêê kidangê t:oo, mu kópu u dîy:o pi podo y:a pwodo wumê t:a, wa mbwolo dmi, maa p:uu wa t:ââ ngmê. Kwo, Dê kpaa dmi, nté ghêlî daawa ma ngmê, mbwaa ghêlî myedaawa nda ngmê, Póól mwiyé amí vya ngmê. Kwo, Yi kópu wunê kêdê l:âmo ngmê, ka t:âât:ââ ngi. ²² Kada pini ngê kwo, Pi ngmê ka kidingê vyi, Nê ka yuu mîdîn:aa y:oo. Wod:oo kada pini ngê Póól u chênê mê dy:ââ ngê.

Lede knî y:oo Póól Sisadiya u ngwo mênê kuwo ngópu

²³⁻²⁴ Kada pini ngê lede yoo yi mââwe ndîi miyó dê ye yepê, Sisadiya n:aa dyede dp:o, nmî kada pini Piliks ka Póól dpî núw:o nyoo. Yepê, Taa ngê l:êê pyu yoo my:oo yono y:a dpî núw:o nyoo, keete ngê l:êê pyu yoo my:oo yono y:a myoo núw:o nyoo, hósi mbêmê l:êê pyu yoo pyudu y:a myoo núw:o nyoo, Póól hósi mbêmê dpî yé nyoo, mgîdî vy:o kada dpo y:ee yó, Sisadiya dpî lee dmyeno. ²⁵ U kuwó dini ghi ngê kada pini ngê Piliks u pwep-pee pee ngmê d:êê ngê, yi mââwe dê ye y:ângo.

26 Pweepwee pee p:uu ala kópu yi d:êê ngê, apê, Nê Kílódiyas Lisiyas, Mw:ââkó a Lémi Piliks. 27 Kwo, M:ii tuwo Nju tpémi y:oo ala pini a mgîmî ngópu, kîpî vya ngópu. Kwo, A lama kî yaa wo, Lóma u pi ala pini p:uu a t:a, wod:oo lede yoo nî núwo, nm:uu dyé ngê. * 28 Kwo, U ya a nga doo kwo, Nju tpémi yi dnyengi u nt:u kópu nê pyw:oo, wod:oo yi kada pini yoo ma nipi nê dono, ala pini yi ngîma kîni kââ. * 29 Kwo, Ngmênê u pwopwo u kópu dîp:ê pyw:oo, u mbwa k:oo kmîmî u kópu myedîp:ê pyw:oo. Kwo, Yi chóó yi dêêpî kópu dyuu u dîy:o kîdnyi dnyengi. * 30 Kwo, Dini ghi n:ii ngê u vyee u pi dî ny:oo, u ngwo nga d:a dy:ââ. Kwo, Yélini p:uu a d:uu té, ala kópu ye wanî vyi, yenê, Yi pini Piliks ka kîdî dy:ââ, u ngópu dp:uu kóté kalê yó.

31 Yi mgîdî vy:o lede knî y:oo kada a y:ee ngópu, Póól núw:o ngópu, Antipatîdis mw:aa mgîdî vy:o taa dniye. 32 Ledeni yoo dêdê doo paa Njedusalem mê diyé dniye, n:ii dé hósi mbêmê dnye paa Póól Sisadiya mínê kuwo ngópu. 33 Pweepwee pee Piliks kóó yedê mî yé ngópu, Póól u kwo mínê kuwo ngópu. 34 Piliks ngê pweepwee pee yedê kp:aa ngê, wod:oo Póól ka póó wo, kwo, Nyi ló dyámê ghi pi? Póól ngê kwo, Nê Silisiya Wee u kwo pi. 35 Piliks ngê kwo, W:ii Helodi u k:oo ghi pi, ye yinê paa kóté kalê ngi. Kwo, N:ii dé m:uu a d:uu té, wa taa dmi, u ngwo anê kóté kalê ngi. Piliks ngê lede knî ye yepê, Ala pini a ngomo ghi ngmê k:oo nye km:êê yó, y:i dmyinên:aa y:enê, kîngî pwii.

* 23:27: Dpodo 21:30-33; 22:25-27

* 23:28: Dpodo 22:30

* 23:29: Dpodo 18:14-15

24

Piliks ngê Póól u ngwo kóté kwólu

¹ Wo limi mî loo, u kuwó dini ghi ngê Nju tpémi yi kada pini yoo Sisadiya lee dniye, kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini Ananayas u k:ii lee dniye, pini n:ii u lama Lóma tpémi yi dêêpî kópu dyuu mb:aamb:aa ngê doo kwo u k:ii mye lee dniye, yi pini mye Nju pi, u pi Têêtulas. Piliks ngîma ghê dniye, Póól ka kópuni u dîy:o dnye nod:enod:e, yi kópu u nt:u kópu Piliks ka vyi ngópu. ² Dini ghi n:ii ngê Póól a áuw:o ngópu, Têêtulas ngê kóté kpêmî ngê, Piliks ka kwo, Munmîkó nmî Lémi, mb:aamb:aa ngê nyinê y:enê nmo, dye ghi daadî pi l:êê ngê kêê doongê t:ângo, dono kópu yilî nyi ngmópu, ya mb:aa u ngwo dp:o pyw:oo. ³ Kwo, Dye ghi yintómu p:aani p:aani nmo chaa kîgha ngi, myeno kwunokwuno ngi. ⁴ Kwo, Kópu yilî nga daanî vyi, mwada y:i daanî nî, nga anî tpaapê, a dnye nyeni. ⁵ Kwo, Ala pini nkéli dono u pye yiyé pyu, Nasalet pi u yoo yi kada pini ngmê, dyámê pee yilî yi mbêmê Nju tpémi yi vy:o dnyengi u pye yilî a yiyé. * ⁶ Kwo, Ala kópu mye d:uu ngê, u yi u ngwo doo kwo, Yélini daa Nju tpémi Chóó Lémi u ngomo k:oo my:aa km:êê té, wod:oo y:i nmî mgîmî ngê. * ⁷ (-) ⁸ Kwo, Ala pini chi p:oo knomomê, kwo, kópuni u dîy:o u kwo nmo nod:enod:e té, yi kópu chóó nga wa vyi. ⁹ Dini ghi n:ii ngê Têêtulas ngê u danêmbum yó, Nju tpémi y:oo Piliks ka kwo, Kópu yilî n:ii nga dê vyi, yi kópu yilî yintómu ndê kópu dé.

Póól ngê Piliks ka kópuni vyyu

* 24:5: Dpodo 17:6 * 24:6: Dpodo 21:28-30

10 Piliks ngê Póól ka kwo, Ló kópu m̄ênê ngma a tóó? Póól ngê kwo, Mw:ââkó a Lémi, m:ââ yilí yi k:oo ala dyámê pee n̄yóó nye y:enê, nm̄i l:êê ghi dmi yintómu lama a tóó, kwo, yi kópu u l:êê d̄y:o a lama ka tóó, ndêndê ngê nye kóté k̄gha nê. 11 Kwo, Daa dye ghi daad̄i yim̄i loo, y:omye m:ii ngê Chóó Lémi ka ngêpê têdê n̄i loo, Njedusalem. Kwo, Pi kn̄i y:oo yinté n̄ga amye vyi ngmê. 12 Kwo, Chóó Lémi u ngomo k:oo pi kn̄i ye kwopwepe ngê kêê d̄i:pê t:ângo, ngêpê ngomo kn̄i yi k:oo yi mbodo dmi myed̄ip̄i v̄yuu ngê, yi p:aani u ghi yintómu kn̄i yi k:oo yinté kópu myed̄ip̄i d:uu ngê. 13 Kwo, Ala ngwo kópuni n̄ga dê vyi t:oo, doo u ntââ yi kópu dyuu ndê kópu ngê n̄ga daawa pyódu t:oo. 14 Kwo, Kópuni dyuu n̄ga dê vyi ngmê, mu ngm̄idi ndê kópu, n̄ga daanê wópu, kwo, Yesu Nasalet pi u yoo vy:o n̄i ghê wo. Kwo, K:omo t̄pile Nju t̄p̄emi y:oo ala kópu a t̄papê ngmê, apu, Nasalet pi ngê máádini a yó, yi máádi daa ndêndê, kwo, ngm̄ênê yi máádi n:aa k̄gha, nm̄i kn:ââ yoo yi yâpwo ka ndêndê ngê u ngwo an̄i lê. Kwo, Ngm̄ênê kópu yilí n:ii Mósisi ngê a d:êê ngê, myenté Chóó Lémi u komo kap̄i pyu kn̄i y:oo kópuni mye d:êê tumo, yi kópu kn̄i ye n:aa k̄lím̄i. 15 Kwo, K̄i yéli kópuni ka a k̄lím̄i té, yi kópu ka myinê k̄lím̄i. Kwo, Yi kópu alanté, Pi yilí yintómu m̄wiyé wa pw:onu, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê amêdê pyidu té, yoo dono yoo mb:aa chóó wa chámê dê. * 16 Kwo, Yi kópu u l:êê d̄y:o dye ghi yintómu dpodombiy:e an̄i dpodo, kópu mb:aa an̄i d:uud:uu dé, Chóó Lémi ngê a ka daapaa vyi ngê, Chi kn:aadi, pi kn̄i y:oo yi kópu a

* 24:15: Njon 5:28-29

ka myedaapaa vyi y:e.

¹⁷ Póól ngê kwo, M:ââ ngmê knî yi k:oo Njedusalem dênoo ya. Dini ghi n:ii ngê Njedusalem nê diyé wo, Nju tpémi yi vy:o pinté knî ye yi ndapî knî ngmênî núwo, u ya a nga myedoo kwo, nê, Chóó Lémi ka kpêê n:uu yé. * ¹⁸ Kwo, A tupwó mwiyé nî ghêê ngê, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi u ngomo k:oo nî kee wo, kpêê yiyé u l:êê dîy:o. Kwo, Pi a p:uu dêpwo ya, pi ngê dnyengi ngé kêê myedîpê t:ângo. * ¹⁹ Kwo, Ngmênê Nju tpémîni Esiya Wee u kwo dnyimo a ya, yi yéli y:oo mgîmî noo. Kwo, Lukwe dîy:o yi yéli al:ii daa kwo? Kwo, Wo ndé kópu y:aa d:uu ngê, ye pêdê lee dmi, yi kópu nga paan:aa vyi ngmê. ²⁰ Kwo, Yélini y:oo Njedusalem kóté kalé noo, yi yéli awêde kêdê taa dmi. Kwo, Ye ngî péé, Kóté tédê ló kópu a p:uu ngma a pyw:ee ngópu. ²¹ Kwo, Yi vy:o kópu mu ngmîdi nî d:uu ngê, ye nî mbwolo, yenê, Awêde anmye kóté kîgha nê, mu kópu u dîy:o ala kópu ka n:aa kêlîmî, Pi wa pw:onu, amêdê pyidu. *

²² Piliks ngê yepê, Nmyi kada pini Lisiyas dini ghi n:ii ngê wa t:aa, yepê, Póól p:uu kópu u ngwo nmye ngmanî vyi. Wod:oo Piliks ngê kóté chedê ngê, mu kópu u dîy:o Yesu ngê máádini a yó, yi máádi p:uu kópu yilî u lama dnye ya, pi knî y:oo Piliks u ngêêdî mwiyé dnyimo a tpapê dé. ²³ Ledeni ngê Póól dpîmo y:enê, Piliks ngê yi pini ka kwo, Póól mbwa k:oo mê km:êê ngi, y:i choon:aa ya, y:i choon:aa paambwi. Kwo, U pyipe knî y:oo u yi adî kwo, Tpile u kwo ngmênm:uu y:oo, kwo, ye kidingê

* **24:17:** Lóma 15:25-26
Dpodo 23:6

* **24:18:** Dpodo 21:26-27

* **24:21:**

kwódu.

Póól ngê Piliks cha ye kópuni vyu

²⁴ Wo knî ngmêmî loo, Piliks cha y:oo u yi y:e doo kwo, Póól nyi ngêédí choo danêmbum. (Piliks u kpâm Dîdusila Nju pyââ.) Wod:oo Piliks ngê pi ngmê dy:ââ ngê, kwo, Póól a pwiyé we. Póól dini ghi n:ii ngê ta, Piliks cha ye Yesu Kédisu ka kêlímí p:uu ye doo danêmbum. Yi kópu dyuu dpîmo nyêmí dé. ²⁵ U kuwó dini ghi ngê Póól ngê yepê, Doo u ntââ dono kópu yilí daanmî d:uud:uu, ngmênê nmî chóó nmî l:êê ghi dmi ka vyuwo kmêle, mu kópu u dîy:o mu dini ghi ngê Yesu ngê wa kóté kalê nmo. Piliks ngê yi kópu dini ghi ngê nyongo, nkîngê mbê wo, Póól ka kwo, Ala ngwo chi lêpî. Kwo, Dini ghi n:ii ngê a dpodo daadî ya, a chóó nga an:uu vyi, u ngwo modo pwiyé. ²⁶ Wo knî ngmê ngê Piliks ngê pi ngmê ka dpîmo tpapê, kópu, Póól a ka dpo núw:e. Daa ng:êêntómu u k:ii danêdanê knopwo, mu kópu u dîy:o Piliks ngê u yi dpîmo kwo, Póól ngê ndapî ndîú a ka ngmêpêda kê ngê, u ngwo p:aa pw:ii.

²⁷ M:ââ miyó mî loo, Pósiyas Pestas ngê Piliks u d:aa a kâadî ngê, mu kópu u dîy:o dini ghi n:ii ngê Nju tpémi kn:aa yéli yi k:ii numo p:uu dnye l:êê, Sisadiya, Piliks ngê lede yoo dy:ââ too, Nju tpémi yi kada pini yilí vya ngópu. Nju tpémi y:oo Lóma tpémi yi king ka pweepwee pee yilí d:êê ngópu, wod:oo yi king ngê apê, Piliks Lóma modo diyé we. Piliks ngê u yi doo kwo, Nju tpémi y:oo kópu dono a p:uu daamupaa vyi y:e, wod:oo Póól mbwa k:oo a kuwo ngê, Lóma u ngwo mê diyé wo.

25

Pestas ngê Póól u ngwo kóté kwólu

¹ Pestas Sisadiya ta, wo pyile mî loo, Njedusalem u ngwo loo. ² Nju tpémi yi kada pini yoo, kpêê yiyé pyu yoo yi k:ii u yi y:e doo kwo, Póól nmî ndyîko, wod:oo yi kópu dyuu Pestas ka vyi ngópu. ³ Kwo, Munmîkó nmî Lémi, u yi nmo a kwo, Póól al:ii nmo dpo úuw:e, u ngwo anmî kóté kwolo. Yi kópu u kwo vyi ngópu, mu kópu u dîy:o u yi y:e doo kwo, Maa p:uu Póól p:oo vy:a. * ⁴ Pestas ngê yepê, Póól Sisadiya mbwa u mênê kîyedê kwo. Yepê, Daa kêmakêma y:i mîné diyédiyé. ⁵ Yepê, Nmyi kada pini yoo a p:uu dpî t:ee tóó, Sisadiya yi k:ii wanmî lee dmi. Yepê, Póól u ndyîkondyîko u kópu yi chóó u ngópu paan:aa vyi téne.

⁶ Pestas ngê wo wáali ó wo y:a yi vy:o mê chedê ngê, u kuwó dini ghi ngê Sisadiya mê diyé wo. Womumo kóté tédê yaa wo, yepê, Póól a pwiyé we. ⁷ Póól dini ghi n:ii ngê kóté tédê kee wo, Nju tpémi yélini Njedusalem a ndê dniye, yi tpóknî y:oo Póól a yina ngópu, u ndyîkondyîko u kópu ndîi yilí vyi ngópu, ngmênê doo u ntââ yi kópu ndê kópu ngê daapî pyódu tumo. * ⁸ Póól ngê yi kópu yilí a wópu ngê, Pestas ka kwo, Nju tpémi yi dêêpî kópu dyuu dîpîngmê puwâ, Chóó Lémi u ngomo k:oo dono kópu dîpî d:uu ngê, Lóma king p:uu kópu dono myedîpî vyu. ⁹ Pestas ngê u yi doo kwo, Nju tpémi y:oo kópu mb:aa a p:uu pîdnyi tpapê dé, wod:oo Póól ka póó wo, kwo, U ntââ Njedusalem wanyi lê, y:i an:uu kóté kalê ngi? * ¹⁰ Póól ngê

* 25:3: Dpodo 23:15 * 25:7: Dpodo 24:5-6,13 * 25:9: Dpodo 24:27

kwo, Kêle. Kwo, Lóma u dêêpî kópu dyuu mbêmê anye kóté kîgha nê. Kwo, Doo u ntââ Njedusalem daany:uu kóté kalê nê, mu kópu u díy:o Nju tpémi y:e kópu dono dîpîngmê d:uu ngê. Kwo, Yi kópu lama mb:aamb:aa ngê ka tóó. ¹¹ Kwo, Dêêpî kópu w:aangmê puwâ, ó pwopwo u kópu w:aangmê d:uu ngê, ye p:aa pwene, daap:aa mbêpê wo. Kwo, Ngmênê a ndyîkondyîko u kópu dyuu ndê kópu ngê nga doo pyodo, yi kópu u l:êê díy:o doo u ntââ ye daa nyi y:ee nê. Kwo, Lóma king ngê yiné paan:aa kóté kalê nêne. ¹² Wod:oo yélini y:oo nuw:o ghi mb:aa Pestas ka dnyimo yém, yi yéli yi k:i:i nipi dnye danêmbum, Pestas ngê Póól ka kwo, U yi nga a kwo, Nmî king ndîi ngê yiné paan:aa kóté kalê nyine, yed:oo yi king ka anyi lê, Lóma.

Pestas Póól p:uu Akîdipa ka u ngwo doo danêmbum

¹³ Wiki knî ngmê mîmî loo, Akîdipa Helodi lémi Mbêênis u k:i:i Sisadiya lee knopwo, noko yepê, Pini n:i:i ngê Piliks u d:aa da kââdí, nye m:uu ngmê. ¹⁴ Wo knî ngmê Akîdipa lémi y:i dpîmo ya, Pestas ngê Akîdipa u ngêêdí Póól u p:êê adê nt:o, kwo, Pi mbwa k:oo ngmêka kwo, Piliks ngê ka a kuwo ngê. ¹⁵ Kwo, Dini ghi n:i:i ngê Njedusalem ní loo, Nju tpémi yi kada pini yoo kpêê yiyé pyu knî yi k:i:i u ndyîkondyîko u kópu dé a ka ka a vyi tumo, a ka pê, Dpî vya ngi. ¹⁶ Kwo, Ala kópu ye nî vyu, yenê, Nmo Lóma tpémi ye daa nmî l:êê ghi. Yenê, Pi u kpakakpaka tédê módó daanmî dy:ââ. Yenê, U ndyîkondyîko u kópu dyuu mwiyé paa ny:ee ngê, u wópuwópu kuwó paa d:uu ngê. ¹⁷ Kwo, Dini ghi n:i:i ngê al:i:i a lee dniye, t:ââ ngê kêê dîp:ê t:ângo,

ngmênê womumo yi pini nî kóté kwólu. ¹⁸ Kwo, Yélini p:uu dnye d:uu daa dono kópu ndî knî yi p:uu dnye danê. * ¹⁹ Kwo, Yi chóó yi yâpwo ka ngêpê p:uu dnye danê, pi ngmê p:uu myednye danê, u pi Yesu, pini n:i:ii pwene, ngmênê Póól ngê yepê, Yi pini mêtê pii wo. ²⁰ Kwo, Yi kópu yilí dêp:êngmê ngêêdí, wod:oo Póól ka ní póó wo, kwonê, U ntââ Njedusalem wanyi lê, y:i an:uu kóté kalê ngi? ²¹ Kwo, Ngmênê a ka pê, Doo u ntââ. A ka pê, Nýóó chi y:enê nê, u kuwó dini ghi ngê Lóma king ngê yiné paan:aa kóté kalê nêne. Kwo, Yed:oo mbwa k:oo m:aa kmungo, nê, Dîyo nmî king ka p:aa dy:ââ. * ²² Akîdipa ngê Pestas ka kwo, U ya a nga kwo, Yi pini chóó a ka choo danêmbum. Pestas ngê kwo, Dîyo mââ nga adî danêmbum.

²³ Womumo Akîdipa lémi dnye nyêm u ngomo k:oo lémilémi u l:êê ghi ngê kee knopwo, lede knî yi kada pini yoo yi k:i:ii, Sisadiya u kada pini yoo mye yi k:i:ii yi ngomo k:oo nipi a wó. Pestas ngê lede knî ye yepê, Póól a pwiyé we. * ²⁴ Póól dini ghi n:i:ii ngê ta, Pestas ngê yi lémi ch:ama ye yepê, Mw:ââkó a lémi ch:ama, king Akîdipa lémi yi k:i:ii, yepê, pini n:i:ii p:uu Nju tpémi a d:uu té, ala vyílo. Yepê, Nju tpémi yélini ala p:aani a kwo, myenté Njedusalem yélini wunê kwo, kââ paa ala kópu a t:emî ngópu, apu, Kí pini vya ngi, kîmê ya, pw:oo we. * ²⁵ Yepê, Ngmênê u pwopwo u kópu dêp:êngmê pyw:ângo. Yepê, Yi pini ngê ala kópu a ka yiné vyu, a ka pê, Lóma king ngê yiné paan:aa kóté kalê nêne, yepê, yed:oo Lóma waní dy:ââ. ²⁶ Yepê, Ngmênê u kópu njini

* **25:18:** Dpodo 23:29 * **25:21:** Dpodo 25:11-12 * **25:23:**

Mát 10:18 * **25:24:** Dpodo 22:22

d:ongmê pyw:ângo, ló kópu a Lémi ka ngmanî d:êê? Yepê, Yi kópu u l:êê dîy:o ala pini nmyi ngîma u ngwo dî kââ, ngmênê nyi, king Akîdipa, ngîma kîdí kââ, mu kópu u dîy:o kópuni nipi wanmo pyw:oo, yi kópu a Lémi ka u nkwo anî dy:ââ. ²⁷ Yepê, Mu kópu u dîy:o pi módó daanyi dy:ââ, ngmênê u nt:u kópu mb:aamb:aa ngê anyi d:êê, u ngwo anyi dy:ââ.

26

Póól ngê Akîdipa ka kópuni vyu, u kn:ââ chap

¹ Akîdipa ngê Póól ka kwo, Nýóó l:êê dîy:o nmo chi danêmbum. Póól ngê kwo, Mw:ââkó a lémi.

² Kwo, A nuw:o vyilêvyilê ngê a ka dê pyódu, mu kópu u dîy:o Nju tpémi y:oo kópuni dyuu vyi ngópu, a ndyîkondyîko u kópu dyuu ngîma anîné wópuwópu té. ³ Kwo, A nuw:o vyilêvyilê ngê ala kópu u dîy:o a ka dê pyódu, Nju tpémi yi l:êê ghi dmi lama mb:aamb:aa ngê a pyede, yi kwopwepe u kópu dé lama mb:aamb:aa ngê mye pyede. Kwo, A kópu dyuu mb:aamb:aa ngê nyiné wopwe. Kwo, U ntââ mb:aamb:aa ngê a ka anya a ngédingada.

⁴ Kwo, Kópuni yilî yintómu noo d:uud:uu dé, Nju tpémi yintómu yi lama a pyede. Dini ghi n:ii ngê tp:ee tédê noo a ya, a yoo vy:o Njedusalem noo a kwo. Kwo, Pádisi ngê noo a ya, nmî vy:o yélini y:oo kópu yilî a kwódukwódu ngmê. * ⁵ Kwo, Yi kópu Nju tpémi yintómu yi lama ka tóó. Kwo, Lukwe dîy:o a kóté kîgha tédê daa vyi ngópu. ⁶ Kwo, Ala kópu u l:êê dîy:o dnye kóté kîgha nê, Chóó Lémi ngê nmî kn:ââ knî ye ndê kópuni a vyu, yi kópu ka n:aa

* **26:4:** Dpodo 22:13; Pilipay 3:5-6

kêlîmî. * ⁷ Kwo, Nju tpémi yi pi dyêêdî y:a mê miyó u yi y:e a kwo, Kópuni Chóó Lémi ngê nmo wa a kê, nmo vyîlo yipêdê kê ngê. Kwo, W:êênî mgîdî vy:o Chóó Lémi ka a ngêpê té, yi kópu a t:âât:ââ ngmê. Kwo, Vyîlo yi kópu u l:êê dîy:o Nju tpémi y:oo a ndyîkondyîko u yi y:e a kwo. ⁸ Kwo, Lukwe dîy:o ala kópu ka dp:ee kêlîmî té, Pi wa pw:onu, Chóó Lémi ngê amêdê pyidu.

⁹ Kwo, Mwiyé u ya a nga doo kwo, Yesu u yoo chedêchedê nî chedê. * ¹⁰ Kwo, Njedusalem yi kópu vyîlo yinoo a d:uud:uu. Kwo, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini u pi mbêmê, Chóó Lémi u yoo mbwa k:oo yilî nî kmungo. Kwo, Dini ghi n:iî ngê kada pini knî y:oo yi vyee u pi vyi ngópu, yi kópu my:aa vyu, yenê, Momye pw:oo dniye. ¹¹ Kwo, Dye ghi yintómu nîmon:aa kpakakpaka dé, mu kópu u dîy:o u ya a nga doo kwo, ala kópu paa vyi y:e, Pini n:iî Chóó Lémi ngê a ngmîdi ngê, yi pini doongê ta, Yesu daa vyîlo. Kwo, Ye noo nod:enod:e, k:omo tpile kn:aa dyámê pee p:uu dnyimo mbêpêmbêpê y:i nîmon:aa kpakakpaka dé. *

Póól Akîdipa ka u nuw:o ngmêêpî p:uu u ngwo doo danê

Dpodo 9:1-19; 22:6-16

¹² Póól ngê kwo, A lémi. Kwo, Yesu u yoo yi kpakakpaka u l:êê dîy:o kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê Dîmaskîs dy:ââ noo. ¹³ Kwo, Maa p:uu kââdî mââ kêlî tpile u wuu ndîî mbóó p:uu ngmêní módu, kââdî u wuu tédê ngê pyodo. Kwo, A pyipe knî yi k:iî yi tpile u wuu nmî pwo a kwólu. ¹⁴ Kwo,

* **26:6:** Dpodo 28:20 * **26:9:** Dpodo 8:3 * **26:11:** Dpodo 9:1-2

Nmo yintómu tēpē mbēmē nmî dyimē dniye, nē, Dnye ngmē wule. Nmî chóó nmî dnye ngē a ka a mbwolo, Hipîlu dnye ngē. A ka pē, Sóól, Sóól. A ka pē, Lukwe dîy:o nye kpakakpaka nē? A ka pē, Lama daa tóó, ñyóó ngada pini anyi vye, dîyo nga u nkwo anî diyé, u nkwo anî vya ngi. ¹⁵ Kwonê, A Lémi. Kwonê, Nyi n:uu? A ka pē, Nê Yesu, pini n:ii nye kpakakpaka. ¹⁶ A ka pē, Gh:êédé. A ka pē, A chóóchóó nga d:a kêma, a dpodo pyu ngē dí pyódu ngi, kópuni awêde chi m:uu, pi knî ye dp:uu vyi ngi, mu dini ghi ngē kópuni nga anê kêma té, pi knî ye myoon:aa vyi té. ¹⁷ A ka pē, Yélini ye anî dy:ââ ngi, u yi y:e adî kwo, Nmî vy:a, yi yéli yi kélé anî dyé ngi, Nju tpémi yi kélé wanî dyé ngi, kn:aa yéli yi kélé amy:aa dyé ngi. ¹⁸ A ka pē, Yi ngwolo dp:uu pywáli té, mgîdî u mênê dpo y:ee té, w:êênî dpo ñuw:o té, Setan u maknopwo myedo ngî té, Chóó Lémi u maknopwo dpo ñuw:o té. A ka pē, A ka wa kélîmî mbê dmi, Chóó Lémi ngē yi dono u kuwó u ngwo wa kée té, u nuu u yoo ngē wa pyódu té.

Póól Akîdipa ka u dpodo p:uu u ngwo doo danê

¹⁹ Póól ngē kwo, Akîdipa a lémi. Kwo, Kópuni yilî mbóó p:uu pini ngē a ka a vya, yi kópu yilî ntênê noo d:uud:uu dé. ²⁰ Kwo, Yi kópu yilî Dîmaskîs mwiyé noo a d:uud:uu dé, Njedusalem myenoon:aa d:uud:uu dé, kuwó Njuda Wee u kwo p:aani n:ii a pyede, y:i noon:aa d:uud:uu dé, kn:aa yéli yi vy:o myenoon:aa d:uud:uu dé. Kwo, Pi yintómu knî ye yenê, Nmyi dono yintómu a kuwo tóó, Chóó Lémi ka diyé dmyeno, u maa mb:aamb:aa ngē kalê yó, kópu mb:aa yilî dmyinê d:uud:uu, pi knî y:oo ala kópu paa vyi y:e, Yi nuw:o

dmi kêdê ngmêê ngmê. ²¹ Kwo, Yi kópu u l:êê dîy:o Nju tpémi y:oo Chóó Lémi u ngomo k:oo mî mgîmî noo, myepî vya noo. ²² Kwo, Ngmênê Chóó Lémi ngê doo a ngêêpî nê, u dî ngîma anîmo kwo, nmyo yintómu ndê kópu nmye yinî tpaê, kada pini knî ye myenté pinté knî ye yi kópu myinê tpaê ngê. Kwo, Ala kópu daa kópu kamî, ngmênê Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo wunê kópuni a d:êê ngópu, ala vyîlo yinî tpaê. ²³ Kwo, Ala kópu yedê d:êê ngópu, apê, Pini n:ii Chóó Lémi ngê a ngmidi ngê, dono mwiyé wa a pyw:oo, wamye pw:onu, kuwó amêdê pyidu, daa Nju tpémi yi mo yi Mbwámê ngê wa pyódu, kn:aa yéli yi Mbwámê ngê wamye pyódu.

*

²⁴ Póól ngê yi kópu dini ghi n:ii ngê vyu, Pestas Póól ka dpodombiy:e mbwolo, kwo, Ye lukwe, Póól. Kwo, Chi ghéti. Kwo, Kópu yilî n:ii lama dê yââ, yi kópu knî y:oo dê ghétighéti kalê ngi. ²⁵ Póól ngê kwo, A lémi, d:oo ghéti wo. Kwo, Dîní k:omodanê, myedîní yumudnyadê kîgha nmyo, ngmênê ala ndê kópu yinî tpaê. ²⁶ Kwo, Nmî lémi Akîdipa ka n:aa tpaê, mywenemywene ngê kêê daanê t:oo, mu kópu u dîy:o yi kópu yilî yintómu u lama ka pyede. Kwo, Kópu yilîni Yesu ngê pyodo daa tumu kópu dé, ngmênê pi yilî knî yi ngîma pyaa dniye. * ²⁷ Póól ngê Akîdipa ka kwo, A lémi. Kwo, Kópu yilîni Chóó Lémi u komo kapî pyu knî y:oo a d:êê tumo, yi kópu knî ye nye kêlîmî, apii? ²⁸ Akîdipa ngê kwo, Ye kópu pyile njini ngê Yesu u yoo vy:o mumdoo wanyi kaa nê? ²⁹ Póól ngê kwo, K:omo tpile kópu pyile njini ngê ó kópu yilî ngê,

* **26:23:** Luukî 24:44-47 * **26:26:** Njon 18:20

ngmênê Chóó Lémi ka anî ngêpê, kwonîmo, U ntââ ala yéli nê ntee pini ngê wanyi pyódu té, ngmênê daa mbwa k:oo adnyi kwo.

³⁰ Wod:oo Akîdipa lémi Mbêênis ghêêdî knopwo, Pestas léma yi k:ii mye ghêêdî dniye, yi ngomo a kuwo ngópu, ³¹ noko yepê, Wu pini ngê pwopwo u kópu daangmê d:uu ngê, mbwa mênê koko u kópu myedaa d:uu ngê. * ³² Akîdipa ngê Pestas ka kwo, Wu pini ngê nga wodaa vyu, Lóma king ngê yiné paan:aa kóté kalê nêne, kwo, ye módó paa pwii.

27

Sisadiya u ngwo nmo kuwo ngê

¹ Dini ghi n:ii ngê Pestas ngê u yi doo kwo, Póól Lóma ní dy:ââ, lede knî yi kada pini Njulyas p:uu t:ângo, mbwa k:oo pini knî ngmê mye yi k:ii. Yi Njulyas Lóma king u kópu y:ee:ee pyu yoo yi vy:o pini ngmê. ² Nkéli ngmê k:oo nmî wo dniye. Yi nkéli Adamitiam modoo diyédiyé, apê, Esiya wee u kwo yiné amînê kuwo nmo. Adistakas u k:ii nmî wo dniye, Tesalonika pi, Másídóniya Wee u kwo p:aani n:ii a tóó. ³ Kada nmo y:ângo, womumo Saidon nm:uu tee dniye. Njulyas, pini n:ii ngê Póól doo y:enê, nmo mb:aamb:aa ngê doo ya, Póól ka lyoko ghayghay daa kwódu ngê, wod:oo nmî pyipe knî ye nmî lee dniye, tpileni u yi nmo doo kwo, nmo dnya a kuwo. ⁴ Saidon ndini nmî yó, yópu kêpa yópu ngê a ghê wo, Saipîdîs u kêténi nmî yó, yópu mdoo kwéli dêpwo ya. ⁵ Silisiya u nkîgh:ê nm:uu lee dniye, Pamîpiliya u nkîgh:ê my:oon:aa lee dniye, Maida nm:uu tee dniye, p:aani n:ii Lisiya

* **26:31:** Dpodo 25:25

Wee u kwo a tóó. ⁶ Njuliyas ngê nkéli y:i ngma a pyw:ângo, yi nkéli k:oo ché nmoo. Yi nkéli Aleksándidiya a ndê wo, Lóma doo lêpî.

⁷ Yi ndini nmî yó, wo pyile páádi nkéli kyedekyede doo mbêpê, paa dpodo ndîi ngê nmo pyodo, Knidus dpîpî tee dniye. Kêpa yópu ngê nmo a pii ngê, yi máádi dpîpî kwólu, Kîditi máádi nm:uu kwólu, Salímone núwo nmomo y:aa dniye, Kîditi u kêténi nmî yó, yópu mdoo kwéli dêpwo ya. ⁸ Dyámê w:uu u nkîgh:ê chono nmee paa, paa dpodo ndîi ngê nmo mê pyodo, kpéé kn:ââ ngmênî vy:ungo, u pi Kpéé Kn:ââ Mb:aa, yi ghi p:aa ngmê u nkîgh:ê a tóó, u pi Laseya.

⁹ Y:i nmee ya, dye ghi daadîi, yópu ndîi u dye ghi daa kêmakêma doo dyimêdyimê, nê, Anmî lee knomomê, ye maa p:uu dono anmo pyw:oo. Póól ngê gha nuw:o ghi ye ngmê y:ângo. ¹⁰ Yepê, Léma. Yepê, Nmo lêpî té, ye maa p:uu dono awêde nmîné pyw:êmî, nkéli k:oo tpile yilî nmo kîgha, nkéli myeno kîgha, myeno pwopwo té. ¹¹ Njuliyas Póól ka daa ng:aa mbê wo, ngmênê nkéli chóó pini dê tpiipi ye ng:aa mbê wo. ¹² Nkéli k:oo dpodo pyu knî y:oo noko yepê, Ala kpéni kn:ââ doo u ntââ, yópu ndîi vy:o nkéli al:ii daadî ya, noko yepê, Piniks paa ngî d:uu koo. Noko yepê, Yi kpéni kn:ââ mb:aamb:aa, yópu ndîi ngê y:i nkéli daawa dyênê. Noko yepê, Yópu ndîi y:i nye t:âât:ââ koo, yópu mwiyé pêdê ngee ngê, u ngwo paa lee kmêle.

Yópu ndîi u ngwo a pwaa wo

¹³ Yópu chaa yópu ngê a ghê wo, daa dpodom-biy:e a ghê wo, noko yepê, Ala yópu u ntââ, ala ngwo Piniks lee kmêle, wod:oo anka a pêêdî ngópu,

kada nmo y:ângo, yi dyámê w:uu u nkîgh:ênkîgh:ê nmî t:ângo. ¹⁴⁻¹⁵ Daa dye ghi daadî nmee mbêpê, wod:oo kpâpu yópu ngê nmo a ghê wo, yópu pââ ndî ngê pyodo, nkéli t:âmo ngê, vyuwó ndî vy:o nmee mbêpê. ¹⁶ Dyámê w:uu tp:oo ngmênmo y:amê kwólu, u pi Kóda. Vyuwó ndî y:i dêpwo kwo, wod:oo dinki dpodombiy:e nmo pêédî ngê, nkéli k:oo nmî chângo. ¹⁷ Noko yepê, Nkéli kudu koo, kpêêpî wa a pwii dmi, yimbwi wa pywálî dmi, nkéli nmo wa yapê. Yi kópu u l:êê díy:o nkéli u maknopwo yedê mênê y:amê kalê tumo, pwono dpodombiy:e mîmî kudu tumo. U yi y:e dêpwo kwo, Lipiya tii pââ p:uu nmî pw:oo dmi, wod:oo liyé a vy:oo ngópu, vyuwó ndî knî yi l:êê díy:o tpii dê wiye dumo, doo u ntââ pi ngê daapodo tpyé dê. ¹⁸⁻¹⁹ Yinté nmee ntééntéé, yópu dêpê ngópu, wod:oo womumo mw:aandiye nkéli u mb:êê pee knî ngmê kée ngópu, womumo mw:aandiye nkéli u nj:ee kíli mye kée ngópu. ²⁰ Wo yilî knî yi k:oo kâádî dpîpî módu, pudu myedpîpî módu, yópu ndî mudoo a wupe, wod:oo noko nmomo, Daanmî pyiyé dmi, nmo pwopwo té.

²¹ Wo knî ngmê yi k:oo nté dédnye pîpî, u kuwó dini ghi ngê Póól yi ngîma ghêédî wo, yepê, A léma. Yepê, A ka wonmyinê ng:aa mbê dniye, ye Kíditi daapîno kuwo ngê, nkéli daapî dyênê wo, tpile daap:oo kée too. * ²² Yepê, Ngmênê namê nkîngê. Yepê, Daangmênmyi pw:onu, ngmênê nkéli mu ngmidî yinmo kîgha. ²³ Yepê, Yâpwoni p:uu n:aa dpodo, yi yâpwo, a vyuwo pini, mgîdí vy:o u enjel a ka ngmêda dy:ââ, a ka dê, Póól. * ²⁴ A ka dê, Namê

* **27:21:** Dpodo 27:9-10 * **27:23:** Dpodo 23:11

nkîngê. A ka dê, Ghêlî daanyi pw:onu, ngmênê Lóma king u ngîma mwiyé any:uu ghê. A ka dê, Chóó Lémi ngê ngêpê kêda ny:oo, yélini yi k:ii nmye wee, daangmêwa pw:onu. ²⁵ Póól ngê yepê, Kî léma, namê nkîngê, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ka n:aa kêlîmî, a lama ka tóó, kópuni enjel ngê a ka dê vyi, yi kópu ndêndê ngê wa pyódu. ²⁶ Yepê, Pi daawa pw:onu, ngmênê dyámê w:uu ngmê mbêmê anmî kee dmi. *

²⁷ Wéni n:ii ngê Kîditi nmo kuwo ngê, wo y:a mê páádi maadî nmee mbêpê, yópu ndîî modoo a wupe, mgîdí nûknînúknî p:uu nkéli k:oo dpodo pyu knî y:oo a w:ee ngópu, apê, Ala dyámê w:uu u nkîgh:ê chono nmo m:ii té. ²⁸ Wod:oo nkichi pee yedê ngê nt:ee ngmê kalê ngópu, dini ghi n:ii ngê mbwódo mî yaa wo, mêtê pêêdí ngópu, ntii u mti u ngwo a ngee ngópu, apê, Podo y:a p:uu até d:uu kaalî. (40 m.) U kuwó dini ghi ngê yedê mê kalê ngópu, ntii pyolo y:a p:uu mîmî kele, (30 m.) noko yepê, Ala ghodo nmo m:ii té, daa kêmakêma dyámê w:uu mbêmê nmo koko té. ²⁹ Noko yepê, Nkéli mgîdí vy:o kîd:ongê dopo, wod:oo anka páádi knî nkéli kn:ââ ghîghê mênê kée tumo, wo u dîy:o dnye ngêpê, apê, Lîmî k:ii wa we. ³⁰ Nkéli k:oo dpodo pyu knî y:oo u yi doo kwo, Dinki nmî gh:ay, nmî mbêpê dmi, wod:oo dinki gh:ay ngópu, nmopê, Nkéli núwo anka nmîmo kéké té. ³¹ Ngmênê dnye k:omodanê, Póól ngê a w:ee ngê, Njulyas ka kwo, Kî nkéli k:oo dpodo pyu yoo a mbêpêmbêpê té, yed:oo nmo pwopwo té. ³² Wod:oo lede knî y:oo dinki yedê dê châpwo dumo, mo kalê ngópu.

* **27:26:** Dpodo 28:1

³³ Dini ghi n:ii ngê doo wââwââ, Póól ngê kmaapî u pi ye vyu, yepê, Wo y:a mê páádi d:uu lê, nté dmyongê ma ngópu. ³⁴ Yepê, Mw:ââkó nmyo, nté pee ngmê ma yó, nté ngê yiné a wêdêwêdê kîgha nmyo. Yepê, Daangmanmyi pw:onu. ³⁵ Póól ngê mbîdédi a ngêêdî, puwâ, Chóó Lémi yi ngîma kwuno ngê, wod:oo ndîi. ³⁶ Yi gha dmi vyilé kê dniye, pi yintómu doo kmaapî. ³⁷ Nkéli k:oo yélini nmee kwo, nmo yintómu my:oo yono y:a pyud:oy:a mê wéni. (276) ³⁸ Dini ghi n:ii ngê u ntââ ngê pyaa dniye, witi nt:ee kéé ngópu, apê, Nkéli vyilé kê we.

Nkéli u ngwo a ghidi wo

³⁹ Dini ghi n:ii ngê wa wo, nkéli k:oo dpodo pyu yoo yi lama dêpwo ya, Kî ló dyámê pee. Lyoko ngmê m:uu ngópu, tii pââ y:i ngmêdoo ya, u yi y:e doo kwo, Nkéli tii pââ p:uu nyiné ghidi we. ⁴⁰ Mwiyé yedêni dê y:oo tpii dê kudu dumo, yi yedê dê mê pywâlî dumo, anka u yedê páádi knî mye châpwo tumo, liyé tp:oo nkéli núwo ngmê t:ee ngópu, tii pââ u kêténi dnye tpii. ⁴¹ Nkéli tii pââ p:uu daa n:ee, ch:êênî p:uu a ghidi wo, nkoo ghi mîné kele, vyuwó ndîi knî y:oo kn:ââ ghi dnya a pwapî.

⁴² Lede knî y:oo noko yepê, Mbwa k:oo yéli vya téme, nt:ee wa a pwila dmi, tii pââ p:uu wa kee dmi, wa mbêpê dmi. ⁴³ Ngmênê Njuliyas ngê yi kópu ye kwódu ngê, u yi u ngwo doo kwo, Póól nî dy:o, wod:oo nmopê, N:ii u lama chââchââ a tóó, dpo pwila we, ⁴⁴ n:ii u lama chââchââ daa tóó, nkéli u yi pee mbêmê dpî chââ we. Wod:oo yinté nmî d:uu ngê, nmî chââ dniye, nmo yintómu tii pââ p:uu nm:uu kee dniye.

28

Mólíta kópuni nmo pyodo

¹ Dini ghi n:ii ngê tii pââ p:uu nm:uu kee dniye, yi dyámê w:uu u pi y:i nm:uu nyongo, nmopê, Ala Mólíta. ² Mólíta tpémi mb:aamb:aa ngê nmo dnya a vuywo, ndyuw:e nmo ngmê kpê ngópu, mu kópu u díy:o tpii vy:o, nkuwo ndîi. ³ Póól ngê ndê dyuu ngma a ngêêdî, ndiya dini ghi n:ii ngê doo ziyé, wod:oo tpile pê ka ndê tee u kwo yimî ghê wo, yi pââ u mênê a pwii wo, wod:oo Póól kwulo kiye wo, y:i a yipal:a wo. ⁴ Mólíta tpémi y:oo apê, Kî pini kwulo tpile pê ngmê ka kiye, myekiyedê yiyii. Noko yepê, Kî pini ngê pi ngma a vyâ. Yepê, K:omo tpile nt:ee daa pwene, ngmênê ala ngwo u dono u pywuu yeda ngee, ala ngwo a pwopwo. ⁵ Ngmênê Póól ngê tpile pê kpêêdî ngê, ndiya danê ngê, kópu u ngwo daa pyodo. * ⁶ Dnye t:ââ, apê, Kî pini kóó a mbweembwee, mye pwopwo. Dye ghi daadîi dnye y:enê, ngmênê kópu u ngwo daa pyodo, wod:oo noko yepê, Kî pini daa nmo ntee pini, ngmênê nmî yâpwo ntee pini. *

⁷ Tii pââ u nkîgh:ê yâpwo tédê ngmêdoo ya. Yi yâpwo tédê chóó u pi Papîliyas, yi pini Mólíta tpémi yi kada pini. Mb:aamb:aa ngê nmo doo a vuywo, wo pyile u ngomo k:oo nmee kwo. ⁸ U mî doo mbii, m:êê mgîni u ngwo myedoo ya. Póól u ngomo ghi k:oo adî lê, Chóó Lémi ka u l:êê díy:o ngêpê mbê wo, kóó dê u pwo yé doo, wod:oo pyi ngê. ⁹ Yi kópu dini ghi n:ii ngê ny:ee ngópu, yi dyámê w:uu mbêmê pwopwokopwe yoo myedê lee dniye, Póól

* 28:5: Mak 16:18 * 28:6: Dpodo 14:11

ngê mye pyi too. ¹⁰ Tpile yilî nmo a kê ngópu, dini ghi n:ii ngê kada nmee a yém, tpileni u yi maa p:uu nmo adnyi kwo, yi tpile yilî nmo myedê kê tumo.

Mólîta u ngwo nmo kuwo ngê, Lóma u ngwo nmee lêpî

¹¹ Dini ghi n:ii ngê Mólîta d:ââ pyile nmî nt:ângo, nkéli ngmê k:oo nmî wo dniye, yi nkéli Aleksándîdiya myedê ndê wo, Mólîta yópu ndîi yidoon:aa t:âât:ââ. Yi nkéli u pi Yâpwo Mbwémi.

¹² Mólîta ndini nmî yó, Saidakyus nm:uu tee dniye, wo pyile y:i nmee ya. ¹³ Yi ndini m:oo yó, Léchêm nm:uu tee dniye. Womumo kuwó yópu ngê a ghê wo, wo miyó njini maadí nmee mbêpê, Puteyoli u ngwo nm:uu tee dniye. ¹⁴ Nkéli y:i nmîmo kuwo ngê, Yesu u yoo y:i ngmênî módu, wiki yi k:ii ngmênmo kp:anê ngê, wod:oo kada nmo y:ângo, dèdê m:oo lee dniye, Lóma nmee lêpî. ¹⁵ Yesu u yoo, yélini Lóma doo a kwo, nmî pi dmî a ny:ee ngópu, maa p:uu mēda nya nmoo. Ngmê knî y:oo nté pywupwi tédê Apiyas mîné pyw:ee nmoo, woni knî y:oo kn:aa p:aani mîné pyw:ee nmoo, p:aani n:ii u pi Dpî Ngomo Pyile. Póól ngê dini ghi n:ii ngê m:uu too, Chóó Lémi yi l:êê dîy:o kwuno ngê, u gha mb:aamb:aa ngê pyodo, mēdêpwo nkînge.

Lóma u ngwo nm:uu taa dniye

¹⁶ Dini ghi n:ii ngê Lóma nm:uu taa dniye, lede knî y:oo Póól mbwa k:oo daa km:êê ngópu, ngmênê lede ngmê p:uu t:ee ngópu, kn:aa ngomo ngmê k:oo nmî kee dniye.

¹⁷ Wo pyile mî loo, Póól ngê Nju tpémi yi kada pini yoo u ngwo a danê ngê, yepê, A mbwó yoo. Yépê, K:omo tpile nmî yoo yi p:uu d:uu ngê kêê

dêp:a t:ângo, nmî kn:ââ yoo yi:l:êê ghi dmi p:uu kópu dono myedîpî vvu, ngmênê Njedusalem mbwa k:oo a km:êê noo, Lóma tpémi ye mye y:ee noo. ¹⁸ Yepê, Kada pini ngê a p:oo noo, u yi u ngwo doo kwo, Nê nî pw:ii, mu kópu u dîy:o a pwopwo u kópu dêpê pyw:ângo. * ¹⁹ Yepê, Ngmênê Nju tpémi y:oo u yi dêpwo kwo, Nê mbwa k:oo pwii we, wod:oo a ka doo u ntââ ngê pyodo, kada pini ka kwono, Lóma tpémi yi king ngê u nkwo paan:aa kóté kalê nêne. Yepê, A mbwó yoo, u ya a nga daa kwo, A yoo nî ndyíko té. ²⁰ Yepê, Yi kópu yilí yi p:uu danêmbum u l:êê dîy:o u ngwo d:a danê nmyo. Yepê, Pini n:ii Yisiléli tpémi y:oo a t:âât:ââ ngmê, yi pini u l:êê dîy:o mbwa k:oo kî km:êê noo. * ²¹ Nju tpémi y:oo Póól ka kwo, Njuda Wee u kwo yélini wunê kwo, m:uu kópu nmo doongmê dy:ââ ngópu, pi y:i doongmê ndê wo, m:uu kópu dono nmo myedoongmên:aa vvu. ²² Kwo, U yi nmo a kwo, Nuw:o ngînmî m:uu, mu kópu u dîy:o ala kópu kînmo nyongo, yélini yi vy:o nyi ghê wo, yi yéli yi p:uu p:aani p:aani dono kópu yilí a tpapê ngópu.

²³ Wod:oo wo u kwo ngma adî ngmidi ngmê, yi wéni ngê Nju tpémi ada dââ, pi dêpwo a ya. Mw:aandiye danêmbum ngê a yaa dniye, u dî mgîdí vy:o mî yé ngópu. Póól ngê yepê, A mbwó yoo, ala kópu nmyi lama ka tóó. Yepê, Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê chóó ada a y:enê nmo, pi ngmê wa a ngmidi, nmî kada wa kââ, vyílo ayuno yâmuyâmu. Yepê, Ala kópu kamî ny:ee yó, Chóó Lémi ngê yi pini wunê nmo ka a dy:ââ ngê, u pi Yesu, ngmênê Njedusalem tpémi y:oo kî mb:ii ngópu, mye vya

* **28:18:** Dpodo 26:31-32 * **28:20:** Dpodo 26:6-7

ngópu, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê mêdê pyidu ngê. Póól ngê u yi doo kwo, Yi kópu yilí ndê kópu ngê ye ní pyódu té, wod:oo kópuni Mósisi ngê a d:êê too, kópuni Chóó Lémi u komo kapí pyu knî y:oo a d:êê tumo, yi ngêêdî myedê nté too.

²⁴ Wono yoo u kwo kêlîmî mbê dniye, woni yoo u kwo daa kêlîmî mbê dniye. ²⁵ Wod:oo Póól a kuwo ngópu, noko dneye kwopwepe, ngmênê ghêlî daa lee dniye, Póól ngê ala kópu ye mye vyu, yepê, Kópuni Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê Yisaya ka a vyu, nmyi kn:ââ knî yi p:uu a d:êê ngê, yi kópu ndê kópu. ²⁶ Yepê, Yisaya ka ala kópu a vyu, kwo, kî yéli ye ala kópu dpî vyi ngi,

U nyêmî ngê anmyi nyêmî,
mêdaanmya a wopwe,
U mumu ngê anmyi mumu,
mêdaanmyi y:enê. *

²⁷ Kwo, Yi kópu kî yéli ye dpî vyi ngi, mu kópu u dîy:o,

yi ngwolo dmi my:oo a tóó,
nkê kpeme a pyede,
yi mbodo podo dé.

Wodaa yinté,
u mumu ngê pê mumu ngmê,
u nyêmî ngê pê nyêmî ngmê,
u wopwe ngê pêdê wopwe ngmê,
a ka pêdê diyé dmi,
pîdî pyi té.

²⁸⁻²⁹ Póól ngê yepê, Ala kópu ny:ee yó. Yepê, Chóó Lémi ngê Yesu nmî Mbwámê ngê pyódu ngê. Yepê, K:omo tpile anmyi mb:ii ngmê, ngmênê yélini daa

* **28:26:** Is 6:9-10

Nju tpémi, yi yéli y:oo Yesu u pi wa ny:ee ngmê, yi Mbwámê ngê wa pyódu. *

³⁰ M:ââ miyó Póól yi p:aani doo ya, ngomoni k:oo dpîmo kwo, yi ngomo chóó myedpîmo py-wupwí. N:iî ngê u mumu u yi dpîmo kwo, y:i u kwo dpîmon:aa danêmbum. ³¹ Chóó Lémi kóó k:oo wowo p:uu ye dpîmo danêmbum, nmî Lémi Yesu Kédisu p:uu ye myedpîmo danêmbum, dêpwo nkîngê, pi ngê u kwo myedaa kwódu ngê.

Wu u dí.

* 28:28-29: Dpodo 13:46

NMÎ MÎ U KÓPU DYUU
The New Testament in the Rossel Language, also called
the Yele Language, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Yele Rossel long Niugini
copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2011-2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yele Rossel (Yele)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2009-11-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Mar 2024 from source files dated 13 Dec 2023

f23d3065-5277-5598-adb2-6416a21ad128